

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta ja luopumisjärjestelmiä koskevien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta. Lailla jatkettaisiin luopumistukijärjestelmää niille maatalousyrittäjille, jotka luopuvat maatalouden harjoittamisesta vuosina 2007—2010. Laki vastaisi sisällöltään pääosin lakia maatalousyrittäjien luopumistuesta, jonka nojalla on voitu myöntää vastaavaa tukea vuosina 1995—2006 maataloudesta luopuville maatalousyrittäjille.

Ikääntyvä viljelijä voisi edelleen ennen vanhuuseläkeiän saavuttamista luopua maatalouden harjoittamisesta maatilatalouden rakenteen parantamiseksi siten, että tuen avulla turvattaisiin luopujan ja hänen puolisonsa toimeentulo eläkeiän saavuttamiseen asti. Luopujaa, luovutuksensaajaa ja luovutuksen kohteena olevaa maatilaa koskevat edellytykset säilyisivät pääosin ennallaan. Luopujien ikäraja säilyisi sukupolvenvaihdoksissa 56 vuotena, jos luovutuksensaajana olisi oma lapsi tai tämän puoliso. Myös lisäalueluovutuksissa lapselle tai tämän puolisolle ikäraja tulisi 56 vuotta. Sen sijaan luovutuksissa muille luopujien ikäraja nousisi sukupolvenvaihdosluovutuksissa nykyisestä 56 vuodesta ja lisäalueluovutuksissa nykyisestä 57 vuodesta 60 vuoteen. Myös porotalouden harjoittajien ikäraja nousisi vuodella. Vuokraus luopumistapana jatkuisi vain vuosina 2007 ja 2008. Lisäksi luopumisajankohdan ja ansiotoiminnan lopettamisen ajankohtien yhteensovittaminen tehtäisiin nykyistä joustavammaksi siten, että maataloudesta luopumisen tapahduttua luopuja voisi vielä jatkaa mahdollista muuta ansiotoimintaa, mutta tuen maksaminen alkaisi vasta ansiotoiminnan päättyttyä tai vähennyttyä niin paljon, että se jää työttömyyseläkkeen maksamisen estävää vähimmäisasiomäärää piene mmäksi.

Myös nykyiset luopumistavat säilyisivät. Ikääntyvä maatalousyrittäjä voisi luopua maatalouden harjoittamisesta luovuttamalla

maatilansa tilanpitoa jatkavalle muorelle viljelijälle taikka luovuttamalla tai vuokraamalla maatilansa pellot lisäalueeksi toiselle viljelijälle. Sukupolvenvaihdos tilalla voitaisiin kuitenkin toteuttaa myös siten, että maatilasta muodostetun osakeyhtiön kaikki osakkeet luovutetaan tilanpidon jatkajalle tai maatala luovutetaan tilanpidon jatkajan määräysvallassa olevalle yhtiölle. Edellytyksenä yhtiöiden hyväksymiselle kuitenkin olisi, että yhtiön osakkaiden toiminnan voidaan katsoa vastaavan niitä edellytyksiä, joita vaaditaan viljelijältä hänen luopuessaan tai harjoittaessaan maataloutta yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

Ehdotetussa uudessa laissa on otettu huomioon myös ne muutokset, jotka työeläkejärjestelmään on tehty vuosina 2005 ja 2006 ja jotka osaltaan muodostavat perustan luopumistuen määrätymiselle.

Voimassa oleva laki maatalousyrittäjien luopumistuesta sisältää jo kolmen eri luopumisjakson tuen myöntämisen edellytykset ja tuen maksamisen ehdot. Yhtiömuotoisten maatilojen mukaantulo lisää säännösten määrää entisestään ja edellyttäisi lain sisäisten viittausten olennaista muuttamista. Lisäksi ehdotetut säännökset vaikuttavat lain rakenteeseen. Voimassa olevan lain soveltamisalaa ei ehdoteta jatkettavaksi, vaan järjestelmän jatkamisesta ehdotetaan selkeyden vuoksi säädettäväksi uudella lailla. Voimassa olevaa lakia sovellettaisiin edelleen niihin luopumistukiin, jotka on myönnetty tai myönnetään vuosina 1995—2006 tapahtuneiden luopumisten perusteella. Sitä kuitenkin muutettaisiin niin, että työeläkejärjestelmän muutokset ulotettaisiin eräiltä osin koskemaan myös jo maksussa olevia eläkkeitä. Lisäksi aikaisempia luopumisjärjestelmiä koskeviin lakeihin ehdotetaan tehtäväksi vastaavasti eräitä työeläkejärjestelmistä aiheutuvia teknisiä muutoksia.

Ehdotettu uusi laki liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2007. Uusi laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Aikaisemmista tukijärjestelmistä säädettyjen lakien muuttamista koskevat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT	5
1. Johdanto.....	5
2. Nykytila	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.1.1. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta	6
Luopumista koskevat edellytykset	6
Luopumistuen määrä	7
Menettely tukea myönnettäessä ja maksettaessa.....	8
Tukijärjestelmän toteuttaminen.....	8
2.1.2. Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä.....	11
2.1.3. Luopumiseläkelaki.....	11
2.1.4. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta	11
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	11
2.3. Nykytilan arviointi	13
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	16
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi.....	16
3.2. Laki maatalouden harjoittamista luopumisen tukemisesta	17
Luopujaa koskevat edellytykset.....	17
Luopumistavat	19
Luovutuksensaaja	20
Luopumistuen määrä	21
Menettely	21
3.3. Aikaisempi lainsäädäntö	22
4. Esityksen vaikutukset	22
4.1. Taloudelliset vaikutukset.....	22
4.1.1. Vaikutukset valtiontalouteen	22
4.2. Yritysvaikutukset ja vaikutukset elinkeinoelämään.....	23
4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	23
4.4. Ympäristövaikutukset.....	23
4.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	24
Alueelliset vaikutukset.....	24
Tasa-arvovaikutukset.....	24
Maatalousyrittäjät ja porotalouden harjoittajat	25
Muut yrittäjät	25
5. Asian valmistelu.....	25
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	25
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	26
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	27
6.1. Riippuvuus muista esityksistä	28
6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	28
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	29
1. Lakiehdotusten perustelut	29
1.1. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta	29
1 luku. Yleiset säännökset.....	29
2 luku. Luopujaa koskevat edellytykset	30
3 luku. Luopumistavat	34

4 luku. Yhtiöitä koskevat luopumistavat.....	37
5 luku. Eri luopumistapoja koskevat yhteiset säännökset.....	39
6 luku. Luopumistuen määräytyminen.....	40
7 luku. Luopumistuen hakeminen ja päätökset.....	41
8 luku. Sitoumusvelvoitteiden täyttäminen ja ilmoitusvelvollisuus	45
9 luku. Takaisinperintä ja vanhentumissäännökset.....	46
10 luku. Muutoksenhaku	48
11 luku. Lain toimeenpanoa koskevat säännökset	49
12 luku. Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito.....	50
13 luku. Erinäiset säännökset.....	52
1.2. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta	53
1.3. Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta	54
1.4. Laki luopumiseläkelain muuttamisesta	54
1.5. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta	54
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	55
3. Voimaantulo.....	55
4. Säättämisjärjestys	56
LAKIEHDOTUKSET	57
maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta.....	57
maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta	81
maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta.....	84
luopumiseläkelain muuttamisesta	86
maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta	87
LIITE.....	89
RINNAKKAISTEKSTIT	89
maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta	89
maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta.....	94
luopumiseläkelain muuttamisesta	98
maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta	100

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Suomessa maataloutta harjoitetaan pääosin perheviljelmätyyppisillä maatiloilla. Vaikka kehitys yhteiskunnassa vaikuttaa myös maatalouden harjoittamisen edellytyksiin ja ohjaa maatalousyrittäjiä etsimään uusia toimintatapoja, suurin osa maatiloista, 88,5 prosenttia, on edelleen yksityisten viljelijöiden omistuksessa ja niitä hoidetaan pääasiassa viljelijän ja hänen perheenjäsentensä työllä. Tiloista 10,5 prosenttia on perikuntien ja perheyhtiöiden omistuksessa.

Maatalouden toimivuus tällaisen tilarakenteen vallitessa edellyttää muun muassa, että maatiloille saadaan riittävän aikaisessa vaiheessa ammattitaitoinen nuori viljelijä, joka ottaa vastuun tilanpidosta ja on valmis tekemään investointeja maatilan toimintaedellytysten turvaamiseksi. Tämän edellytyksenä yleensä on, että ikääntyvä maatilatalouden harjoittaja luovuttaa maatilan nuorelle viljelijälle jo ennen kuin hän itse on saavuttanut vanhuuseläkeiän. Ilman, että samalla turvataan luopuvan viljelijän ja hänen mahdollisesti tilanpitoon osallistuneen puolisonsa toimeentulo, luopuminen maataloudesta ennen vanhuuseläkeikää on harvoin mahdollista.

Jotta sukupolvenvaihdoksia ylipäättään on voitu toteuttaa ilman, että maatiloja perinnönjaoissa pirstottaisiin, maatilojen sukupolvenvaihdoksia on jo useiden kymmenien vuosien ajan rahoitettu halpakorkoisilla lainoilla. Samasta syystä sukupolvenvaihdosten oikea-aikaisuuden turvaamiseksi on myös vuodesta 1974 ollut olemassa tukijärjestelmä tilallaan sukupolvenvaihdoksen toteuttaneille luopujille. Samoin vuodesta 1974 asti on tuettu maatalouden harjoittajia, jotka ovat lopettaneet tilanpidon luovuttamalla maatilansa pellot lisäalueeksi toiseen maatalaan.

Yhteiskunnan muuttumisen myötä myös maatalouden toimintaympäristössä on jo pitkään tapahtunut muutoksia. Maatilatalouden harjoittajien on ollut välttämätöntä parantaa maatilojensa toimintaedellytyksiä taikka hankkia lisätuloja muusta yritystoiminnasta tai palkkatyöstä. Varsinkin päätoimisilla

maatiloilla mahdollisuus jatkaa elinkeinoa on usein edellyttänyt, että tilakokoa on kasvatettu tai tilalla on muuten investoitu. Ilman, että yhteiskunta osallistuu näihin maatalouden rakenteen parantamisen kustannuksiin, viljelijöiden mahdollisuudet toteuttaa niitä olisivat olennaisesti vähäisempiä. Tällä taas yhdessä niin sanottujen suorien tukien tukijärjestelmien kanssa on vaikutuksia maataloustuotannon jatkumiseen joissakin osissa maata.

Varsinkin Suomen liittyttyä Euroopan unionin (EU) jäseneksi ovat maatalouden harjoittajien toimintaedellytykset Euroopan yhteisön (EY) yhteisen maatalouspolitiikan seurauksena olennaisesti muuttuneet. Tämä on tuonut muussaan myös tarpeen kehittää uusia toimintatapoja maatilatalouden harjoittamiseen sekä kustannusten alentamiseksi että työvoiman käytön rationalisoimiseksi. Osaksi tästä syystä maatilataloudessa on joissakin tilanteissa otettu käyttöön perinteisen elinkeinonharjoittajana toimimisen rinnalle myös elinkeinotoiminnan yhtiöittäminen osaksi tai kokonaan.

Suorien tukien tukijärjestelmissä lähtökohdanna on, ettei elinkeinoharjoittajan oikeudellisen muodon tulisi vaikuttaa tuen määrään tai saamisen edellytyksiin. Rahoitustukikin on ollut tietyin edellytyksin mahdollista yhtiömuodossa harjoitetulle maataloudelle. Sen sijaan maatilansa tai tuotantotoimintansa taikka molemmat yhtiöittäneen viljelijän ei ole ollut mahdollista saada luopumistukea ilman, että hän ensin on purkanut yhtiön.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Voimassa olevan tukijärjestelmän mukaan maatalousyrittäjä, joka ennen vanhuuseläkeiän saavuttamista pysyvästi lopettaa maatalouden harjoittamisen, voi saada luopumistukea, jos luopumisen johdosta maatalouden rakenne paranee. Tuen myöntämisen edellytyksistä säädetään maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (luopumistukilaki, 1294/1994).

Jo aikaisemmin maatalousyrittäjät ovat voineet saada joko maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL, 467/1969) mukaista sukupolvenvaihdoseläkettä, josta säädettiin lailla (219/1974), tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista sukupolvenvaihdoseläkettä, luopumiseläkelain (LUEL, 16/1974) mukaista luopumiseläkettä tai maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (LUKL, 1330/1992) mukaista luopumiskorvausta. MYEL:n mukaisia sukupolvenvaihdoseläkkeitä lukuun ottamatta aikaisempien luopumisjärjestelmien mukaisia eläkkeitä ja korvauksia maksetaan edelleen.

2.1.1. *Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta*

Maatilatalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain (1303/1994) 16 §:n mukaan maatalousyrittäjälle ja hänen puolisolleen voitiin myöntää neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2079/92 tarkoitettua tukea siten kuin luopumistukilaissa säädetään. Kyseisen lain nojalla voidaan myöntää myös varhaiseläkkeitä, joiden rahoittamiseen Euroopan yhteisö ei osallistu.

Luopumistukilain mukainen tukijärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 1995 alusta Suomen liittyttyä EU:n jäseneksi. Tukijärjestelmä kuului aluksi EU:n osaksi rahoitamiin niin sanottuihin yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteisiin ja sillä korvattiin vastavat kansalliset tukijärjestelmät. Alun perin laki koski vuosina 1994—1999 tapahtuvia luopumisia. Tukijärjestelmää toteutettiin luopumistukilakiin perustuvana neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2079/92 mukaisena ohjelmalla. Luopumistukilakiin sisältyi kuitenkin joitakin sellaisia luopumistapoja, jotka EY:n komissio hyväksyi tuettavaksi yksinomaan kansallisista varoista.

Tukijärjestelmää on myöhemmin muutettu ja jatkettu kaksi kertaa. Laki 1326/1999 koski vuosien 2000—2002 luopumisia ja sillä poistettiin luopumistavoista vuokraus ja sitoumus maatalousmaan viljelemättä jättämisestä. Lisäksi poistui mahdollisuus luovuttaa pellot muulle kuin viljelijälle. Samalla tukijärjestelmä muutettiin kokonaan kansallisesti rahoitetuksi. Lailla 593/2002 tukijärjestelmää muutettiin siten, että luopumisikärajat porräs-

tettiin luopumistavan mukaan. Samalla palautettiin mahdollisuus luopua vuokraamalla pellot lisämaaksi toiselle viljelijälle. Laki koskee vuosina 2003—2006 toteutettavia luopumisia.

Luopumista koskevat edellytykset

Luopumistukea voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, joka pysyvästi lopettaa kaupallisen maatalouden harjoittamisen luopumalla vähintään maatilansa maatalousmaasta ja sukupolvenvaihdoksissa lisäksi tuotantorakennuksista luopumistukilaissa säädetyn tavoin. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että yrittäjä omistaa maatilan kokonaan tai osaksi ja on harjoittanut maataloutta luopumista edeltäneen kymmenen vuoden ajan omaan tai yhteiseen lukuun sekä ollut vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopumista vakuutettu maatalousyrittäjänä maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL, 467/1969) nojalla. Myös maatalousyrittäjän aviopuoliso sekä sellainen leski, jolla on avio-oikeus jäämistöön kuuluvaan maatalaan, voivat saada luopumistukea, vaikka heillä ei olisi lainkaan omistusoosuutta luopumisen kohteena olevasta maatilasta.

Olennaista luopumistuen saamisessa on ollut yrittäjäasema maatilalla tai maaseutuyrityksessä. Raja yrittäjyyden ja työsuhteen välillä ratkaistaan MYEL:n perusteella.

MYEL:n mukaisen vakuutuksen voi saada maatilatalouden harjoittaja, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta vähintään viisi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä maatilalla. Kyseisen vakuutuksen voi saada myös poron-omistaja, joka omaan, perheenjäsentensä tai paliskunnan lukuun tekee poronhoitotyötä. Lisäksi vakuutuksen voi saada henkilö, joka tekee edellä mainittua työtä avopuolisona, perheyrityksen jäsenenä taikka harjoittaa sanottua toimintaa osakeyhtiön lukuun edellyttäen, ettei häntä ole pidettävä työntekijäin eläkelain (395/1961) mukaisesti työsuhteessa olevana.

MYEL:n mukaista pakollista vakuutusta ei voi saada viittä peltihehtaaria pienemmältä alalta. Siksi käytännössä luopujalla on yleensä ollut hallinnassaan vähintään viisi hehtaaria maatalousmaata. Koska luopumistavat kuitenkin edellyttävät omistajan määräysval-

taa maatalaan, koko maatalan hallinta ei voi perustua vuokraukseen.

Vuosina 1995—2002 luopujan vähimmäisikä luopumisen tapahtuessa on pysynyt samana eli luopujan tuli olla vähintään 55 mutta alle 65 vuotta riippumatta siitä, millä tavoin hän on luopunut. Jatkettaessa tukijajestelmän voimassaoloa lailla 593/2002 vuoden 2006 loppuun porrastettiin samalla luopumisikärajat sen mukaan, millä tavoin luopuminen toteutetaan.

Vuosina 2003—2004 maatalan sukupolvenvaihdos oli mahdollista 55-vuotiaana ja vuosina 2005—2006 vasta 56-vuotiaana. Vuosina 2003—2006 on myös mahdollista 57-vuotiaana luovuttaa pellot lisäalueeksi ja vuosina 2004—2006 lisäksi 60-vuotiaana voi luopua vuokraamalla pellot lisäalueeksi. Porotalouden harjoittajien ikäraja 55 vuotta sen sijaan on säilynyt ennallaan koko lain voimassaoloajan.

Tukikelpoisen maatalousyrittäjän puolisolalla on oikeus luopumistukeen, jos hän luopuu yhdessä puolisonsa kanssa aikaisintaan viisi vuotta ennen edellä mainittujen ikärajojen täyttymistä. Myös maatalousyrittäjän leski voi luopua vastaavana aikana. Luopumistuen maksaminen aloitetaan kuitenkin vasta ikärajan täytyttyä.

Voimassa olevan lain mukaan 9 §:n mukaan sukupolvenvaihdosluovutuksessa luopuja luovuttaa maatalan peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle. Sukupolvenvaihdosta ei voi toteuttaa vuokraamalla. Luovutuksensaajalta edellytetään, että hän täyttää ammattitaitoa koskevat vaatimukset, on alle 40-vuotias, saa tuloja muualta kuin tilalta käsin asetuksella säädettyä määrää vähemmän ja sitoutuu viljelemään tilaa sekä asumaan sillä tai tilan asianmukaisen hoidon kannalta tarkoituksenmukaisella etäisyydellä siitä. Maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun asetuksen (luopumistukiasetus, 1583/1994/) 7 §:n mukaan enimmäismäärä on 50 000 euroa vuodessa. Lisäksi edellytyksenä on, että jatkajalle muodostuvan maatalan voidaan katsoa täyttävän ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset. Jatkajan tulee myös osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen.

Porotalouden harjoittaja voi toteuttaa sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla omistamansa porot sekä tuotantorakennukset ja -rakennelmat edellä mainitut edellytykset täyttävälle luovutuksensaajalle. Luovutuksensaajalle tulee muodostua vähintään asetuksella säädettyä poromäärän kokoinen porokarja. Luopumistukiasetuksen 11 §:n mukaan vähimmäismäärä on 80 poroa.

Lain 10 §:n mukaisessa lisäalueluovutuksessa taas luopuja luovuttaa tai vuokraa maatalan peltomaan osina tai kokonaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle. Luovutuksensaajan tulee luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi. Lisäedellytyksenä on, että luovutuksensaajalla on MYEL-vakuutus ja että hän on alle 55-vuotias. Luovutuksensaajan maatalan tulee kasvaa vähintään kahdella hehtaarilla.

Myös porotalouden harjoittaja voi luopua luovuttamalla omistamansa porot lisäporoiksi toiselle porotalouden harjoittajalle, joka täyttää edellä mainitut lisämaan luovutuksensaajaa koskevat edellytykset lukuun ottamatta maatalan omistusta ja luovutuksensaajan porojen määrä lisääntyy vähintään 20 porolla.

Sekä sukupolvenvaihdoksissa että lisäalue- ja lisäporoluovutuksissa luovutuksensaajan tulee sitoutua viljelemään tilaa tai, jos luopujalla on porotaloustila, harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Luopumisen kohteena olevan maatalan koko peltoalasta on luovuttava lukuun ottamatta vähäisiä alueita, joita voi pidättää tontiksi ja kasvimaaksi. Maatilasta ei myöskään ole saanut kolmen vuoden sisällä luopumisesta lukien luovuttaa olennaisia alueita. Luopumistukiasetuksessa säädetään kuitenkin eräistä poikkeuksista luovutuskieltoon.

Luopumistuen määrä

Luopumistuen määrä perustuu maatalousyrittäjälle MYEL:n nojalla vahvistettuun työtuloon. Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta.

Luopumistukilain 18 §:n mukaan perusmäärä on yhtä suuri kuin se maatalousyrittäjälle myönnettävä MYEL:n mukainen työky-

vyttömyyseläke siinä tapauksessa, että hänellä luopumisen tapahtuessa olisi oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Perusmäärässä otetaan kuitenkin huomioon pääasiassa MYEL:n mukainen yrittäjätoiminta. Täydennysosa puolestaan on pääsääntöisesti yhtä suuri kuin vastaavalla tavalla määräytyvä kansaneläkelain (KEL, 347/1956) mukainen työkyvyttömyyseläke

Luopumistuen maksaminen päättyy luopujan täyttäessä 65 vuotta. Tuolloin perusmäärä muuttuu samansuuruisiksi MYEL:n mukaisesti vanhuuseläkkeeksi. Samoin täydennysosan maksaminen päättyy. Luopuja voi kuitenkin hakea KEL:n mukaista vanhuuseläkettä.

Työikäisten eläkkeelle siirtymisen ajankohdan myöhentämiseksi työeläkejärjestelmässä on luovuttu kiinteästä vanhuuseläkeiästä. Tämä on toteutettu muuttamalla työeläkelainsäädäntöä, johon MYEL:kin kuuluu, laeilla 634—638/2003 ja 884—894/2004, siten että vanhuuseläkkeelle voi jäädä joustavasti 63—68 iässä. Työkyvyttömyyseläke muuttuu kuitenkin aina 63 vuoden iässä vanhuuseläkkeeksi.

Lisäksi työeläkelainsäädännössä on muutettu työeläkkeiden karttumaprosentteja, tulevan ajan karttumaprosentteja ja laskentatapaa sekä työeläkkeiden keskinäistä yhteensovittamista. Uusia laskentasääntöksiä sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka perustuu vuonna 2006 tai sen jälkeen alkaneeseen työkyvyttömyyteen.

Menettely tukea myönnettäessä ja maksettessa

Luopumistukea on haettava ennen lopullisen luopumisen tapahtumista luonnosasiakirjan tai kiinteistön luovutuksen esisopimuksen perusteella.

Tukihakemus jätetään Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, eläkelaitoksen asiamiehelle, työvoima- ja elinkeinokeskukselle tai kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka tulee antaa lausunto hakemuksesta. Eläkelaitos voi pyytää lausunnon myös työvoima- ja elinkeinokeskukselta. Käytännössä hakemus jätetään joko asiamiehelle tai kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

Eläkelaitos antaa hakemuksesta päätöksen, jonka perusteella eläkettä aletaan maksaa sen jälkeen, kun luopuja on toimittanut eläkelaitokselle lopullisen luopumista koskevan asiakirjan ja vaaditut sitoumukset.

Tukea ei makseta kuukausilta, joina luopujan ansiotulot ylittävät. 523,61 euroa kuukaudessa. Tämä määrä vastaa työntekijän eläkelain voimaanpanosta eduskunnan hyväksymässä laissa säädettyä ansiotulon määrää, joka sallitaan työttömyyseläkettä saaville henkilöille. Määrä on vuoden 2004 indeksitasossa siten, että vuosi 2004 vastaa palkkakertoimen arvoa 1. Määrää korotetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Vuonna 2005 enimmäismäärä oli 538 euroa ja vuonna 2006 se on 556,60 euroa kuukaudessa.

Tuen saaja on myös velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sellaisista olosuhteiden muutoksista, jotka voivat vaikuttaa tuen maksamiseen. Lisäksi eläkelaitos ja maataloushallinto valvovat tuen maksamisen edellytysten täyttymistä. Jos luopumistuen saaja on tuen saamiseksi tai maksamiseksi esittänyt virheellisiä tietoja tai ei ole noudattanut antamia sitoumuksia, eläkelaitos voi vähentää tai lakkauttaa kokonaan tuen maksamisen. Jos taas luovutuksensaaja ei noudata antamaansa sitoumusta, häneltä voidaan periä tuen pääoma-arvo osaksi tai kokonaan.

Tukijärjestelmän toteuttaminen

Luopumistapoina oli vuosina 1995—1999 sukupolvenvaihdosten ja lisäalueluovutusten ja -vuokrausten lisäksi luovutus muuhun tarkoitukseen kuin maataloustarkoituksiin sekä pellon poistaminen tuotannosta antamalla sitoumus viljelemättä jättämisestä. Luopuminen toteutettiin luopumistuen avulla yhteensä 5 569 maatilalla.

Vuosina 2000—2003 luopumistapoihin kuuluivat ainoastaan maatalousmaan ja -rakennusten luovutus sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi sekä maatalousmaan luovutus lisäalueeksi toiseen maatalaan. Vuodesta 2004 asti on ollut mahdollista myös vuokrata maatalousmaa lisäalueeksi. Maatilatalouden harjoittamisen lopettavilla maatiloilla luopuminen on toteutettu vuosina 2000—2005 seuraavasti:

Kauppojen ja vuokrausten osuus vuosina 2000—2005 toteutetuissa luopumisissa

	2000		2001		2002		2003		2004		2005	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Sukupolven- vaihdot												
- kaupat	245	70	522	91	549	90	444	91	374	91	559	90
- vuokraukset	86	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- muut	19	5	49	9	62	10	43	9	39	9	64	10
Yhteensä	350	100	571	100	611	100	487	100	413	100	623	100
Lisämaa- luovutukset												
- kaupat	79	19	172	98	200	99	117	99	88	30	116	36
- vuokraukset	342	81	-	-	-	-	-	-	199	69	201	62
- muut	-	-	3	2	2	1	1	1	4	1	6	2
Yhteensä	421	100	175	100	202	100	118	100	291	100	323	100

Vaikka vuodesta 2000 alkaen mahdollisuus toteuttaa sukupolvenvaihdos vuokraamalla ei enää olekaan kuulunut luopumistapoihin, säilyy vuoden 2000 lukuihin vielä niitä luopumisia, joissa etukäteispäätös on annettu

vuonna 1999, mutta lopullinen luopuminen toteutettu vasta vuonna 2000.

Sukupolvenvaihdosten ja lisäalueluovutusten suhde vuosina 2000—2005 on puolestaan ollut seuraava:

Sukupolvenvaihdosten ja lisäalueluovutusten osuus vuosina 2000—2005 toteutetuissa luopumisissa

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		Yht.	%
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%		
Sukupolven- vaihdot	350	45	571	77	611	75	487	80	413	59	623	66	3 055	67
Lisäalueeksi	421	55	175	23	202	25	118	20	291	41	323	34	1 530	33
Yhteensä	771	100	746	100	813	100	605	100	704	100	946	100	4 585	100

Samoin kuin sukupolvenvaihdoksissa myös lisäalueluopumisissa erottuu vuokrausmahdollisuuden poistuminen vuonna 2000. Kyseisenä vuonna toteutettiin vielä edellisenä vuonna annettuun edellisen kauden päätökseen perustuneita luopumisia, mutta jo vuonna 2001 lisäalueluopumiset vähenivät olennaisesti.

Maatalouden rakennekehitystä kokonaisuudessaan voidaan arvioida tarkastelemalla maatalojen lukumäärän, sijainnin ja keskimääräisen tilakoon, tuotantosuuntien, maatalousyrittäjien lukumäärän sekä maatalousyrittäjäikäluokkien ja yrittäjien keski-ikä muutoksia. Näistä luopumistuen voidaan arvioida vaikuttavan erityisesti maatalojen tilakokoon, maatalousyrittäjien lukumäärään ja

heidän keski-ikänsä.

Sellaisten maatalojen, joilla maataloutta harjoittaa MYEL:n mukaisen yrittäjävakuutuksen ottanut henkilö, jäljempänä MYEL-vakuutettu henkilö, lukumäärä on vähentynyt viime vuosina keskimäärin noin 3,5 prosenttia vuodessa. MYEL-vakuutettujen henkilöiden määrä taas on alentunut viime vuosina noin 4 prosenttia vuodessa. Vuoden 2005 lopussa MYEL-vakuutettuja henkilöitä oli 90 008 ja MYEL-tiloja 57 698.

Toisaalta MYEL-vakuutettujen henkilöiden maatalojen eli MYEL-tilojen peltopinta-ala on 1990-luvun puolivälin jälkeen alkanut kasvaa voimakkaasti. Ennen luopumistukilain voimaantuloa vuonna 1995 MYEL-tilojen keskimääräinen peltopinta-ala vuonna

1994 oli 20,2 hehtaaria ja yli puolella MYEL-tiloista tilakoko jäi alle 20 hehtaarin. Vuoden 2005 lopussa MYEL-tilojen keskimääräinen peltoala oli noin 32,9 hehtaaria. Vaikka tuolloinkin noin 22 500 MYEL-tilalla oli edelleen peltoa alle 20 hehtaaria, noin 13 000 tilalla peltoala oli 30—49,9 hehtaaria ja yli 50 hehtaarin tiloja oli jo noin 11 000. MYEL-tilojen keskimääräinen peltopinta-ala on näin ollen kasvanut miltei 12 hehtaarilla kymmenessä vuodessa.

Luopumistukijärjestelmän vaikutusta tapahtuneeseen kehitykseen voidaan arvioida luopumisintensiteetin avulla. Tällöin tarkastellaan luopumisjärjestelmää hyväkseen käyttäneiden MYEL-vakuutettujen henkilöiden prosentuaalista osuutta kaikista niistä MYEL-vakuutetuista henkilöistä, joilla olisi ollut mahdollisuus luopua maatalouden harjoittamisesta luopumistuen avulla kunakin vuonna. Intensiteetti on vaihdellut vuosittain 1,8 prosentista 9,7 prosenttiin. Matalin se oli vuonna 1995, jolloin luopumistukijärjestelmää vasta käynnistettiin ja suurimmillaan vuonna 1999, jolloin yhteensä noin 2 100 maatalousyrittäjää luopui maatalouden harjoittamisesta. Sanottuna vuonna luopumistapoina olivat vielä vuokraus sekä sukupolvenvaihdoksissa että lisämaaluvutuksissa ja niiden lisäksi viljelemättömyys- ja myyntirajoitussitoumus, mikä osaltaan selittää poikkeamaa. Normaaleina vuosina ennen vuotta 2000 luopumisintensiteetti oli lähellä kuutta prosenttia, vuosina 2000—2002 noin viisi prosenttia ja vuoden 2003 jälkeen lähellä neljää prosenttia.

Sekä maatalojen että maatalousyrittäjien määrän vähenemiseen ovat vaikuttaneet olennaisesti EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan kuuluneet muutokset maatalouden tukijärjestelmissä sekä tuotanto-olosuhteiden muutokset. Tästä huolimatta luopumistukijärjestelmällä on merkittävä osuus tapahtuneessa rakennekehityksessä. Tukijärjestelmä on ollut voimassa koko EU-jäsenyyden ajan. Sen avulla toteutetaan noin puolet kaikista sukupolvenvaihdoksista. Järjestelmän ohjaava vaikutus ilmenee varsinkin siinä, millä tavoin maatalouden harjoittamisesta luovutaan. Vuokrausmahdollisuuden sisältyminen luopumistapoihin on lisännyt lisämaaluvopumisten osuutta ja sen poistuminen sukupolvenvaihdosluopumisten osuutta silloinkin,

kun luopumisten kokonaismäärä on säilynyt lähes ennallaan.

Luopumistukilaki on koskenut myös porotalouden harjoittajia vuodesta 2000 alkaen. Muutoksella pyrittiin mahdollistamaan porotalouden harjoittajille yhdenmukainen mahdollisuus luopua porotaloudesta kuin muillekin maatalouden harjoittajille. Muutoksen maaseutu- ja sosiaalipoliittiset tavoitteet ovat samoja, vaikka ehdoiltaan luopumistukijärjestelmä jonkin verran poikkeaa porotaloudessa. Porotalouden sukupolvenvaihdosluovutuksilla on pyritty alentamaan porotalouden harjoittajien keski-ikää sekä lisäporoluvutuksilla lisäämään porotaloutta jo harjoittavien porokarjan määrää. Erot tukijärjestelmässä johtuvat osaksi siitä, että poronhoitotyötulo määräytyy pitkälti porojen lukumäärän ja poronhoitotyöpäivien perusteella. MYEL-vakuutus on pakollinen, jos poronhoitotyötulon määrä ylittää MYEL:n mukaisen vähimmäismäärän, joka vuonna 2005 on 2 829,14 euroa.

Samoin kuin muiden maatalouden harjoittajien, myös porotalouden harjoittajien lukumäärä on alentunut vuodesta 2000 lukien. Vuoden 2000 lopussa MYEL-vakuutettuja porotalouden harjoittajia oli 1 459, kun heitä vuoden 2005 lopussa oli enää 1 182. Luopumistukilain voimaantulon jälkeen myös porotalouden harjoittajien keski-ikä on jatkanut nousemistaan. Keski-ikä oli vuoden 2000 lopussa 44,8 vuotta, mutta vuoden 2005 lopussa jo 47,0 vuotta. Sen sijaan vuotuinen keskimääräinen poronhoitotyötulo on noussut vuoden 2000 lopun 4 368 eurosta vuoden 2005 loppuun mennessä 6 144 euroon. Tämä viittaa siihen, että porokarjat ovat hienoisesti kasvaneet porotaloutta koskevan luopumistukijärjestelmän voimaantulosta eli vuodesta 2000 lukien. On kuitenkin todennäköistä, että porotaloudessa luopumistukijärjestelmän vaikutus rakennekehitykseen on ollut vähäisempää kuin tavanomaisessa maataloudessa.

Luopumistukijärjestelmässä erityisesti sukupolvenvaihdosten tukemisen tavoitteena on ollut aikaansaada kehitystä maatalousyrittäjien ikärakenteessa siten, että tilanpito siirtyisi luopujaa nuoremmalle henkilölle. Sukupolvenvaihdoksissa luovutuksensaajan enimmäisikä on 39 vuotta. Lisämaaluvutuksissa sen sijaan luovutuksensaajan vastaava ikä on ollut 54 vuotta. MYEL-vakuutettujen

miesten keski-ikä vuonna 1994 oli 44,5 vuotta ja naisten 45,3 vuotta. Vastaavat luvut vuonna 2005 olivat miehillä 47,4 vuotta ja naisilla 47,8 vuotta. Sekä miesten että naisten keski-ikä on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 2,5 vuotta. Pääsiallisena syynä tähän kehitykseen on ollut alkavien yrittäjien vähäinen määrä ja se, että jatkajiksi tullaan muun muassa pidemmän koulutustumisen ja muun työkokemuksen hankkimisen vuoksi vanhempina kuin aikaisemmin. Toisaalta, jos luopumistukijärjestelmää ei tuona aikana olisi ollut, keski-ikä olisi mitä ilmeisimmin noussut vielä enemmän, sillä sukupolvenvaihdoksia olisi toteutettu vähemmän. Luopumisjärjestelmän voidaan siten arvioida hidastaneen maatalousyrittäjien keski-ikänsä no usua.

2.1.2. *Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä*

Vuosina 1991—1995 maatilansa jatkajalle luovuttaneille maatalousyrittäjille myönnettiin sukupolvenvaihdoseläkettä, jonka perusmäärä vastaa MYEL:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä ja täydennysosa KÉL:n mukaisen kansaneläkkeen pohja- ja lisäosan yhteismäärää. Luopujan täyttäessä 65 vuotta täydennysosa lakkaa ja perusosa muuttuu MYEL:n mukaiseksi perusosan suuruutta vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi. Sukupolvenvaihdoseläkkeitä on vielä maksussa 724 kappaletta.

Sukupolvenvaihdoseläkkeisiin sovelletaan suurelta osin vastaavia MYEL:n säännöksiä kuin luopumiseläkkeisiin.

2.1.3. *Luopumiseläkelaki*

Vuosina 1974—1992 toteutettujen lisäalue- luovutusten ja eräiden muiden luovutusten sekä annettujen viljelemättömyys- ja myyntirajoitussitoumusten perusteella myönnettiin maataloustuotannon lopettaneille viljelijöille luopumiseläkettä LUEL:n nojalla. Luopumiseläke muuttuu vähennetyksi eläkkeeksi viljelijän saavutettaessa 65 vuoden iän. Luopumiseläkkeitä on vielä täysimääräisenä maksussa 350 ja vähennettyinä 21 600 kappaletta.

Luopumiseläkkeisiin sovelletaan muun muassa TEL:n säännöksiä indeksitarkistuksesta, tiedon saantia, salassapitoa ja luovuttamista, eläkkeen takaisinperintää ja kuittausta, edunvalvontaa ja muutoksenhakua koskevia säännöksiä sekä MYEL:n säännöksiä maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta ja sen tiedonsaantioikeudesta.

2.1.4. *Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta*

Vuosina 1993—1995 maataloustuotannon lopettamiseen sitoutuneille maatalousyrittäjille myönnettiin luopumiskorvausta, jonka perusmäärä vastasi MYEL:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä ja lisäosan suuruus luopujan osuutta maatilakohtaisesta hehtaari- ja kotieläin- korvauksesta. Lisäosan maksaminen lakkaa luopujan täyttäessä 65 vuotta ja perusosa muuttuu MYEL:n mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi. Luopumiskorvauksia on maksussa vielä 145 kappaletta.

Myös luopumiskorvauksiin sovelletaan joiltakin osin MYEL:n säännöksiä.

2.2. **Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lain säädäntö**

Suomen liityttyä Euroopan unioniin maatalouden varhaiseläkejärjestelmä on sopeutettu yhteisön lainsäädäntöön. Vuosina 1995—1999 yhteisön osarahoitusta oli mahdollista saada maatalouden varhaiseläkejärjestelmään, jos järjestelmä noudatti maatalouden varhaiseläketukea koskevasta yhteisön järjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2079/92 ehtoja. Asetuksen mukaan vähintään 55-vuotiaalle viljelijälle, joka oli harjoittanut maataloutta päätoimisesti vähintään 10 vuotta ja joka ei ollut saavuttanut vielä tavanomaista eläkeikää, oli mahdollista myöntää varhaiseläketukea, jos hän lopetti kokonaan kaupallisen maatalouden harjoittamisen luovuttamalla maatilansa jatkajalle tai muulle asetuksen ehdot täyttävälle. Jatkajan tuli sitoutua viljelemään tilaa vähintään 5 vuotta noudattaen ympäristönsuojelua koskevia vaatimuksia ja parantamaan tilan elinkelpoisuutta muun muassa tilakokoa kasvattamalla. Luovutettaessa tila maatilaa jatkavalle muulle kuin maatalousyrittäjälle luovutettuja mai-

ta tuli hyödyntää tavalla, joka on sopuisoinnussa ympäristön ja maaseudun laadun säilyttämisen tai parantamisen kanssa.

Vuodesta 2000 alkaen vastaava tukijärjestelmä korvattiin neuvoston asetuksella (EY) N:o 1257/1999 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta. Asetus on voimassa vuoden 2006 loppuun. Luopujan maatilalta ei enää ole edellytetty päätoimisuutta, mutta muutoin luopujaa koskevat edellytykset ovat säilyneet ennallaan. Luopumistapoina ovat edelleen olleet maatilalla luovuttaminen jatkajalle, jolloin jatkajalla tarkoitetaan sekä samalla tilalla jatkavaa viljelijää että lisämaata hankkivaa viljelijää. Jatkajan tilan on tullut parantua määräajassa. Lisäksi jatkajalla on tullut olla riittävä ammattitaito ja pätevyys ja hänen on pitänyt sitoutua harjoittamaan tilalla maataloutta vähintään viiden vuoden ajan. Luopuminen on ollut mahdollista myös luovuttamalla maatalu muulle kuin maataloutta harjoittavalle jatkajalle siten, että tämä ottaa luovutetun maan käyttöönsä muihin kuin maatalouden tarkoituksiin, kuten metsätalouteen tai perustaakseen luonnonsuojelualueita ympäristön ja maaseudun laadun suojelemiseen tai parantamiseen soveltuvalla tavalla.

EY:n lainsäädäntö on mahdollistanut myös osarahoitettua varhaiseläketukea vastaavan tukijärjestelmän toimeenpanon kansallisin varoin. Komission tiedonannossa, joka koskee yhteisön suuntaviivoja maatalousalan valtiontuesta (EYVL C 028, 01/02/2000 s. 0002—0022) ja jota sovelletaan vuosina 2000—2006, komissio nimenomaan on todennut suhtautuvansa myönteisesti tukijärjestelmiin, joiden tarkoituksena on kannustaa ikääntyviä maanviljelijöitä siirtymään varhaiseläkkeelle. Suuntaviivoissa komissio on todennut sallivansa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/1999 10—12 artiklassa säädetyn yhteisön tuen lisäksi valtiontuen myöntämisen sanotun tyyppisiin toimenpiteisiin, jos tukijärjestelmiin liittyy edellytyksiä, joiden mukaan kaupallisesta viljelytoiminnasta on luovuttava pysyvästi ja lopullisesti.

Asetuksen (EY) N:o 1257/1999 mukaisia varhaiseläkejärjestelmiä on otettu käyttöön muun muassa Ranskassa, Saksassa, Tanskassa, Irlannissa, Italiassa, Kreikassa ja Portuga-

lissa. Kuten Suomessakin, nämä varhaiseläkejärjestelmät on yleensä sopeutettu kunkin jäsenvaltion omaan sosiaali- ja eläkelainsäädäntöön sopiviksi.

Vuodesta 2007 alkaen ohjelmakaudella 2007—2013 yhteisrahoitettuun eli EU:n ja jäsenvaltion yhteisesti rahoittamaan maatalouden varhaiseläkejärjestelmään sovelletaan neuvoston asetusta (EY) N:o 1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen. Asetuksella säädetään niistä tavoitteista, joihin yhteisön maaseutupolitiikalla on pyrittävä. Tavoitteena on muun muassa parantaa maa- ja metsätalouden kilpailukykyä rakenneuudistukseen, kehittämiseen ja innovaatioihin myönnettävän tuen avulla. Tavoitteet toteutetaan neljään toimintalinjaan jaetuilla toimenpiteillä. Näistä ensimmäiseen toimintalinjaan kuuluvat muun muassa maatilojen investointuet, nuorten viljelijöiden aloitustuki sekä varhaiseläketuki. Viimeksi mainitun toimenpiteen tavoitteeksi on asetettu luovutettujen tilojen merkittävä rakennemuutos, joka on tarkoitus toteuttaa nuorten viljelijöiden toiminnan aloittamista koskevalla toimenpiteellä kyseisen toimenpiteen vaatimusten mukaisesti tai luovuttamalla tila tilakoon kasvattamiseksi, samalla otetaan huomioon tämän alan aiempien yhteisön toimien toteuttamisesta saatu kokemus.

Uuden neuvoston asetuksen mukaan varhaiseläketukea voidaan maksaa maanviljelijöille, jotka päättävät lopettaa maataloustoiminnan harjoittamisen ja luovuttaa tilansa muille viljelijöille sekä maataloustyöntekijöille, jotka päättävät lopettaa pysyvästi maatilalla työskentelyn tilan luovuttamisen yhteydessä. Luopujan on oltava luovutushetkellä vähintään 55-vuotias, muttei vielä yleisessä eläkeiässä, tai oltava luovutushetkellä enintään kymmenen vuotta nuorempi kuin yleinen eläkeikä kyseisessä jäsenvaltiossa. Luopujan on luovuttava pysyvästi kaikesta kaupallisen maatalouden harjoittamisesta. Luopujan on täytynyt harjoittaa maataloutta kymmenen vuoden ajan ennen luovutusta. Tilan jatkajan taas on seurattava luopujaa ryhtymällä sellaiseksi maatalousyrittäjäksi, joka täyttää asetuksen mukaiset nuorten viljelijöiden aloitustuen myöntämisen edellytykset, tai oltava alle 50-vuotias maanviljelijä

tai yksityisoikeudellinen yhteisö ja otettava haltuunsa edeltäjänsä luovuttama maatila sen koon lisäämiseksi. Tuen kokonaiskesto voi olla enintään 15 vuotta. Se ei saa jatkua sen jälkeen, kun luopuja on täyttänyt 70 vuotta. Jos jäsenvaltio maksaa luopujalle vanhuuseläkettä, varhaiseläketuki myönnetään sen lisäksi ottaen huomioon kansallisen vanhuuseläkkeen määrä. Tuen enimmäismäärä on 18 000 euroa luopujaa kohti vuodessa ja kokonaistuki 180 000 euroa luopujaa kohti. Varhaiseläketukea koskevat yhteisön lainsäädännön ehdot muuttuvat näin ollen aikaisemmasta siten, että lisäalueen saajan ikäraja alenee 55 vuodesta 50 vuoteen. Lisäalueen saajana voi olla myös yksityisoikeudellinen yhtiö. Sen sijaan mahdollisuus luovuttaa alueita muuhun, kuin viljelytarkoitukseen, poistuu. Säädökseen ei sisälly mahdollisuutta saada eläke jättämällä pellot viljelemättä.

Porotalouden osalta Suomen liittymistä EU:hun koskevassa sopimuksessa sallitaan muuten kielletyn kansallisen tuen myöntäminen tuotannon tukemiseen. Sen sijaan luopumistukijärjestelmä luetaan EU:n maaseutuja rakennepolitiikan alaan, jota koskevat poikkeukset ovat pääosin lakanneet. Liittymissopimuksen pöytäkirjan 3 mukaan sen estämättä, mitä EY:n perustamissopimuksessa määrätään, Norjalla, Ruotsilla ja Suomella on oikeus myöntää saamelaisille yksinoikeuksia poronhoidon harjoittamiseen perinteisillä saamelaisalueilla. Tällaista yksinoikeutta ei kuitenkaan ole Suomessa myönnetty, koska päinvastoin kuin Ruotsissa ja Norjassa, Suomessa poronhoitoa harjoittavat myös muut kuin saamelaiset.

Perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Kulttuuriin on luettu myös perinteisten elinkeinojen harjoittaminen. Luopumistukijärjestelmä ei kuitenkaan ole tarkoitettu estämään porotalouden harjoittamisen jatkamista vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän saavuttamiseen eläkeikään, vaan ainoastaan tukemaan niiden henkilöiden toimeentuloa, jotka tätä nuorempina haluavat luopua elinkeinona harjoitetusta porotaloudesta. Jotta saamelaisalueilla poronhoitajat voisivat osallistua luopumisen jälkeenkin yhteisönsä toimintaan, on poromerkin säilyttäminen ja kolmen poron pitäminen ollut sallittua.

2.3. Nykytilan arviointi

Sekä voimassa olevan että aikaisempien luopumistukijärjestelmien päämääränä on ollut edistää maatalouden rakennekehitystä. Keinoina ovat olleet sukupolvenvaihdosten ja lisäalueuovutusten edistäminen. Samalla ikääntyville viljelijöille on luotu edellytyksiä luopua fyysisesti usein hyvin kuluttavasta työnteosta tilanteissa, joissa viljelijän terveydentila ei enää mahdollista täysipainoista työskentelyä tilalla. Varsinkin sukupolvenvaihdosten tukemisen avulla on lisäksi vaikutettu maaseudun elinkeino- ja palvelurakenteen säilymiseen.

Maatalousyrittäjien ikärakenteeseen sekä elinkelpoisten maatilojen vahvistumiseen voidaan vaikuttaa mahdollistamalla maatilan siirtäminen nuorelle jatkajalle ennen kuin luopuja itse on vielä ikänsä puolesta oikeutettu vanhuuseläkkeeseen. Tämä yleensä edellyttää luopujan toimeentulon turvaamista muulla tavoin, esimerkiksi luopumistuen avulla. Lisäksi tuen avulla maatilan voi luovuttaa jatkajalle huomattavasti edullisemmin ehdoin kuin ilman tukea. Tämä puolestaan helpottaa jatkajan mahdollisuuksia kehittää samaansa maatilaa investoimalla ja laajentamalla tuotantoa.

Toisena keskeisenä tavoitteena on ollut parantaa maatilojen elinkelpoisuutta tilakokoa kasvattamalla. Varsinkin jatkajaa vailla olevilla pienehköillä tiloilla ikääntyvät viljelijät joko vuokraavat tai luovuttavat tilansa pellot lisäalueeksi taikka jatkavat maatalouden harjoittamista vanhuuseläkeikään asti. Viimeksi mainittu vaihtoehto voi kuitenkin johtaa siihen, että tilan viljelyyn ja maatalousmaan kunnossapitoon eläkkeelle siirtymisen jälkeen ei enää panosteta yhtä voimakkaasti kuin sitä ennen. Varsinkin harvaan asutulla maaseudulla, missä tilaluku laskee, on mahdollista, että pellot jäävät kokonaan viljelemättä ja maatila jätetään esimerkiksi muissa ammateissa toimivien lasten kesänviettopaikaksi. Tilakoon kasvattamiseksi on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että jatkaville maataloil-le on saatavissa lisäalueita kohtuullisin ehdoin. Luopumistuen avulla on voitu osaltaan vaikuttaa siihen, että pienehköjenkin tilojen maatalousmaa säilyy maataloustuotannossa jatkavien tilojen lisäalueina.

Viimeksi luopumistukijärjestelmän voi-

massaoloa jatkettaessa vuosiksi 2003—2006 sukupolvenvaihdosten määräksi arvioitiin noin 600 vuodessa. Toteuma on tähän mennessä ollut 400—500 sukupolvenvaihdosta vuodessa. Vuonna 2005 tukihakemusten perusteena on kuitenkin ollut edellisvuosia runsaammin sukupolvenvaihdos. Myös vuonna 2006 niiden määrän arvioidaan nousevan noin 600 sukupolvenvaihdokseen vuoden loppuun mennessä.

Ikärajojen muutoksella vuonna 2003 voidaan arvioida olleen vaikutusta sukupolvenvaihdosten määrään. Sukupolvenvaihdosten ajoitukseen tiloilla vaikuttavat oleellisesti luopujan ikärajaa koskevat säännökset. Jo yhden vuoden viive sukupolvenvaihdoksen mahdollisuudessa toteuttaa sukupolvenvaihdos vaikuttaa olennaisesti siihen, toteutuuko sukupolvenvaihdos lainkaan. Lisäksi ero vuokratuksen ja omistusoikeusluovutuksen mahdollisuudessa yhdessä eri ikärajoja koskevien säännösten kanssa ovat vaikuttaneet myös luopumistapojen keskinäiseen suhteeseen eri vuosina.

Sukupolvenvaihdosten tavoitemäärän alitumisesta huolimatta järjestelmällä on kuitenkin merkittävästi vaikutettu siihen, että maatalouden harjoittajiksi jäävät nimenomaan ammattitaitoiset nuoret viljelijät, jotka ovat valmiita kehittämään tilaansa yhä elinkelpoisemmiksi sekä laajentamalla että investoimalla.

Voimassa olevissa luopumistukilain mukaisissa ikärajoissa on jo otettu huomioon yleiset eläkepoliittiset tavoitteet myöhentää eläkkeelle siirtymisen ikärajoja keskimäärin kahdella tai kolmella vuodella pitkällä aikavälillä, kun ikäraja sukupolvenvaihdoksissa nostettiin vuoden 2005 alusta 55 vuodesta 56 vuoteen ja lisäalueluovutuksissa vuoden 2003 alusta 55 vuodesta 57—60 vuoteen luopumistavasta riippuen. Muutoksen tarkoituksena oli sopeuttaa luopumistukijärjestelmää niihin muutoksiin, joita tehtiin työeläkejärjestelmiin ja joiden tavoitteena oli myöhentää eläkkeelle siirtymistä.

Ikärajoja arvioidessa on kuitenkin otettava huomioon, että maatalouden harjoittamisesta luopuminen on aina tilakohtainen ratkaisu ja edellyttää molempien puolisoitten toimeentulon turvaamista silloin, kun kumpikin osallistuu maatalouden harjoittamiseen. Työeläkkeen saamiseksi vaaditaan, että kumpikin

puoliso erikseen täyttää eläkkeen myöntämisen edellytykset. Jos työkyvyttömyyseläkettä ei voi saada, kyseeseen tulee lähinnä varhennettu vanhuuseläke, joka puolestaan pienentää vanhuuseläkkeen määrää. Varhennetun vanhuuseläkkeenkin alaikäraja on noussut vuoden 2005 alusta kahdella vuodella Näin ollen vain harvoilla viljelijöillä on taloudellisesti mahdollista luopua ilman luopumistukea tilanpidosta ennen työeläkelainsäädännön mukaista vanhuuseläkkeeseen oikeuttavaa vähimmäisikää, joka vuodesta 2005 alkaen on ollut 63 vuotta.

Luopumistukijärjestelmän olemassaolosta huolimatta ikä, jolloin maatalousyrittäjät ovat jääneet eläkkeelle, on korkeampi kuin keskimääräinen ikä, jolloin yleensä on siirrytty eläkkeelle.

Vaikka luopumisjärjestelmän avulla onkin tarkoitus edistää tilojen siirtymistä mahdollisimman aikaisin nuorelle tilanpidon jatkajalle, toisaalta yleiset eläkepoliittiset tavoitteet myöhentää eläkkeelle siirtymistä puoltavat luopujien vähimmäisikärajojen nostamista eräiltä osin.

Luopujan on tuen saadakseen lopetettava luopumisen tapahduttua paitsi kaupallisen maatalouden harjoittaminen myös muu ansiotoiminta, josta hän saa ansiotuloja enemmän kuin säädetyn määrän kuukaudessa. Vuonna 2004 tämä raja oli 523,61 euroa ja sitä tarkistetaan vuosittain indeksillä. Lailla 593/2002 kuitenkin mahdollistettiin luottamistointien jatkaminen luopumisen jälkeen huolimatta siitä, että niistä saatava tulo ylittää edellä mainitun enimmäismäärän. Tällöin kuitenkin tukea ei makseta, ennen kuin tulot ovat lakanneet tai alentuneet alle enimmäismäärän. Ottaen huomioon työeläkeuudistuksen tavoitteet myöhentää eläkkeelle siirtymistä tuloa tuottavan muun toiminnan jatkamisen rajoittaminen vain luottamistointiin ei ole enää tarkoituksenmukaista. Etenkin tiloilla, joilla harjoitetaan muutakin tuotantotoimintaa kuin maataloutta, sukupolvenvaihdoksen ajoittamiseen voimassa olevat säännökset ovat tarpeettoman rajoittavia.

Sukupolvenvaihdosten toteutumiseen vaikuttaa paitsi luopuvan sukupolven toimeentulomahdollisuudet luopumisen jälkeen myös tilan pitoa jatkavan viljelijän mahdollisuudet rahoittaa tilan hankinta tai muut järjestelyt, joiden avulla sukupolvenvaihdos tai lisämaan

hankinta rahoitetaan. Tällöin merkittävää on myös se, mitkä luopumistuen ja toimintaa jatkavan yrittäjän rahoitustuen saamisen edellytykset ovat. Huolimatta tavoitteista yhdenmukaistaa tuen saamisen edellytykset toistaiseksi eroja on eikä niitä kaikilta osin voida poistaa senkään vuoksi, että luopumistuesta eläkkeen luonteisena muodostuu oikeus sen saamiseen, kun taas rahoitustuet ovat harkinnanvaraisia ja riippuvat lisäksi käytettävissä olevista määrärahoista. Merkittävin ero on kuitenkin mahdollisuudessa myöntää rahoitustukea myös sellaisille yrittäjille, jotka ovat yhtiöittäneet tai yhtiöittävät toimintansa, kun taas luopujan maatila ei voi kuulua yhtiölle, vaikka yrittäjä onkin voinut saada MYEL-vakuutuksen. Toisaalta jatkaja voi heti luopumisen jälkeen yhtiöittää toiminnan. Seurauksena on, että jo perustettu yhtiö on ensin purettava ja perustettava uudelleen, jos jatkaja haluaa edelleen yhtiönä maataloutta harjoittaa. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena menettelynä. Menettely ei myöskään vastaa EY:n oikeuskäytäntöä, jossa on edellytetty, että tuen saajia kohdellaan yhdenmukaisesti siitä riippumatta, harjoitetaanko toimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana tai yhteisönä. EY:n tuomioistuimien on maatalouden rakennetukea koskevassa ratkaisussaan C-164/96 katsonut, ettei yksityistä viljelijää ja oikeushenkilöä voida asettaa eriarvoiseen asemaan yksinomaan oikeudellisen muodon tähden.

Nykyinen tukijärjestelmä ei myöskään riittävällä tavalla ota huomioon sitä, että maatalon sukupolvenvaihdos on monivaiheinen tapahtuma, jonka toteuttaminen vie runsaasti aikaa. Sukupolvenvaihdoksen suunnitelmallinen toteuttaminen on pitkäjänteistä toimintaa ja sen voidaan arvioida vievän kaiken kaikkiaan yhdestä kahteen vuotta. Lisäksi itse luopumisen toteuttamisajankohtaan vaikuttavat muutkin seikat kuin luopumistuen saaminen. Tällaisia seikkoja ovat muun muassa sukupolvenvaihdoksen tai lisäämään hankinnan rahoituksen ja aloitustuen järjestäminen, maataloustuotannon tulotukien ehdot ja yrittäjän vaihdoksen aiheuttamat veroseuraamukset. Nykyiset säännökset edellyttävät, että luopuja on jo täyttänyt säädetyt iän, ennen kuin luopuminen voi tapahtua. Tukea voi hakea luonnoksen perusteella etukäteen, mutta tukipäätös voidaan antaa vain

ehdollisena siten, että luopuminen voi tapahtua vasta sen jälkeen, kun ikä on saavutettu. Toisaalta luopuminen on toteutettava kuuden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta. Tämä järjestelyaika on osoittautunut riittämättömäksi etenkin sukupolvenvaihdoksissa, missä joudutaan odottamaan useaa muutakin viranomaisen ratkaisua tuen myöntämisistä tai siirtämisistä omistajanvaihdoksen veroseuraamuksiin.

Maatiloista on edelleen valtaosa luonnollinen henkilöiden omistuksessa joko yksityisenä yrittäjänä tai luonnollisten henkilöiden muodostamana verotusyhtymänä. Vuonna 2005 yksityisten henkilöiden ja perheviljelmien hallinnassa oli 61 197 maatilaa, yhtymien, perikuntien ja kuolinpesien hallinnassa oli 7 185 maatilaa sekä henkilöyhtiöiden hallinnassa 119 maatilaa. Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukia hakeneiden osakeyhtiöiden hallinnassa oli yhteensä 290 maatilaa.

Maatilojen määrän vähentyessä tilojen keskikoko on kasvanut. Maatalouden harjoittaminen osakeyhtiönä on hiljalleen lisääntymässä. Osin tämä johtuu muun muassa yrittäjätoimintaan liittyvien riskien kasvusta, teknologian ja tuottavuuden kasvusta, suurista yksiköistä sekä yhteistyöyhteisöiden ja yhteiskoneiden hallintaongelmien lisääntymisestä.

Tilakohtaisesti yritystoiminnan jatkuvuuden kannalta sukupolvenvaihdoksilla on suuri merkitys. Voimassa oleva maatalousyrittäjien eläkejärjestelmä on syntynyt aikana, jolloin maatilayrittäminen on perustunut itsenäisiin, lähes yksinomaan maataloudesta toimeentulon antaviin perheviljelmiin, joilla maataloutta on harjoitettu luonnollisina henkilöinä. Yhteisömuotoinen maatalous on kuitenkin alkanut lisääntyä. Maatalouden harjoittamista varten perustetut yhteisöt ovat yleensä henkilöyhtiöitä tai osakeyhtiöitä. Henkilöyhtiöitä ovat avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt. Maataloutta harjoitetaan myös verotusyhtymissä, mutta tällöin ei ole kysymys varsinaisesta yhtiömuodosta eikä erillisestä oikeushenkilöstä.

Nykyisin luopumistukijärjestelmässä luopuminen voi tapahtua vain luonnollisten henkilöiden välillä.

Toiminnan yhtiöittäminen on sallittu luovutuksensaajalle luopumisen kohteena olevan maatalon hankkimisen jälkeen edellyttäen, että luovutuksensaajalla on määräysvalta

siinä yhtiössä, jolle tila siirretään. Luovutuksensaajaa koskee edelleen yhtiöittämisen jälkeenkin hänen henkilökohtaisesti antamansa sitoumus peltojen viljelemisestä.

Maatalouden toimintaympäristön muutokset pakottavat viljelijöitä yhä enemmän yhteistyöhön. Tällöin yhteistoiminnalle tulisi voida valita toivottu oikeudellinen muoto ilman, että se samalla johtaa sosiaaliturvaa koskeviin menetyksiin. Tämä on jo otettu huomioon MYEL:ssä siten, että vuoden 2002 alusta lukien osakeyhtiömuotoisen toiminnan MYEL-vakuuttaminen on ollut mahdollista. Luopumistuen osalta voimassa olevat säännökset kuitenkin johtavat siihen, ettei esimerkiksi osakeyhtiömuodon valinneella MYEL-vakuutetulla, joka omistaa yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa koko osakepääoman, ole mahdollisuutta siirtää tilaansa nuoremalle sukupolvelle luopumistukijärjestelmän turvin, vaikka hän olisikin yhtiön lukuun harjoittanut maataloutta vähintään kymmenen vuoden ajan ennen luopumista. Toisaalta tilanpidon jatkaja on voinut perustaa yhtiön ja siirtää hankkimansa maatilansille, jos sekä jatkaja että yhtiö ovat sitoutuneet niihin velvoitteisiin, joita luopumistukilaissa jatkajalta edellytetään. Yhtiöitetyn maatalouden harjoittaminen on siten mahdollista sekä ennen luopumista että sen jälkeen, mutta ei itse luopumishetkellä.

Luopumistukijärjestelmä on Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksessa tarkoitettu valtiontuki maatalouden rakenteen parantamiseksi. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimien on katsonut maatalouden rakennetukia koskevassa ratkaisussaan, ettei yrittäjien valitsema juridinen toimintamuoto saa johtaa siihen, ettei tuki koskisi näitä yrittäjiä.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimien valtiontukia koskenut päätös huomioon ottaen olisi perusteltua, että myös osakeyhtiömuotoisesta toiminnasta MYEL-vakuutetut voisivat päästä luopumistukijärjestelmän piiriin luopujina.

Kaiken kaikkiaan voidaan kuitenkin todeta, että luopumistukijärjestelmän avulla on voitu parantaa sekä maatalouden tilarakennetta että viljelijöiden ikärakennetta. Viimeksi mainittu seikka on tärkeää varsinkin kotieläintuotannossa, mihin koneellistumisesta huolimatta kuuluu edelleen runsaasti raskasta ruumiillista työtä. Tukijärjestelmää tarvitaan siten

myös vuoden 2006 jälkeen turvaamaan osaltaan nuorten viljelijöiden saamista maatalousammattiin. Tätä edistää osaltaan mahdollisuus järjestää luopuvan sukupolven toimeentulo ennen vanhuuseläkeikää luopumistuen avulla. Lisäksi luopumistukijärjestelmällä on luopujien osalta toimeentulon turvaamisen ohella myös toinen sosiaalipoliittinen ulottuvuus. Jatkajan asettuminen tilalle tuo ikääntyvälle luopujalle niin henkistä kuin fyysistäkin turvaa, mikä sinällään on yhteiskunnallisesti merkittävä asia.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Kansallisen maatalouspolitiikan tavoitteena on eri toimenpiteillä vaikuttaa siihen, että maatilojen toimintaedellytykset säilyvät ja maatalouden harjoittaminen voi jatkua koko maassa. Tähän pyritään toimenpiteillä, joiden avulla maatilatalouden rakennetta voidaan parantaa tilakokoa suurentamalla. Näihin toimenpiteisiin kuuluu myös luopumistukijärjestelmä

Luopumistukijärjestelmään sisältyy kaksi tapaa vaikuttaa maatilojen toimintaedellytyksiin. Toisaalta luopumistuen avulla helpotetaan sukupolvenvaihdosten toteuttamista maatioilla ja siten turvataan elinkeipoisten maatilojen säilymistä ja kehittämistä. Toisaalta edistetään tilakoon kasvua helpottamalla tilojen maatalousmaan luovutuksia I-säälueiksi toisiin maatioihin, jolloin näiden viljelijät voivat parantaa maatilansa toimintaedellytyksiä tilakokoa kasvattamalla. Varsinkin sukupolvenvaihdosten, mutta osittain myös lisäalueluovutusten tukemisen tavoitteena on myös nuoren yrittäjäpolven saaminen maatalouselinkeinon harjoittajiksi. Tämä helpottaa elinkeinon kehittämistä ja rakenteiden uudistamista.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on jatkaa luopumistukijärjestelmää siten, että sen avulla mahdollistettaisiin pitkäjänteinen sukupolvenvaihdosten suunnittelu ja maatilatalouden rakenteen kehittäminen. Tukijärjestelmän soveltamisjakso olisi kolme vuotta lyhyempi kuin EY:n maaseudun kehittämishelmäkauti, mutta samanpituisen kuin ku-

luva soveltamisjakso. Jakson alkuvaiheessa tämä helpottaisi luopumisen ja jatkamisen tukiehtojen yhdenmukaistamista myös jatkajan rahoituksen kannalta. Tukijärjestelmä koskisi vuosina 2007—2010 toteutettavia luopumisia.

Ehdotetun lain tavoitteena on, että luopumistukijärjestelmän avulla toteutettaisiin noin 550 elinkelpoisen maatilalan sukupolvenvaihdosta ja noin 250 lisäalueluovutusta vuosittain. Lisäksi tavoitteena on, että luopumistuen avulla toteutettujen lisäalueluovutusten johdosta saajien maatilojen tilakoko kasvaisi noin 25 prosentilla. Porotalouden osalta esityksen tavoitteena on saada tuen avulla toteutetuksi noin 20 sukupolvenvaihdosta porotaloustiloilla.

Esityksellä pyritään myös poistamaan maatalousyritysten erilaisista oikeudellisista muodoista aiheutuvia sukupolvenvaihdosten esteitä. Tämän johdosta esitykseen on sisällytetty mahdollisuus toteuttaa luopumistuen avulla sukupolvenvaihdos maatilalla huolimatta siitä, että maatilalla toiminta on yhtiötetty. Koska toisaalta tuki kohdennettaisiin edelleen pääasiassa perheviljelmille, luopumistukea voisivat saada vain sellaiset yrittäjät, jotka ovat voineet saada yhtiöittämisestä huolimatta MYEL-vakuutuksen. Tavoitteena on siten edelleen tukea luopumistukijärjestelmän avulla ainoastaan perheviljelmän luonteista maataloutta.

Esityksessä on myös otettu huomioon yleinen eläkepoliittinen tavoite edistää ikääntyvien henkilöiden pysymistä työelämässä. Luopuminen maatalouden harjoittamisesta ei enää estäisi luopujaa jatkamasta muussa työssä tai aloittamasta muuta tointa. Luopumistuen maksamisen alkaminen siirtyisi tällöin siihen asti, kunnes luopuja on lopettanut nämäkin työt tai vähentänyt niitä siinä määrin, että ansiotulot niistä jäävät pienemmiksi kuin 523,61 euron kuukaudessa vuoden 2004 indeksitasossa arvioiden. Edellä mainittua rajamäärää tarkistettaisiin vuosittain eduskunnan hyväksymän työntekijän eläkelain (TyEL) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertomella. Vaikka luopujien ei odoteta hyödyntävän tätä mahdollisuutta kovin runsaasti, voisi luopuminen maatalouden harjoittamisesta ennen muiden töiden lopettamista tai vähentämistä kuitenkin joissakin tapauksissa helpottaa oikea-aikaisen sukupolvenvaihdok-

sen toteuttamista maatilalla.

3.2. Laki maatalouden harjoittamista luopumisen tukemisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maatalousyrittäjien luopumisen tukemisesta. Laki koskisi luopumisia, jotka toteutetaan vuosina 2007—2010. Lailla korvattaisiin voimassa oleva laki maatalousyrittäjien luopumistuesta. Luopumistuki rahoitettaisiin edelleen kokonaan kansallisista varoista. Myös tuen myöntämisen edellytykset säilyisivät pääosin ennallaan.

Koska tukikelpoisiksi luopujiksi tulisivat myös maatalousyrittäjät, jotka ovat muodostaneet maatilastaan tai maataloustuotannostaan yhtiön, näitä yrittäjiä ja yhtiöitä koskevien säännösten lisääminen aiheuttaa tarpeen muuttaa huomattavaa määrää voimassa olevan lain sisäisistä viittauksista ja samalla selkeyttää lain rakennetta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tukijärjestelmän toteuttamista ei jatketa muuttamalla voimassa olevaa lakia, vaan tukisäännökset annetaan uutena lakina. Tätä puoltaa myös se, että luopumistukilain viittaukset MYEL:iin on tarpeen tarkistaa MYEL:n muutosten johdosta.

Luopujaa koskevat edellytykset

Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta noudattaisi ehdoiltaan pääosin neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 mukaisia edellytyksiä. Tukea saadakseen luopujan tulisi siten olla maataloutta vähintään 10 vuotta harjoittanut maanviljelijä, joka luovutushetkellä on vähintään 55-vuotias, muttei vielä yleisessä eläkeiässä. MYEL:n mukainen vanhuuseläke alkaa 63 vuoden iässä. Voimassa olevan tukijärjestelmän ja ehdotetun uuden tukijärjestelmän ikärajat vastaavat näitä edellytyksiä. Toteutettaessa maatilalla sukupolvenvaihdos luopujalta edellytettäisiin edelleen vähintään 56 vuoden ikää, jos luovutuksensaajana on oma lapsi tai tämän puoliso. Ikäraja nousisi sen sijaan 60 vuoteen, jos luovutuksensaajana on muu henkilö. Luovutettaessa lisäalueen omistusoikeus edellytettäisiin pääsääntöisesti edelleen vähintään 60 vuoden ikää. Jos lisäalue kuitenkin luovutettaisiin luopujan lapselle taikka tämän puolisolle, ikäraja olisi 56 vuot-

ta. Vuokrattaessa maatalousmaa lisäalueeksi vähimmäisikä olisi edelleen 60 vuotta. Pojatalouden harjoittajilla ikäraja nousisi 56 vuoteen. Peltoalueiden vuokrauksesta luopumistapana luovuttaisiin, mutta tilatukijärjestelmä huomioon ottaen suunnitelmallisten vuokrausten mahdollistamiseksi se säilyisi kuitenkin vielä vuosina 2007 ja 2008.

Kuten voimassa olevassa laissa, luopujalta edellytettäisiin MYEL-vakuutusta vähintään viiden vuoden ajalta ennen luopumista ja vähintään 10 vuodelta maatalousyrittäjätoimintaa joko omaan tai yhteiseen lukuun. Nykyisinkin luopuja on voinut harjoittaa yritystoimintaa myös yhtiön lukuun ja tämä on otettu huomioon yritystoiminnan pituudessa, jos yrittäjällä on ollut yhtiössä harjoitetusta toiminnastaan MYEL-vakuutus. Vaatimus ei muuttuisi. Yhtiöitä olisivat avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja osakeyhtiöt. Luopumistukea voisi saada vain yrittäjä, joka on yhtiössä sellaisessa yrittäjäasemassa, että hänelle on voitu myöntää MYEL-vakuutus. MYEL:iin on vuodesta 2002 asti sisällynyt mahdollisuus vakuuttaa yrittäjä, joka toimii yrittäjänä perheviljelmätyyppisessä osakeyhtiössä. Voimassa olevan MYEL:n 1 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan osakeyhtiön lukuun harjoitetusta toiminnasta MYEL-vakuutetaan maatalousyrittäjä, joka omistaa yksin tai yhdessä perheenjäsenensä kanssa yli puolet yhtiön osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta ja joka on yhtiössä johtavassa asemassa oleva toimihenkilö. Lisäksi edellytetään, että yhtiön toimintaa verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asettama yrittäjien sosiaaliturvan kehittämistä pohtinut työryhmä on 10 päivänä elokuuta 2005 luovuttamassaan mietinnössä ehdottanut MYEL:n soveltamisalarajauksen muuttamista osakeyhtiömuodossa harjoitetun toiminnan osalta. Työryhmän ehdotuksen mukaan MYEL-vakuutettavana yrittäjänä pidettäisiin osakeyhtiömuotoisen toiminnan osalta henkilöä, joka omistaa yrityksestä yksin vähintään 30 prosenttia tai yhdessä perheenjäsenen kanssa vähintään 50 prosenttia siten, että hän itse omistaa vähintään yhden osakkeen. Vakuutettavan henkilön tulisi työskennellä yhtiössä ja olla siinä johtavassa asemassa. Lisäksi osakeyhtiön osalta edellytettäisiin, et-

tä kaikki osakkeet ovat luonnollisten henkilöiden omistuksessa ja että vähintään 70 prosenttia osakeyhtiön osakkeista on MYEL:n mukaisen yrittäjäaseman täyttävien henkilöiden omistuksessa.

Eduskunnalle tultaneen antamaan keväällä 2006 hallituksen esitys MYEL:n uudistamisesta. Esitykseen sisältynee säännökset myös yhtiössä toimivan maatalousyrittäjän vakuuttamisesta. MYEL:ä koskevaa hallituksen esitystä valmistellaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä.

Tässä esityksessä luopujan tukikelpoisuus perustuisi pääosin siihen, että hänellä on MYEL-vakuutus. Siten MYEL:in säännökset edellytyksistä, joilla MYEL:n mukaisen vakuutuksen saa, tulisivat sellaisinaan sovellettaviksi luopumistuen saamisen edellytyksinä. Tähtäkään osin ehdotettu laki ei poikkeaisi voimassa olevasta laista. Esityksessä on katsottu, että vaatimus MYEL-vakuutuksesta ohjaa sellaisenaan tuen maatalouden harjoittajille, jotka yhtiöstä huolimatta harjoittavat maataloutta perheviljelmän luonteisesti. Jos MYEL-vakuutus tullaan rajaamaan edellä mainitun työryhmän ehdottamalla tavalla, ei MYEL koskisi enää sellaisia osakeyhtiöitä, joissa on osakkaana esimerkiksi muita osakeyhtiöitä rahoittajana. Lisäksi soveltamisala rajaisi omistajapiiriä siten, että yhtiön osakkeiden enemmistön tulisi olla MYEL-vakuutettuja yrittäjiä. Omistajuutta määriteltäessä perheenjäsenenä pidettäisiin aviopuolisoa, samassa taloudessa asuvia avopuolisoita sekä henkilöä, joka on sukua ylenevässä tai alenevässä polvessa ja joka asuu samassa taloudessa yrittäjän kanssa. Nämä vaatimukset tulisivat koskemaan myös luopumistukea.

Maatalousyrittäjä, joka toimii maatalousyrittäjänä avoimessa yhtiössä tai kommandiittiyhtiössä, täyttää voimassa olevan lain luopujaa koskevat edellytykset. Ehdotetussa laissa tähän ei tulisi muutosta.

Kuten tähänkin asti, luopujan tulisi lopettaa kaupallisen maatalouden harjoittaminen kokonaan. Luopuja ei saa omistaa osuuksia muistakaan maataloista kuin siitä, jolla hän on itse harjoittanut maataloutta. Hän ei saisi myöskään pitää eläimiä tuotantotarkoituksessa. Lemmikkieläimiin rinnastettavien eläinten pito olisi yleensä sallittua. Tavanomaiseen kotieläintalouteen kuuluvien eläinten pitäminen olisi kuitenkin edelleen pää-

sääntöisesti kielletty. Luopuja ei saisi käyttää sellaisia tuotantorakennuksia, jotka ovat mahdollisesti jääneet hänelle lisäalue- luovutuksissa, maataloustuotannon harjoittamiseen tai sallia niiden käyttöä omaan tai yhteiseen lukuun. Kuten tähänkin asti, luopujan olisi luovuttava muissa mahdollisissa maataloutta harjoittavissa yhtiöissä omistamistaan osuuksista, jotka tuovat yrittäjäaseman, vaikka luopuminen perustuisi yrittäjätoimintaan luonnollisena henkilönä.

Samoin kuin nykyisin, luopuja voisi pitää maatilansa metsämaan itsellään. Hän ei kuitenkaan saisi tehdä hankintatöitä. Ainoastaan metsänhoidolliset ja energianpuun ottamiseen liittyvät työt olisivat edelleen sallittuja. Kuten nykyisinkin, luopujan tulisi antaa sitoumus siitä, ettei hän ryhdy harjoittamaan maataloutta niin kauan kuin luopumistukea maksetaan.

Maatalouden ja maatilatalouden määritelmät säilyisivät ennallaan, mutta ne siirrettäisiin asetuksesta lakiin. Laissa tarkoitettaisiin maataloudella samaa tuotantotoimintaa, mitä EY:n perustamissopimuksen mukaan pidetään maataloutena.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä säilyisi edelleen maatilansa tai sen osan omistus. Jos luopuja omistaa maatilasta vain osan, tulisi myös muiden omistajien luovuttaa osuutensa, vaikka he eivät olisikaan oikeutettuja luopumistukeen. Kyseinen edellytys sisältyy myös voimassa olevaan lakiin. Lisäksi luopujana voisi olla maatalousyrittäjä, joka ei suoraan omista maatilaa, vaan maatilansa omistaa osakeyhtiö, josta hän omistaa osakkeita. Tällöinkin kaikkien yhtiön osakkaiden tulisi luovuttaa osuutensa tai yhtiön tulisi luovuttaa koko omistamansa maatalo. Lisäksi luopujana voisi olla maatalousyrittäjä, joka ei suoraan omista maatilaa, vaan maatilansa omistaa henkilöyhtiö, josta hän omistaa yhtiöosuuden ja jossa hän toimii vastuunalaisena yhtiömiehenä. Siinä tapauksessa, että yhtiö luovuttaisi omistamansa maatilansa, luopujayhtiö ei saisi enää harjoittaa maataloutta tai luopujan omistusosuus ja asema yhtiössä olisi muutettava sellaiseksi, ettei hänellä olisi enää yrittäjäasemaa. Yhtiöitä olisivat avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt ja osakeyhtiöt. Luopuja ei voisi toimia muissakaan yhteisöissä sellaisessa asemassa, että niihin liittyisi yrittäjäasema. Tällaisia yhteisöjä voivat olla esimerkiksi osuuskunnat.

kiksi osuuskunnat.

Voimassa olevan lain mukaan luopujan aviopuolisella on oikeus luopumistukeen, vaikka hän ei omistaisi edes osaa luopumisen kohteena olevasta maatilasta. Aviopuolisoon rinnastetaan avopuoliso. Tukiedellytys säilyisi ennallaan. Samoin puolisoilla säilyisi mahdollisuus luopua enintään viisi vuotta ennen eläkeiän täyttymistä, jos omistava puoliso on oikeutettu tukeen, mutta tukea ei edelleenkään maksettaisi ennen luopumistuki- iän saavuttamista. Vastaavalla tavalla voisi edelleen saada luopumistukea myös maatalousyrittäjän leski sekä henkilö, joka on harjoittanut tilalla maataloutta yhdessä vanhemman sisaruksensa kanssa.

Luopuja voisi saada luopumisen jälkeen ansiotuloja muusta toiminnasta kuin toimimalla maatalousyrittäjänä. Luopumistukea ei kuitenkaan maksettaisi ennen kuin tulot ovat kokonaan lakanneet tai vähentyneet pienemmiksi kuin 523,61 euroa. Tämä määrä vastaa työntekijän eläkelain voimaantulon hyväksytyssä laissa säädettyä vastaavaa määrää, joka sallitaan työttömyyseläkettä saaville henkilöille. Määrä on vuoden 2004 tasossa ja sitä korotettaisiin asetuksella vastaavalla tavalla kuin TYEL:n mukaista ansiotulorajaa.

Luopumistavat

Voimassa olevan lain mukaiset luopumistavat, maatilansa sukupolvenvaihdos, lisäalue- luovutus ja lisäaluevuokraus säilyisivät.

Luopuja tai luopujat voisivat edelleen luovuttaa omistamansa maatilansa maatalousmaan ja tuotantorakennusten omistusoikeuden tilanpidon jatkajalle. Tällöin kysymyksessä olisi sukupolvenvaihdos ja tilan tulisi olla elinkelpoinen tai jatkajan tulisi sitoutua määräämään toteuttamaan toimenpiteitä, joiden avulla maatalo muodostuu elinkelpoiseksi. Samoin kuin nykyisin, jatkajan tulisi antaa sitoumus harjoittaa maataloutta luovutetulla tilalla niin kauan kuin luopumistukea maksetaan. Maataloutta olisi kuitenkin aina harjoitettava vähintään viiden vuoden ajan.

Samoin luopuja voisi edelleen luovuttaa maatilansa maatalousmaan omistusoikeuden toiselle viljelijälle, joka hankkii sen lisäalueeksi maataloansa. Maatalousmaan voisi myös vuokrata pitkäaikaisella vuokrasopimuksella vastaavaan tarkoitukseen, mutta

vain vuosina 2007 ja 2008. Vuokrauksen tulisi kestää luopumistuen maksamisen ajan. Vähimmäisvuokra-aika olisi kuitenkin edelleen kymmenen vuotta.

Uutena luopumistapana tulisi kysymykseen sukupolvenvaihdoksen toteuttaminen luovuttamalla koko osakekanta sellaisessa osakeyhtiössä, joka omistaa maatilan tai joka on perustettu maataloustuotannon harjoittamista varten. Viimeksi mainitussa tapauksessa jatkajalle on lisäksi luovutettava luopujien kokonaan tai osaksi omistama maatila. Tällöin yhtiön tulisi sitoutua harjoittamaan maataloutta ja pitämään maatila omistuksessaan luopumistuen maksamisen ajan. Vähimmäisaika tässäkin olisi kuitenkin viisi vuotta. Tilanpidon jatkajan tulisi puolestaan antaa sitoumus siitä, että hän pitää yhtiön osakkeet tai yhtiöosuus omistuksessaan vastaavan ajan. Myös avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden voisi luovuttaa vastaavin edellytyksin. Lisäksi sukupolvenvaihdos voitaisiin toteuttaa siten, että luopumisen kohteena oleva maatila luovutettaisiin osakeyhtiölle, jossa tilanpidon jatkajalla on määräysvalta tai avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jossa hän on vastuunalaisena yhtiömiehenä. Luovutuksensaajina tulisivat kysymykseen vain maataloutta harjoittavat yhtiöt ja tilanpidon jatkajan tulisi täyttää MYEL:n mukaisen vakuuttamisen edellytykset toiminnasta, jota yhtiö ryhtyy harjoittamaan luopumisen kohteena olevalla maatilalla. Luovutus voisi tapahtua myös perustettavan yhtiön nimiin. Mahdollisuus luovuttaa maatila suoraan jatkajan perustamalle yhtiölle helpottaa niitä tilanteita, joissa osana sukupolvenvaihdosta on tarkoitus ryhtyä harjoittamaan maataloutta yhtiömuotoisesti. Sukupolvenvaihdoksen toteuttaminen loppuun nopeutuisi, kun luovutuksista luopujalta jatkajalle ja jatkajalta yhtiölle jälkimmäinen jäisi pois. Näissäkin tapauksissa sekä yhtiön että tilanpidon jatkajan tulisi antaa edellä mainitut sitoumukset.

Luopumistapana osakeyhtiönä harjoitetusta maataloudesta olisi ainoastaan sukupolvenvaihdos siten, että luopuja, hänen puolisonsa ja muut mahdolliset osakeyhtiön omistajat luovuttaisivat osakkeensa tilanpidon jatkajalle. Luovutuksen jälkeen jatkajalla tulisi olla määräysvalta yhtiössä. Vaikka yhtiössä mukana oleva pääomasijoittaja joutuisikin luovuttamaan osakkeensa tai osuutensa jatkajalle,

hänellä ei kuitenkaan olisi yhtiöosuuden luovuttamisen perusteella oikeutta luopumistukeen, sillä häneltä puuttuisi olennainen tuen myöntämisen edellytys eli maatalouden harjoittaminen.

Jos luopijat harjoittavat maataloutta yhtiön lisäksi elinkeinonharjoittajina, tulisi heidän luovuttaa myös omistamansa maatalousmaa ja maataloustuotantoon käytetyt rakennukset jatkajalle.

Edellyttämällä koko osakekannan luovuttamista olisivat yhtiömuotoista maataloutta harjoittava yrittäjä ja luonnollisena henkilönä maataloutta harjoittava maatalousyrittäjä yhdenvertaisessa asemassa, sillä maatalousyrittäjältä on edellytetty koko maatilan luovuttamista myös siinä tapauksessa, että osaomistajana on luopujan ja hänen puolisonsa lisäksi muita henkilöitä.

Jos luopuja omistaa osuuksia muussa, maataloutta harjoittavassa yhtiössä, luopujalle ei voisi jäädä tällaisessa yhtiössä määräävää asemaa eikä hänen omistusosuutensa yhdessä puolison ja perheenjäsenten kanssa voisi muodostaa yli 15 prosenttia yhtiön määräysvallasta.

Niissäkin tapauksissa, joissa maatila on siirretty yhtiöön, sukupolvenvaihdos olisi edelleen mahdollista toteuttaa luovuttamalla osakkeiden sijasta maatilakiinteistö tilanpidon jatkajalle. Tällaisessa tilanteessa yhtiö ei enää saisi jatkaa mitään maatalouden harjoittamista tai luopujan olisi luovuttava osakkeistaan.

Jos maatila on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa, ei luopumistukilakiin kuitenkaan sisälly säännöksiä sellaisesta luopumistavasta, jossa yhtiöosuus suoraan eikä maatila siirretäisiin jatkajalle. Yhdenmukaisesti osakeyhtiönä harjoitetun maatalouden osalta esityksessä ehdotetaan, että sukupolvenvaihdos voitaisiin toteuttaa luovuttamalla jatkajalle osuudet henkilöyhtiöstä. Osuuden luovuttanutta luopujaa koskisivat vastaavat vaatimukset kaupallisen maatalouden lopettamisesta kuin osakeyhtiön osakkeiden luovuttajaakin.

Lisäksi tukijärjestelmään otettaisiin mukaan myös MYEL:n mukaisella osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevat maatalousyrittäjät.

Luovutuksensaaja

Myös luovutuksensaajaa koskevat edellytykset säilyisivät pääosin ennallaan. Sukupolvenvaihdoksissa luovutuksensaajan tulisi edelleenkin olla alle 40-vuotias henkilö, jolla on riittävä ammattitaito maatalouselinkeinon harjoittamiseen. Luovutuksensaajalta ei edellytetä aikaisempaa maatalousyrittäjätoimintaa.

Samoin tilan, jolla sukupolvenvaihdos toteutetaan, tulisi olla elinkelpoinen tai muodostua elinkelpoiseksi määräajassa. Voimassa olevassa luopumistukiasetuksessa määräaika on kolme vuotta eikä tätä ole tarkoitus muuttaa. Elinkelpoisuus osoitettaisiin elinkeinosuunnitelmalla ja siihen sisältyvällä laskelmalla, jonka laskentaperiaatteista ja tuloksen vähimmäismäärästä samoin kuin elinkeinosuunnitelmasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Elinkelpoisena on pidetty maatilaa, jonka maatalouden tulos on ollut vähintään 9 000 euroa vuodessa. Tämä vähimmäismäärä on tarkoitus korottaa 10 000 euroon.

Lisäalueluovutuksissa luovutuksensaajan tulisi edelleen olla maatalouden harjoittaja, jolla on emestään hallinnassaan maatila ja jolla on MYEL-vakuutus. Hallinta voi perustua omistukseen tai vuokraukseen. Lisäalueen voisi myös vuokrata. Koska luovutuksensaajan tulisi sitoutua viljelemään lisäaluetta niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin aina vähintään viisi vuotta, tulisi vuokrasopimus tehdä vähintään kymmeneksi vuodeksi. Samoin kuin aikaisemmin maatalousmaan voisi luovuttaa myös osina useammalle viljelijälle lisäalueeksi. Jokaisen luovutuksensaajan maatilalan peltoalan tulisi kuitenkin lisääntyä vähintään kahdella hehtaarilla.

Luopumistuen määrä

Luopumistuen määrä perustuisi edelleen MYEL:n mukaiseen työtuloon. Luopumistukea maksettaisiin perusmäärä ja täydennysosa.

Voimassa olevassa laissa perusmäärä määrätty pitkästi kuten MYEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke. Perusmäärää maksetaan siihen saakka, kun luopumistuensaaja täyttää 65 vuotta, jonka jälkeen luopumistuen perusmäärä muutetaan pääosin samansuuruisiksi MYEL-vanhuuseläkkeeksi. Koska

MYEL:n mukaiselle vanhuuseläkkeelle voi jäädä jo 63-vuotiaana, ehdotetaan, että luopumistuen perusmäärä lakkaisi luopujan täyttyessä 63 vuotta. Tämä vastaisi MYEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen muuttamista vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä.

Sen sijaan luopumistuen täydennysosaa maksettaisiin kuten tähänkin asti, kunnes luopuja täyttää 65 vuotta. Vasta tällöin hän voi saada KEL:n mukaisen kansaneläkkeen, joka vastaa täydennysosan määrää.

Luopumistuen määräytymisessä ehdotetaan otettavaksi huomioon myös ne muutokset, jotka on tehty MYEL:n mukaisen eläkkeen karttumaprosentteihin, tulevan ajan eläkkeen karttumaprosentteihin ja laskentatapaan sekä työeläkkeiden keskinäiseen yhteensovittamiseen siltä osin, kuin niitä ei vielä ole otettu huomioon luopumistukijärjestelmässä.

Siltä osin, kuin kysymys on luopumistuen täydennysosan lakkauttamisen aiheuttavista eläkkeistä sekä oikeudesta saada eläkettä muiden lakien kuin MYEL:n nojalla, näitä muutoksia sovellettaisiin myös luopumistukilain mukaisiin luopumistukiin. Lisäksi muutakin tukijärjestelmän toimeenpanoon liittyviä muutoksia otettaisiin huomioon aikaisempia tukijärjestelmiä koskevissa laeissa.

Menettely

Tukimenettely säilyisi pääosin ennallaan. Tukea haettaisiin edelleen ennen luopumisen tapahtumista. Luopumistukea olisi kuitenkin mahdollista hakea jo vuosi ennen varsinaista luopujaa koskevan vähimmäistuki-ian saavuttamista ja myös toteuttaa hakemisen jälkeen luopuminen ennen vaaditun iän saavuttamista. Luopumisen katsottaisiin tapahtuneen silloin, kun hallinta on siirtynyt, eikä luovutuskirjan allekirjoitushetkellä kuten nykyisin. Tuen maksaminen alkaisi kuitenkin vasta sen jälkeen, kun vähimmäisikä on saavutettu edellyttäen, että hallinta ja omistusoikeus ovat tällöin siirtyneet. Tällä mahdollistettaisiin usein hyvinkin pitkäkestoisen luopumisen ajoittaminen siten, että myös jatkajan mahdollisuudet järjestellä rahoitusmahdollisuuksiaan ja tilan viljelytoiminnan siirtäminen tilatukijärjestelmä huomioon ottaen tapahtuu asianmukaisesti.

Hakemuksen voisi edelleenkin jättää eläkelaitokselle, työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

le, kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle tai eläkelaitoksen valtuuttamalle asiamiehelle. Viimeksi mainittu antaisi hakemuksesta lausuntonsa, minkä lisäksi eläkelaitos voisi, samoin kuin tähänkin asti, tarvittaessa pyytää työvoima- ja elinkeinokeskuksesta lausunnon. Porotaloutta koskevista hakemuksista antaisi lausunnon Paliskuntain yhdistys. Ahvenanmaalla työvoima- ja elinkeinokeskuksesta tehtäviä hoitaisi Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

Eläkkeen myöntäisi Maatalousyrittäjien eläkelaitos etukäteispäätöksellä, jos luopuminen ei ole vielä tapahtunut ja lopullisena, jos luopuminen on jo toteutettu. Etukäteispäätös olisi voimassa nykyisen kuuden kuukauden sijasta 12 kuukautta. Eläkkeen maksaminen alkaisi, kun kaikki luopumista koskevat lopulliset asiakirjat ja sitoumukset on toimitettu eläkelaitokselle.

Tehtävien jako tuen valvonnassa säilyisi ennallaan. Eläkelaitos valvoisi tukea hallinnoidessaan tuen maksua ja sitoumusten täyttämistä. Maa- ja metsätalousministeriö puolestaan vastaisi tuen saajia ja sitoumusten antajia koskevien tarkastusten järjestämisestä sekä valvontajärjestelmän toimivuudesta sekä hallintojärjestelmän valvonnasta.

Tukimenot ja tuen hoitokulut rahoitettaisiin

Vuosi	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Yhteensä
menot milj. euroa	2,3	12,1	21,8	31,2	43,7	57,4	65,1	74	79,4	81,9	85,9	554,8

Näistä EU on korvannut vuosina 1995—1999 myönnettyistä tuista noin 37 prosenttia. Maksussa olevista tuista arvioidaan aiheutuvan vielä menoja vuodesta 2007 noin vuoteen 2021 yhteensä noin 410 miljoonaa euroa, joista EU:n arvioidaan vastaavalla tavalla korvaavan vuosina 1995—1999 tapahtu-

Vuosi	2007	2008	2009	2010	2011-	Yhteensä
Menot milj.euroa	2,6	12,6	21,4	26,4	111,6	174,5

Ehdotetun ikärajan nostaminen osassa sukupolvenvaihdoksissa neljällä vuodella, osassa lisäalueluovutuksissa kolmella vuodella ja porotalouden luopumisissa vuodella arvioidaan vähentävän valtion kustannuksia nykyiseen tukijärjestelmään verrattuna noin 7 miljoonalla eurolla sekä vuokrausmah-

edelleen valtion varoista.

3.3. Aikaisempi lainnsäädäntö

Aikaisempaa vastaavaa lainsäädäntöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä otettaisiin osittain huomioon työeläkelainsäädäntöä koskevat muutokset sekä osittain vuoden 2007 alusta sovellettavaan luopumistukijärjestelmään tehtävät muutokset. Näitä ovat lähinnä ansiotulorajan vaikutus takaisinperintään, eläkkeen karttuminen maatalousyrittäjälle, jolle on myönnetty niin sanottu uinuva luopumistuki, saatavien vanhentuminen sekä viittaukset muuhun työeläkelainsäädäntöön. Lisäksi luopumistukilaissa otettaisiin huomioon ehdotettuun uuteen lakiin sisältyvät säännökset sallituista metsänhoitotoimenpiteistä luopumistuen myöntämisen jälkeen.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

4.1.1. Vaikutukset valtionalouteen

Luopumistukijärjestelmästä on aiheutunut menoja vuosina 1995—2005 seuraavasti:

neista luopumisista noin 37 prosenttia.

Luopumistukijärjestelmän jatkamisesta ehdotetulla tavalla siten, että tukea myönnettäisiin vuosina 2007—2010 toteutettujen luopumisten perusteella, arvioidaan aiheutuvan valtiolle lisäksi menoja seuraavasti:

dollisuuden poistuminen vuodesta 2009 luvun noin 12 miljoonalla eurolla eli yhteensä 19 miljoonalla eurolla.

Luopujien mahdollisuus jatkaa sivuansioita ja muita töitä myöhentäisi luopumistuen maksamisen alkamista, minkä arvioidaan vähentävän kustannuksia noin 8,5 miljoonalla

eurolla. Luopumistuen saajien yläkäräjän laskeminen 65 vuodesta 63 vuoteen arvioidaan myös pienentävän luopumistuen kustannuksia noin 15 miljoonalla eurolla. Sen sijaan lisäkustannuksia arvioidaan aiheutuvan yhteensä noin 7,0 miljoonaa euroa, mistä noin 3,4 miljoonaa euroa tukikelpoisuuden ulottaminen osatyökyvyttömyyseläkkeellä oleviin maatalousyrittäjiin ja noin 3,6 miljoonaa euroa yhtiöiden mukaan ottaminen luopumistukijärjestelmään.

Lisäksi luopumistuen perusmäärän muuttaminen 65 vuoden sijasta vanhuuseläkkeeksi jo 63 vuoden iässä pienentää luopumistuen korvausmenoja 98 miljoonalla eurolla, mutta lisää vastaavasti MYEL:n mukaisia korvausmenoja. Valtiontalouden kannalta muutos on kustannusneutraali.

Lisäksi tukijärjestelmän toimeenpanosta arvioidaan aiheutuvan noin yhden miljoonan euron suuruiset vuotuiset hoitokustannukset.

4.2. Yritysvaikutukset ja vaikutukset elinkeinoelämään

Ehdotetulla lailla arvioidaan tulevaisuudessakin edistettävän maatalojen sukupolvenvaihdosten toteutumista. Samoin sen arvioidaan edistävän jo olemassa olevien maatalojen elinkelpoisuutta tarjoamalla sukupolvenvaihdoksen rinnalle vaihtoehtoisen tavan parantaa maatalouden rakennetta lisäalueluovutuksilla. Tukijärjestelmän avulla arvioidaan toteutettavan enemmän sukupolvenvaihdoksia kuin ilman sitä toteutettaisiin. Tämä taas turvaa merkittävästi elinkeinon jatkuvuutta. Maatalous- ja porotalousyrittäjien ikärakenteen nuorentaminen heijastuu myös maataloudessa itse yritystoiminnan kehittämiseen. Nuoremmat yrittäjät ovat ikäänntyneitä yrittäjiä valmiimpia tekemään uusia yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitukseenmukaisia investointeja. Varhaiseläkejärjestelmän kautta turvataan siten maatalouden harjoittaminen koko Suomen alueella ja ikärakenteen nuorentamisen kautta edistetään Suomessa harjoitetun maatalouden kilpailukykyä.

Vaikka sukupolvenvaihdosten määrälle asetetut tavoitteet eivät ole kaikilta osin täysin toteutuneet odotusten mukaisesti, luopumistukijärjestelmän avulla kehitystä on voitu ohjata oikeaan suuntaan. On odotettavissa, että järjestelmällä sen jatkuessa on edelleen

samaan suuntaan ohjaava vaikutus maatalouden rakennekehitykseen.

Esitykseen sisältyvien ehdotusten, joilla pyritään poistamaan ainakin eräitä esteitä sukupolvenvaihdoksilta, arvioidaan edistävän uusien maatilayritysten syntyä. Yhtiöittämiskehitykseen varautuminen myös luopumistukijärjestelmässä mahdollistaa maataloilille valmiudet järjestellä yritystoimintansa myös liiketaloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Sukupolvenvaihdosten turvaaminen myös yhtiömuotoisen toimintatavan valinneilla maatilayrityksillä helpottaa pitkäjänteistä yritystoimintaa ja turvaa MYEL-vaikutettujen maatalousyrittäjien tasavertaista kohtelua.

4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Luopumistukijärjestelmän toimeenpanoorganisaatioon ei ehdoteta muutoksia. Toimeenpanossa arvioidaan tarvittavan sekä eläkelaitoksessa että hallinnossa nykyinen määrä henkilötöyvuosia.

Luopumistukijärjestelmän on katsottu kuuluvan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 29 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Pykälän 2 momentin mukaan lailla voidaan asiassa siirtää toimivaltaa maakunnalle. Tällaista toimivaltaa ei ole tarkoituksenmukaista siirtää. Sen sijaan lain 32 §:n nojalla on aikaisempien luopumisjärjestelmien hallinnomisessa käytetty osaksi maakunnan hallintoelimiä. Niin sanotulla sopimusasetuksella olisi tarkoitus siirtää maakunnan hallinnolle ne tehtävät, jotka muualla Suomessa kuuluvat työvoima- ja elinkeinokeskuksille. Hakemusten vähäisen määrän johdosta tämän ei voida katsoa juurikaan vaikuttavan maakunnan hallintoelinten työmäärään.

4.4. Ympäristövaikutukset

Luopumistukijärjestelmä turvaa osaltaan sen, että luopuja voi siirtää viljelemänsä peltoaan sopivalle luovutuksensaajalle viljeltäväksi. Luopumistukijärjestelmän turvin tehdyissä sukupolvenvaihdoksissa edellytetään, että aluetta viljellään ympäristönsuojelliset näkökohdat huomioon ottavalla tavalla. Tämä osaltaan edistää maatalouden har-

joittamista ympäristön suojelun ja hoidon kannalta kestäväällä tavalla. Samalla vaikutetaan myös maaseudun maiseman pysymiseen hoidettuna.

Helpottamalla sukupolvenvaihdoksia maaseudulla siirtyy nuoria yrittäjiä asumaan maataloilille. Varsinkin niissä tapauksissa, joissa luopujat jäävät maatilalle asumaan sukupolvenvaihdoksen jälkeen, hidastetaan osaltaan maaseudun väestön vähenemistä etenkin syrjäisellä maaseudulla. Tällä voi olla vaikutusta palvelujen säilymiseen maaseudulla, kun palvelujen säilyttämiseksi välttämättömän käyttäjäkunnan vähenemistä voidaan hidastaa. Viimeaikainen kehitys osoittaa, että monessa tapauksessa luopujat myös siirtyvät maatilalta asumaan joko maatilan sijaintikunnan keskukseen tai muuhun lähellä sijaitsevaan palveluja tarjoavaan keskukseen. Varsinkin iäkkäimmät ja erityisesti terveydenhuoltopalveluja tarvitsevat luopujat haakeutuvat yleensä asumaan lähemmäksi terveyspalveluja, mikä toisaalta vahvistaa asutusta ja palvelujen kysyntää kuntataajamissa.

4.5. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Alueelliset vaikutukset

Alueellisesti eniten sukupolvenvaihdoksia on vuosina 1995—2005 toteutettu Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskusten alueella, missä niitä toteutettiin 4734 sukupolvenvaihdoksesta yhteensä 1 630, ja vähiten Kainuun, Lapin ja Pohjois-Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella, missä niitä toteutettiin yhteensä vain 342. Vastaväen aikana lisäalueiksi on luovutettu eniten maatalojen Etelä-Pohjanmaan, Varsinais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella, missä niitä toteutettiin 4 466 lisäalueluovutuksesta yhteensä 1 427, ja vähiten, yhteensä 336, Kainuun, Lapin ja Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella. Kehitys vastaa maatalojen yleistä sijaintia maan eri osissa. Vuosina 1995—1999, viljelemättömyysnitoumuksen perusteella luovuttiin eniten Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskusten alueelle. Viljelemättömyysnitoumusten avulla voitiin alku-

vuosina tasapainottaa sitä murrosta, jonka liittyminen EU:hun pienehköille maataloilille aiheutti. Sen jälkeen luopumistuen avulla on voitu osaltaan edistää maatalojen rakennekeskitystä siten, että pientilavaltaisilla alueilla järjestelmän avulla on voitu helpottaa lisämaiden hankintaa. Alueilla, joilla maatilat jo ennestään ovat olleet rakenteeltaan vahvoja, sukupolvenvaihdos on ollut luopumistapana suositumpi.

Koska esityksen tavoitteena on jatkaa luopumistukijärjestelmää pääosin entisin ehdoin, on ilmeistä, että lakiehdotuksen alueelliset vaikutukset jatkuvat samansuuntaisina kuin voimassa olevan lain aikanakin. Sukupolvenvaihdosten odotetaan painottuvan edelleen Etelä- ja Länsi-Suomeen, jossa keskimääräinen tilakoko on suurempi kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Lisäalueluovutuksissa ei odoteta yhtä suurta alueellista hajontaa, sillä luopumistuen avulla maataloustuotannon b-pettavia tiloja on koko maassa. Lisäalueluovutuksilla voitaneen kuitenkin katsoa olevan enemmän merkitystä Itä- ja Pohjois-Suomessa maataloustuotannon säilymisen kannalta, sillä vähäisemmän tarjonnan johdosta jatkavilla tiloilla on vaikeampaa laajentaa peltoalaansa kuin alueilla, joilla peltoa on runsaasti.

Tasa-arvovaikutukset

Luopumistukijärjestelmän voidaan katsoa kohtelevan sekä miehiä että naisia yhdenvertaisesti.

Luopumistukeen ovat oikeutettuja maatalousyrittäjinä toimivat miehet ja naiset samoin ehdoin. Puolisoiden erilaiset iät on otettu huomioon siten, että nuorempi puoliso voi luopua samaan aikaan kuin vanhempikin, mutta tuen maksaminen alkaa ikärajan saavuttamisen jälkeen. Luopumistuessa ei erotella, kumpi puolisoista on nuorempi, vaikka käytännössä useimmiten mies onkin vanhempi. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että luopuminen tapahtuisi välittömästi vanhemman saavutettua tuki-ikänsä, vaan usein luopujat odottavat, että kumpikin on sen saavuttanut. Mahdollisuus luopua viisi vuotta ennen tuki-ikänsä on tarpeen sen johdosta, että ikäero voi olla niin suuri, ettei luopuminen yhdessä olisi missään vaiheessa mahdollista.

Myös luopumistuen määrä puolisoilla saat-

taa vaihdella. Silloinkin, kun luopumistuen määrä puolisoilla on erilainen, tämä ei johdu itse tukijärjestelmästä, vaan siitä, että luopumistuen perusteena olevat MYEL-työtulojaksot tai työtulojen jako maatilalla on ollut puolisoilla erilainen.

Maatalousyrittäjät ja porotalouden harjoittajat

Luopumistuen saaminen ei pääsääntöisesti riipu siitä, millainen tuotantosuunta maatilalla tai luopumisen tapahtuttua luovutuksen saajan tilalla on. Sukupolvenvaihdoksissa riittää, että maatala on elinkelpoinen. Vaikka tuotantosuunta vaikuttaa siihen, millaiset mahdollisuudet tilalta on saada riittävä tulos, sinänsä tuotantosuuntia ei ole asetettu eri asemaan. Käytännössä tämä yleensä tarkoittaa, että kotieläintuotantoa ja intensiivistä kasvinviljelyä harjoittavilla maatalousyrittäjillä riittää pienempi tila kuin pelkkää laajaperäistä tuotantoa harjoittavilla. Sen sijaan porotalouden harjoittajilla riittää pelkkä porotilan luovuttaminen edellyttäen, että vähimmäismäärä poroja samalla siirretään. Tämä johtuu osittain siitä, että porotaloudessa osa toiminnasta tapahtuu yhteisesti paliskunnan sisällä. Koska kirjanpito- ja verotusjärjestelmä on erilainen kuin muilla maataloustuotantoa harjoittavilla, täysin yhdenmukaista elinkelpoisuusvaatimusta ei ole mahdollista asettaa. Esityksessä ei sen vuoksi ole ehdotettu muutoksia voimassa olevaan järjestelmään. Elinkelpoisuustarkastelun erolla ei katsota olevan olennaista vaikutusta maatalousyrittäjien keskinäistä asemaa tarkasteltaessa. Porotalouden harjoittajien kesken taas erot selittyvät enimmäkseen erilaisesta poronhoitotavasta poronhoitolain soveltamisalueen eri osissa ja siitä, että alueen eteläisessä osassa porotaloutta harjoitetaan muun maatalouden ohella.

Ikärajojen nostamisella muissa luopumistavoissa kuin luovutettaessa maatala tai sen pellot omalle lapselle otetaan huomioon yleiset tavoitteet myöhentää eläkkeelle siirtymistä. Porotalouden harjoittajien ikärajojen nostamisen ikärajojen yhtenäistämiseksi ei arvioida merkittävästi vaikuttavan porotalouden harjoittajien luopumishalukkuuteen. Vähimmäisikärajojen yhtenäistäminen 56 vuoteen lapselle luovutuksissa turvaisi vanhempien ja

lasten väliset oikea-aikaiset luovutukset. Sen sijaan muiden välisissä luovutuksissa, myös muille sukulaisille tapahtuvissa, luopujan vähimmäisikä ei ole sukupolvenvaihdoksen toteutumiseksi yhtä ratkaiseva, koska luovutuksensaajana voi olla kuka tahansa edellytykset täyttävä alle 40-vuotias jatkaaja.

Muut yrittäjät

Luopumistukijärjestelmä mahdollistaa maatilayrityksen siirtämisen sukupolvenvaihdoksella nuorelle yrittäjälle jonkin verran aikaisemmin, kuin vastaava järjestely olisi mahdollista muilla yrittäjälle tavanomaisen vanhuuseläkkeen turvin. Tukijärjestelmän olennainen merkitys on kuitenkin siinä, että maatalouteen saataisiin ylipäätään riittävä määrä nuoria yrittäjiä, joiden avulla kansallisen maataloustuotannon on mahdollista jatkaa.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 8 päivänä lokakuuta 2004 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää mahdollisuudet jatkaa maa- ja porotalouden luopumistukijärjestelmää vuoden 2006 jälkeen sekä luopumistukijärjestelmää edeltäneiden luopumisjärjestelmien sitoumusehtojen tarkistamisen tarve.

Työryhmässä olivat maa- ja metsätalousministeriön lisäksi edustettuina valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto r.y., Svenska lantbruksproducenternas Centralförbund rf., Paliskuntain yhdistys ry ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos (MELA).

Työryhmä ehdotti muistiossaan (MMM 2005:12), että luopumistukijärjestelmää jatkettiin vuoden 2013 loppuun asti siten, että luopumistuen saamisen edellytykset noudattaisivat pääosin voimassa olevan lain ehtoja. Työryhmä kuitenkin ehdotti järjestelmää muutettavaksi ja täydennettäväksi siten, että luopujien tulisi olla alle 63-vuotiaita, luopuminen olisi mahdollista vuosi ennen vähimmäisiän saavuttamista ja luopujien olisi mahdollista jatkaa muita ansiotöitä luopumisen tapahtuttua. Työryhmä lähti myös siitä, että luopumistukea ei alettaisi maksaa ennen

kuin luopuminen on tapahtunut ja vähimmäisikä saavutettu sekä muut ansiotulot hakanneet tai pienentyneet alle määrän, joka olisi sama, minkä TYEL:n mukaista työttömyyseläkettä saava voi ansaita kuukaudessa. Samoin työryhmä ehdotti, että tilanpidon jatkajia koskeva sivutulojen enimmäismäärä poistettaisiin kokonaan, koska sen määrä oli jo korotettu asetuksella 50 000 euroon vuodessa. Lisäksi työryhmä ehdotti, että sukupolvenvaihdosten toteuttaminen mahdollistettaisiin myös silloin, kun luopuja on yhtiöittänyt maatilansa toiminnan ennen luopumista tai jatkaja on jo valmiiksi perustanut tai ryhtynyt valmistelemaan yhtiön perustamista maatalouden harjoittamista varten. Työryhmä piti kuitenkin tärkeänä, että näissäkin tapauksissa luopumistuki rajattaisiin vain perheveljelmien luonteisille maatalousyrityksille. Tämän vuoksi työryhmä edellytti, että osakeyhtiöissä kaikki yhtiön osakkeet luovutettaisiin tilanpidon jatkajalle. Henkilöyhtiöissä taas sekä luopujana että luovutuksensaajana tulisi olla vastuunalainen yhtiömies yhtiöosuutta siirrettäessä. Lisäksi työryhmä edellytti, että sekä tilanpidon jatkajan edellytykset täyttävän henkilön, jonka tuli saada yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa määräysvalta yhtiössä, että yhtiön tuli antaa sitoumukset maatilana ja maatilana omistavan yhtiön osakkeiden säilymisestä näillä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan samoin kuin maatalouden harjoittamisesta sanotun ajan.

Lisäksi työryhmä ehdotti, että työeläkejärjestelmään tehdyt muutokset, jotka osaksi on jo otettu huomioon luopumistukilaissa, otettaisiin kaikilta osin huomioon tuen määrätymisen perusteissa ja muutoin tuen maksuun vaikuttavina myönnettäessä luopumistukia tukijärjestelmää jatkettaessa.

Työryhmän toimiaikaa jatkettiin tämän jälkeen vielä hallituksen esityksen laatimista varten vuoden 2005 loppuun.

Asiaa on lisäksi käsitelty valtioneuvoston talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 16 päivänä marraskuuta 2005.

Maa- ja metsätalousministeriö on myös neuvotellut esityksestä Saamelaiskäräjien kanssa. Neuvotteluissa käsiteltiin erityisesti kysymystä enimmäisporomäärästä, jonka luopuja saa pitää luopumisen jälkeen ja peronhoidon merkitystä saamelaisille osana

ronhoidon merkitystä saamelaisille osana heidän kulttuuriaan. Saamelaiskäräjien edustajat painottivat neuvotteluissa porotaloutta osana saamelaista kulttuuria, joka olennaisesti vaikuttaa saamen kielen säilymiseen. Samalla edustajat kiinnittivät huomiota saamelaisten asemaan alkuperäiskansana ja siihen liittyvään kansainväliseen oikeuteen. Saamelaiskäräjät katsovat, että porotaloutta ei tulisi lainkaan lukea maataloudeksi tai ainakin se on vain puoliksi maataloutta. Keskeinen kysymys oli luopujille luopumisen jälkeen sallittujen porojen enimmäismäärä, mikä Saamelaiskäräjien mielestä tulisi olla 30 poroa.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laeiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta ja luopumistuki-järjestelmiä koskevien lakien muuttamisesta pyydettiin lausunnot valtiovarainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, oikeusministeriöltä, sekä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Karjalan työvoima- ja elinkeinokeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Paliskuntain yhdistykseltä, Saamelaiskäräjiltä, Kuntaliitolta, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta (MELA), Kansaneläkelaitokselta ja Eläketurvakeskukselta. Ahvenanmaan lääninhallitukselta ja Ahvenanmaan maakuntahallitukselta pyydettiin erikseen lausunto suunnitelluista muutoksista ja toimeenpanosta Ahvenanmaalla.

Lausunnoissa tukijärjestelmän jatkamista ja ehdotettuja muutoksia on pääosin pidetty perusteltuina. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry puolesti voimakkaasti nykyisten ikärajoja säilyttämistä. Valtiovarainministeriön lausunnossa on kuitenkin kiinnitetty huomiota valtiontaloudellisiin ja yleisiin eläkepoliittisiin linjauksiin ja katsottu, että vaikka jo edellisellä kerralla luopumistukijärjestelmää jatkettaessa ikärajoja nostettiin, tulisi luopujien ikärajoja nostaa kauttaaltaan vähintään vuodella, jos kysymys on perheen sisäisistä luovutuksista lapselle tai tämän aviopuolisolle ja vieraiden välisissä luovutuksissa kolmella tai neljällä vuodella, mikä olisi myös nykyisen eläkepolitiikan

mukaista. Lausunnossa myös katsottiin, että vuokraus luopumistapana tulisi poistaa kokonaan ja tukijärjestelmän rahoittaa kokonaan kansallisista varoista siten, että tukikausi käsittäisi vuodet 2007—2010.

Oikeusministeriö on ensinnäkin edellyttänyt, että esityksessä otetaan huomioon oikeusministeriön lausunto työeläkelainsäädäntöä koskevasta hallituksen esityksestä 45/2005 vp. siltä osin, kuin työeläkelainsäädäntö vaikuttaa ehdotettuun luopumistukijärjestelmään. Lisäksi oikeusministeriö on keskittynyt arvioimaan esitystä valtiosääntöoikeudelliselta, hallinto-oikeudelliselta ja informaatio-oikeudelliselta kannalta ja suppeammin yhtiö- ja siviilioikeuden sekä rikosoikeuden näkökulmista. Ministeriön lausunnossa on kiinnitetty huomiota luopumistukea koskevan lakiehdotuksen 11 §:n 2 momentin, 12 §:n 2 momentin, 15 §:n 2 ja 4 momentin, 17 §:n 1 momentin ja 45 §:n 3 momentin asetuksenantovaltuuksiin, säännökseen, jolla sosiaali- ja terveysministeriö oikeutetaan vahvistamaan tiettyjä perusteita sekä valvontaa koskeviin säännösehdoiksiin. Lisäksi oikeusministeriö on arvioinut ehdotuksen 32 ja 34 §:n säännöksiä suhteessa hallintolakiin hakemuksen vireilletulon ja täydentämisen osalta ja ehdottanut 34 §:n muotoilemista uudelleen. Lausunnossa on myös ehdotettu tiedonsaantia koskevia säännöksiä täsmennettäväksi, kiinnitetty huomiota yhtiöitä koskevissa säännöksissä velvollisuuteen luovuttaa kaikki osakkeet luovutuksensaajalle sekä edellytetty 80 §:ään sisältyvä rangaistussäännös muotoiltavaksi uudelleen sekä perusteltavaksi asiallisesti. Lisäksi lausunnossa on ehdotettu muutoksia ja täsmennyksiä säädöksen kirjoitusasuun.

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnossa taas katsottiin, että tukijärjestelmän jatkaminen pääosin entisin ehdoin on asianmukaista, mutta ministeriö kiinnitti huomiota tukijärjestelmän laajentamiseen myös yhtiömuotoisesti maataloutta harjoittaviin maatalousyrittäjiin ja siihen, että yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain uudistamisen yhteydessä valmistellaan myös MYEL-vakuutuksiin sovellettava osakeyhtiömääritelmä.

Eläketurvakeskuksen lausunnossa taas on esitetty eräitä teknisluontoisia muutoksia ehdotettuun lakiin maataloustuotannosta luopumisen tukemisesta.

Ahvenanmaan lääninhallituksen lausunnossa esitettiin, että vastuuviranomainen luopumistukiasioissa Ahvenanmaalla olisi Ahvenanmaan maakunnan hallitus. Samaa mieltä oli Ahvenanmaan maakuntahallitus omassa lausunnossaan.

Esityksessä on otettu osaksi huomioon valtiovarainministeriön lausunnoissa esitetyt luopujien ikärajoja koskevat muutosehdotukset ja tukijärjestelmän kesto on rajattu päätymään vuonna 2010. Vuokrausta ei ehdoteta poistettavaksi kokonaan, vaan vasta vuodesta 2009 alkaen. Tämän tasapainottamiseksi valtiontaloudellisista syistä ehdotetaan sukupolvenvaihdoksissa jatkajien enimmäistuloraja säilytettäväksi.

Esityksessä on otettu huomioon Eläketurvakeskuksen lausunnossa esitetyt muutosehdotukset. Esityksessä on myös otettu huomioon Ahvenanmaan maakuntahallituksen ja Ahvenanmaan lääninhallituksen kannat ehdotetun lain toimeenpanosta Ahvenanmaalla. Oikeusministeriön lausunnossa esitetyt muutosehdotukset on suurimmalta osin otettu huomioon. Luopumistukea koskevan lakiehdotuksen 11 §:ssä on kuitenkin säilytetty mahdollisuus hyväksyä ennen luopumista tapahtuva luovutus erityisestä syystä myös muulla kuin pykälässä luetelluilla perusteilla ja mahdollisuus lykätä hakemuksen vireilletulon ajankohtaa on säilytetty. Yhtiöitä koskevia säännöksiä on täsmennetty, mutta asiallisia muutoksia ei ole tehty, koska viljelijän oikeuteen saada luopumistukea ei saisi vaikuttaa elinkeinon harjoittamiseen valittu oikeudellinen muoto.

Esityksessä on pitäydytty työryhmän ehdotuksessa ottaa tukijärjestelmän piiriin myös yhtiömuotoiset maatilat. Kuten sosiaali- ja terveysministeriön lausunnossa todetaan, tulevat mahdolliset, yhtiöitä koskevat muutokset MYEL:iin aikanaan vaikuttamaan myös luopumistukijärjestelmään. Esityksessä on myös lähdetty siitä, ettei porotaloutta EY:n lainsäädännön mukaan voida pitää muuna kuin maataloutena, jonka kaupallinen harjoittaminen tulee tuen saamiseksi lopettaa. Esityksessä ei sen vuoksi ehdoteta luopujille jäävien porojen määrää lisättäväksi.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys kansaneläkeläiksi ja laiksi vammaisetuksista sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 209/2005 vp). Ehdotettuun lakiin sisältyvät viittaukset ovat osittain viittauksia eduskunnan käsiteltävänä olevaan kansaneläkelakiin ja osaksi voimassa olevaan kansaneläkelakiin (347/1956). Siinä tapauksessa, että käsiteltävänä oleva ehdotusta kansaneläkeläiksi ei hyväksytä sellaisenaan tai sen hyväksyminen jää myöhempään ajankohtaan, vaikutukset tähän esitykseen sisältyviin lakiehdotuksiin tulisi ottaa huomioon.

Eduskunnalle annettaneen vuonna 2006 hallituksen esitys maatalousyrittäjän eläkeläiksi. Siinä tapauksessa, että sekä tämä esitys että sanottu esitys ovat yhtä aikaa eduskunnan käsiteltävinä, on tähän esitykseen sisältyvien lakiehdotusten viittauksissa MYEL:iin otettava huomioon, että viittaukset sen jälkeen tulisi kohdistaa vastaaviin säännöksiin kyseiseen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa. Tämä olisi tarkoituksenmukaista huolimatta siitä, että uuteen maatalousyrittäjän eläkelakiin tultaneenkin sisällyttämään säännös aikaisempien viittausten kohdentumisesta lain voimaantulon jälkeen uuden lain vastaaviin säännöksiin. Eduskunnalle annettaneen vuonna 2006 myös hallituksen esitys laiksi, joka koski maaseutuviraston perustamista. On ilmeistä, että perustettavalla virastolla tulisi olemaan luopumistukea koskevia tehtäviä ainakin siltä osin kuin kysymys on tuen valvonnasta. Siinä tapauksessa, että tämä esitys ja mainittu hallituksen esitys olisivat yhtä aikaa eduskunnassa käsiteltävinä, tulisi tätä esitystä käsitellessä ottaa huomioon ne tehtävät, jotka on

tarkoitus siirtää suunnitellulle uudelle virastolle.

Mikäli tähän ehdotukseen sisältyvä laki ehdittäisiin antaa ennen kuin viraston perustamista koskeva laki tulisi eduskunnan käsiteltäväksi tai sen hyväksyminen siirtyisi myöhempään ajankohtaan, sisällytettäisiin maaseutuvirastolle siirrettävät luopumistukea koskevat tehtävät siihen hallituksen esitykseen, joka annettaneen eduskunnalle myöhemmin vuonna 2006 niiden lakien muuttamisesta, joilla on tarkoitus perustaa virastolle toimivaltaa tehtävien suorittamiseen.

Lisäksi eduskunnalle annettaneen vuonna 2006 esitys laiksi työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta, jolla saattaa olla vaikutuksia luopumistukijärjestelmiä koskevaan lainsäädäntöön. Sanottuun esitykseen sisältyvien ehdotusten vaikutukset ehdotettuihin lakeihin tulisi ottaa huomioon, jos eduskunta hyväksyy kyseisessä esityksessä ehdotetun lain ennen kuin tämä esitys käsitellään.

Esitys liittyy vuoden 2007 talousarvioesitykseen.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Luopumistukijärjestelmä on sellainen Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettu valtiontuki, joka edellytetään perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmoitettavaksi yhteisöjen komissiolle ennen tukijärjestelmän toimeenpanoa.

Maa- ja metsätalousministeriö tekee valtiontuki-ilmoituksen sen jälkeen, kun esitys on saatettu eduskunnan käsiteltäväksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta

1. luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Luopumistukijärjestelmän tarkoituksena on parantaa maatalouden rakennetta tukemalla maatalousyrittäjää, joka luopuu pysyvästi maatalouden harjoittamisesta lakiehdotuksessa säädettävällä tavalla. Maatalouden rakenteen parantamisena pidettäisiin sitä, että ikääntynyt maatalousyrittäjä siirtää tilanpidon nuoremmalle viljelijälle jatkettavaksi taikka luovuttaa tai vuokraa pitkäaikaisella maanvuokrasopimuksella peltomaat lisäalueeksi parantamaan toisen maatalon elinkelpoisuutta. Laki vastaisi tarkoitukseltaan voimassa olevaan luopumistukilakia.

2 §. Soveltamisala. Lakia sovellettaisiin vuosina 2007–2010 tapahtuviin luopumistoimenpiteisiin. EY:n maaseutupolitiikan seuraava ohjelmakausi ulottuu vuoteen 2013. Ehdotettu soveltamisjakso olisi lyhyempi, mutta kattaisi kuitenkin yli puolet ohjelmakaudesta. Muuten luopumistukijärjestelmä vastaisi pääosin periaatteiltaan maaseudun kehittämisesetuksen säännöksiä varhaiseläkkeestä, mutta rahoitettaisiin kuitenkin kokonaan kansallisesti.

3 §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi eräiden laissa käytettävien keskeisten käsitteiden määritelmät, jotka sisällöltään vastaavat nykyisen luopumistukilain ja luopumistukiasetuksen säännöksiä. Maatalouden käsite on lakia sovellettaessa erityisen keskeinen, minkä vuoksi siitä olisi tarpeen säätää lailla. Maataloutena pidettäisiin sitä tuotantotoimintaa, jota Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteen I mukaan pidetään maataloustuotteiden tuotantona. Maataloudeksi luettaisiin siten perinteinen peltoviljely, karjatalous ja muu eläinten pito, puutarhatalous, kalanviljely, mehiläistalous, porotalous sekä muu eläinten kasvatusta. Maataloudeksi luettaisiin myös metsästyksen, marjastuksen ja sienestysten, jos niitä harjoitetaan ammattimaisesti. Lisäksi maataloudeksi luettaisiin myös näihin tuotantomuotoihin rinnas-

tettava muu lihan ja muiden elävien kasvien tuotanto samoin kuin muu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoiminta. Maatalouden määritelmä vastaisi nykyisen luopumistukiasetuksen 2 §:n määritelmää. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin kuitenkin vielä tarkemmin siitä, mitä on pidettävä Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen maataloustuotteiden tuotantotoimintana. Tarkennusta edellyttää lähinnä maataloudeksi luettava niin sanottu ensiasteen jalostus, jossa jalostettu tuote luetaan vielä maataloustuotteeksi.

4 §. Luopuminen. Pykälä on uusi. Siinä määriteltäisiin yleisellä tasolla se, mitä ehdotetussa laissa tarkoitetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisella. Luopumistavoista säädettäisiin erikseen yksityiskohtaisemmin omissa pykälissään. Luopumisajankohdan määrittäminen on keskeinen luopujaa koskevien ikärajojen osalta samoin kuin muiden luopumistuen saamisen ehtojen osalta. Luopumisen katsottaisiin tapahtuneen, kun luovutuskirja on allekirjoitettu ja maatalon hallintaoikeus tai lisämaaluovutuksissa peltomaan hallintaoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle. Jos hallinta ei siirry luovutuskirjan allekirjoituksella, luopumisajankohta olisi hallinnan siirtymisen ajankohta. Kyseessä on siten se ajankohta, jolloin luopuja tosiasiallisesti lopettaa toimimisen maatalousyrittäjien eläkelaisa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä, koska hänellä ei tällöin ole enää peltomaata hallinnassaan. Maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus pidetään myös siihen ajankohtaan, jolloin tilan hallintaoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle. Kuitenkin niissä tilanteissa, joissa sukupolvenvaihdos tapahtuisi yhtiöosuuden luovutuksella tai osakkeiden luovutuksella, luopumisajankohtana pidettäisiin luovutuskirjan allekirjoituspäivää. Kuten nykyisessä luopumistukijärjestelmässä, porotaloudesta luopuvien osalta luopumisajankohta olisi niin ikään edelleen luovutuskirjan allekirjoituspäivä.

5 §. Maatalousyrittäjä. Maatalousyrittäjän käsitteestä ehdotetaan säädettäväksi lain 5 §:ssä. Voimassa olevan luopumistukilain mukaan maatalousyrittäjällä tarkoitetaan

maatalousyrittäjää, joka on harjoittanut maataloutta omaan tai yhteiseen lukuun. Koska luopumistukijärjestelmää ehdotetaan sovellettavan myös yhtiömuotoisesta maataloudesta luopuviin maatalousyrittäjiin, on tarpeen tarkistaa laissa olevaa maatalousyrittäjän määritelmää. Lakiehdotuksen mukaan laissa tarkoitettuja maatalousyrittäjiä olisivat myös MYEL:n mukaan vastuunalaisina yhtiömiehinä avoimista tai kommandiittiyhtiöistä sekä osakeyhtiöistä vakuutetut maatalousyrittäjät.

2 luku. Luopujaa koskevat edellytykset

6 §. Luopuja. Luopujana pidettäisiin omaan tai yhteiseen lukuun harjoitetusta toiminnasta luopuvien osalta maatilaa tai sen osan omistavaa maatalousyrittäjää sekä tällaisen henkilön puolisoa, joka ei omista maatilaa. Oikeus luopumistukeen olisi myös maatilaa tai sen osan omistavan maatalousyrittäjän leskellä, jos luopumisen kohteena oleva maatila kuuluu omaisuuteen, johon leskellä on avio-oikeus. Pykälän 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan luopumistukilain 3 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yhtiömuotoisesta luopumisesta. Ehdotuksen mukaan luopujana voisi olla myös sellainen MYEL-vakuutettu maatalousyrittäjä, jonka vakuutus perustuu maatalousyrittäjänä toimimiseen avoimessa tai kommandiittiyhtiössä taikka osakeyhtiöstä, jos luopumisen kohteena oleva maatila on sanotun yhtiön omistuksessa ja hallinnassa. Pykälän 3 momentin mukaan puolisoa koskevia 1 momentissa olevia säännöksiä sovellettaisiin myös avoimesta tai kommandiittiyhtiöstä vakuutetun vastuunalaisen yhtiömiehen puolisoon, koska hänet voidaan myös MYEL-vakuuttaa vastuunalaisen yhtiömiehen kanssa yhteiseen lukuun harjoitetusta toiminnasta, vaikka hän itse ei toimisi yhtiössä vastuunalaisena yhtiömiehenä.

7 §. Toimiminen maatalousyrittäjänä. Kuten voimassa olevan luopumistukilain 4 §:ssä, luopumistuen saaminen edellyttäisi, että luopuja on luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan harjoittanut maataloutta laissa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä. Lisäksi edellytettäisiin, että luopuja on ollut

vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopumista vakuutettu MYEL:n nojalla maatalousyrittäjänä. Vakuutuksen voimassaoloaikaan rinnastettaisiin aika, jona vakuutus on ollut keskeytyneenä maatalousyrittäjän työkyvyttömyyden perusteella saaman kuntoutustuen vuoksi.

Vuoden 2005 alusta tulivat voimaan työeläkelainsäädäntöön sisältyvät säännökset eläkkeen rinnalla harjoitetun toiminnan vakuuttamisesta. Ennen vuotta 2005 osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevaa maatalousyrittäjää ei vakuutettu MYEL:n mukaisesti eikä eläkkeen rinnalla tehdystä maatalousyrittäjätyöstä karttunut hänelle uutta eläketurvaa. Vuoden 2005 alusta lukien voimaan tulleiden säännösten taustalla on keskeisenä ajatus eläkkeen karttumisesta kaikesta tehdystä ansiotyöstä.

Luopumistukijärjestelmä on tarkoitettu maatalousyrittäjille, jotka ovat harjoittaneet maataloutta luopumisajankohtaan asti. Tämän vuoksi myös osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalta maatalousyrittäjältä tulisi edellyttää, että hän on harjoittanut maataloutta ennen luopumista vielä siinä määrin, että hän täyttää MYEL-vakuuttamisen edellytykset viitenä vuotena välittömästi ennen luopumista. MYEL-vakuuttamisen alaraja on vuonna 2005 ollut 2 829,14 euron työtulo vuodessa. Myös vapaaehtoinen MYEL-vakuutus riittää täyttämään edellä sanotun edellytyksen. Koska vakuuttautuminen on ollut mahdollista vasta vuodesta 2005 lukien, ehdotetaan lainkohtaan kuitenkin siirtymäaikaa siltä osin kuin työkyvyttömyys on alkanut ennen lain ehdotettua voimaantuloa eli ennen 1 päivää tammikuuta 2007. Siirtymäsäännös olisi voimassa kuitenkin siten, että osatyökyvyttömyyseläkkeelläoloaika rinnastettaisiin vakuutettuna olemiseen vain 31 päivään joulukuuta 2007 asti. Vuoden 2008 alusta lukien osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalta maatalousyrittäjältä luopumistuen saaminen edellyttäisi MYEL-vakuutusta lainkohdan 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

8 §. Luopujan ikää koskevat edellytykset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi varsinaista luopumisikää koskevista edellytyksistä. Luopumistuen saaminen edellyttäisi, että luopuja on täyttänyt 56 vuotta, jos luopumistapana on sukupolvenvaihdosluovutus ja luovutuksensaajana on oma lapsi tai tämän puo-

liso. Lapsella tarkoitettaisiin tässä myös otollasta. Puolisoon sovellettaisiin, mitä ehdotuksessa laissa säädetään maatalousyrittäjän aviopuolisosta. Sen sijaan sukupolvenvaihdoksissa, joissa luovutuksensaaja on muu kuin lapsi tai tämän puoliso, vähimmäisikä olisi 60 vuotta. Korkeampaa ikärajaa sovellettaisiin myös silloin, jos maatila luovutetaan sukupolvenvaihdoksessa kahdelle henkilölle, jotka eivät ole puolisoita, joko yhdessä tai erikseen viljeltäväksi niin, että joku luovutuksensaajista ei ole luopujan lapsi tai tämän puoliso.

Vähimmäisikä olisi 60, jos maatilan pelto-maa tai osa siitä luovutettaisiin lisäalueeksi muulle kuin lapselle tai tämän puolisolle tai luopumistapana olisi maatilan pellon vuokraus lisämaaksi. Jos lisäalueen omistusoikeus kuitenkin luovutetaan luopujan lapselle tai tämän puolisolle, edellytettäisiin vain 56 vuoden ikää.

Vanhempien ja lasten välisissä lisäalueluovutuksissa ikäraja laskisi siten vuodella ja muissa lisäalueluovutuksissa taas nousisi kolmella vuodella. Vieraiden välisissä sukupolvenvaihdoksissa ikäraja nousisi neljällä vuodella. Myös porotalouden harjoittajilla vähimmäisikä nousisi 55 vuodesta 56 vuoteen.

Ehdotetuilla muutoksilla yhtenäistettäisiin luopujien vähimmäisikä sukupolvenvaihdoksissa ja sukupolvenvaihdoksiin verrattavissa lisäalueluovutuksissa, mutta toisaalta toteutettaisiin yleistä eläkepoliittista linjausta myöhentää eläkkeelle siirtymistä nostamalla ikärajoja osassa luopumisia. Jotta ikärajojen nosto ei tarpeettomasti vaikeuttaisi maatilan siirtämistä perheen sisällä seuraavalle sukupolvelle liian myöhäisen luopumisiän takia, ikärajoja ei ehdoteta nostettavaksi vanhempien ja lasten välisissä luovutuksissa. Vastavaa tarvetta pitää ikäraja ennallaan sen sijaan ei ole esimerkiksi luovutettaessa maatila lapsenlapselle tai sisaruksen lapselle.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä olisi kuitenkin, ettei luopuja ole luopumisen tapahtuessa täyttänyt 63 vuotta. Edellä mainittu yläikäraja johtuu luopumistuen määräytymistä koskevista ehdoista, jotka ovat yhdenmukaisia työeläkeuudistuksen säännösten kanssa. Luopumistuen perusmäärä muuttuu MYEL:n mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden

alusta. Henkilö, jolla on oikeus MYEL-vanhuuseläkkeeseen, ei siten voisi enää kuulua luopumistukijärjestelmän piiriin.

Vastaavia ikärajoja sovellettaisiin, kun kysymys on yhtiön harjoittamasta maataloudesta.

9 §. Luopuminen ennen vähimmäisiän saavuttamista. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilanteesta, jossa aviopuoliset harjoittavat maataloutta yhdessä ja vain toinen puolisoista on luopumistukeen oikeutettu. Pykälän 1 momentin mukaan nuoremmalla puolisollla olisi oikeus niin sanottuun uinuvaan luopumistukeen, jos hän täyttää muut luopumistuen saamisen edellytykset ja on luopumisen tapahtuessa enintään viisi vuotta nuorempi kuin kyseinen luopumistapa edellyttää. Jos luovutuksensaajana on oma lapsi tai tämän puoliso, tulisi sukupolvenvaihdos- ja lisäalueluovutuksissa nuoremmalla puolison olla luopumisen tapahtuessa täyttänyt 51 vuotta. Luovutettaessa maatila tai lisäalue muulle henkilölle taikka vuokrattaessa alue lisämaaksi nuoremmalla puolison vähimmäisikä olisi 55 vuotta. Porotaloudesta luovutettaessa vähimmäisikä olisi 51 vuotta. Pykälän 2 momentin mukaan myös maatalousyrittäjän leskellä olisi vastaava oikeus uinuvaan luopumistukeen. Edellä mainitut uinuvaan luopumistukea koskevat säännökset vastaavat voimassa olevan luopumistukilain 5 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi lisäksi säännökset täydellä MYEL:n mukaisella työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän puolison oikeudesta uinuvaan luopumistukeen. Täysi MYEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke on voimassa olevan lain mukaan luopumistuen saamisen estävä etuus. Koska nuoremmalla puolison oikeus luopumistukeen edellyttää, että vanhempi puoliso on oikeutettu luopumistukeen, ei täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevan maatalousyrittäjän puoliso ole voinut saada uinuvaan luopumistukea, vaikka tilalla saataisi olla suuri tarve toteuttaa sukupolvenvaihdos tilanteessa, jossa toinen yrittäjistä on sairastunut. Mainitun epäkohdan poistamiseksi ehdotetaan lainkohtaan otettavaksi myös täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan puolison oikeus luopumistukeen.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin voimassa olevan luopumistukilain 5 §:n 4 momenttia

vastaava säännös yhtymän nuoremman osakkaan oikeudesta uinuvaan luopumistukeen.

Uinuvaa luopumistukea alettaisiin kuitenkin kaikissa edellä mainituissa tapauksissa suorittaa vasta, kun luopuja täyttää 8 §:ssä säädetyn luopumistuen saamista koskevan ikärajan.

10 §. Luopumistuen saamisen estävät eläkkeet. Pykälässä säädettäisiin eläkkeistä, jotka estäisivät luopumistuen saamisen. Luopumistuki on tarkoitettu maatalouden harjoittamisesta luopuvien maatalousyrittäjien toimeentulon turvaksi. Eläkkeensaajien toimeentulo on turvattu lainkohdissa mainituilla eläkkeillä. Muilta kuin työkyvyttömyyseläkettä koskevalta osin säännöksen sisältö vastaa nykyisen luopumistukilain 6 §:ää. Työkyvyttömyyseläkkeen osalta ehdotetaan, että vain täysi työkyvyttömyyseläke olisi luopumistuen saamisen estävä etuus. Osatyökyvyttömyyseläkettä saava maatalousyrittäjä voisi siten olla luopujana edellyttäen, että hän on osatyökyvyttömyyseläkkeelle jäämisen jälkeenkin vielä toiminut maatalousyrittäjänä.

11 §. Luopumista ja maatilaa koskevat edellytykset. Luopumistuen saamisen edellytyksenä olisi, että luopuja hakee luopumistukea ennen kuin hän toteuttaa lopullisen luopumisen. Luopumisajankohta on ehdotetussa laissa viime kädessä tilan hallintaoikeuden siirtymisajankohta, joka myös määrää sen ajankohdan, mihin asti luopujan harjoittamasta MYEL-toiminnasta tuleva eläke karttuu. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa edellytettäisiin, että lopullinen luopumistoi-
menpide on toteutettava vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin luopumistukea koskeva etukäteispäätös annetaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös luopumisen kohteena olevaa maatilaa koskevista pirstomiskiellosta. Luopumistuen saamisen estäisi se, että luopumisen kohteena olevan maatilalla pelloista olisi luovutettu olennaisia osuuksia vastoin lain tavoitteita. Säännös vastaa luopumistukilain 8 §:ää. Lain tavoitteiden vastaisena ei kuitenkaan pidettäisi luovutusta, joka on johtunut pakottavista taloudellisista vaikeuksista, vaiheittain toteutetusta sukupolvenvaihdoksesta, lisämaan luovutuksesta lähialueen viljelijöille tai muun kuin tonttimaan luovutuksesta valtiolle tai kunnalle, jos näillä olisi ollut oikeus saada luovutettu alue pakkolunastuksena tai etuos-

ty-oikeuden käyttämisen seurauksena tai kka jos luovutukseen on ollut muu näihin rinnastettava painava syy. Sellainen luovutus, johon on ollut hyväksyttävä, edellä mainittuihin luovutuksiin rinnastettava syy ja jota ei kokonaisuutena arvioiden voitaisi pitää luopumistukilain tavoitteiden vastaisena, ei olisi vastoin laissa säädettyä maatilalla pirstomiskielloa. Lisämaan luovutuksen osalta edellytetään, että luovutus on koskenut enintään neljännessä tilan peltoalasta. Säännös vastaisi voimassa olevan luopumistukiasetuksen 4 §:ää. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin näistä luovutuksista sekä niistä kooltaan vähäisistä luovutuksista, joita ei pidettäisi lain tavoitteiden vastaisina.

12 §. Luopujaa luopumisen jälkeen koskevat rajoitukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luopujaa koskevista rajoituksista sen jälkeen, kun luopuminen on tapahtunut. Pykälän 1 momentin mukaan luopumistuen saamisen edellyttäisi pysyvää luopumista kaupallisen maatalouden harjoittamisesta. Tällä tarkoitettaisiin lain 3 §:ssä määritellystä maataloudesta luopumista. Kaupallisesta maataloudesta luopuminen koskisi nimenomaan yrittäjänä omaan tai yhteiseen lukuun harjoitettua toimintaa sekä myös erilaisissa yhtiöissä tai yhteisöissä harjoitettua toimintaa. Luopuja ei saisi myöskään tehdä metsätalouden hankintatyötä. Luopumistuki määrätty MYEL-toiminnan perusteella ja luopumistuessa on mukana metsätaloustyön perusteella määrätty työtulo. Luopumistukea määrättäessä otetaan huomioon niin sanottu tulevan ajan osuus eli aika sen kalenterivuoden alusta lukien, jolloin luopuminen tapahtuu luopujan 63 vuoden iän täyttämiseen saakka. Edellä mainitussa tulevan ajan osuudessa on mukana myös metsätyön osuus. Tämän vuoksi on edellytettävä, ettei luopuja luopumisen jälkeen itse osallistu metsätalouden hankintatöiden tekemiseen. Hankintatyökiellosta voitaisiin kuitenkin poiketa silloin kun on kysymys lainkohdan 3 momentissa erikseen luetelluista metsän hoitoa ja käyttöä edistävästä töistä, jotka ovat luopumistukilain 7 §:n mukaan sallittuja myös nykyisessä luopumistukijärjestelmässä. Voimassa olevaa luopumistukilakia sovellettaessa on ollut selvää, ettei maataloustuotantoa enää luopumistuen saajana voi harjoittaa juurikaan kasvitarhamaata laajemmin ei-

kä eläimiä pitää lemmikkieläimiä lukuun ottamatta. Tätä edellyttää jo EY:n lainsäädäntö sekä lisäksi kansallisista lähtökohdista tukijärjestelmän yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys. Rajanveto lemmikkieläinten ja tuotantoeläinten suhteen on yleensä ollut selkeä. Ongelmallisia tilanteita on ilmennyt pääasiassa tiloilla, joilla on pidetty hevosia ja harjoitettu ravitoimintaa. Lisäksi poronhoitolaisissa (848/1990) tarkoitettua aluetta pohjoisimmissa paliskunnissa pidetään nykyistä porojen alarajaa liian matalana. Myös tiloilla, jotka ovat yhtiöittäneet sellaista toimintaansa, johon on kuulunut maatalouden harjoittamiseksi katsottavaa maataloustuotteiden jatkoalostusta, on voinut aiheuttaa epäselvyyttä, voiko luopuja säilyttää osuutensa yhtiöstä. Näissäkin tapauksissa yleensä on löytynyt ratkaisu, jonka avulla luopuminen on voitu toteuttaa loppuun saakka.

Edellä esitetyn vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi luopujien oikeudesta luopumisen jälkeen jättää omaan käyttöön vähäinen määrä hevosia ja poroja. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin niiden hevosten ja porojen enimmäismäärästä, joiden käyttöä luopumisen jälkeen ei pidetä kaupallisen maatalouden harjoittamisena. Voimassa olevassa luopumistukiasetuksessa on jo säädetty luopujan ja hänen puolisonsa omaan käyttöön jäävien porojen enimmäismääräksi kolme. Tarkoituksena on, että itselle jäävien porojen enimmäismäärä säilyisi ennallaan. Varsinkin saamelaisissa paliskunnissa luopuja voisi edelleen säilyttää poromerkkinsä, mutta poronhoito rajoittuisi selvästi omaan käyttöön. Koska luopumistukijärjestelmää sovellettaessa luopujille jäävien hevosten määrä on erityisesti aiheuttanut epäselvyyttä tuen hakijoille ja saajille, myös hevosten enimmäismäärästä olisi tarpeen säätää asetuksella. Enimmäismääräksi on tarkoitus asettaa kaksi hevosta. Tämä koskisi sekä täysikasvuisia hevosia että varsoja. Kaupallisen maatalouden harjoittaminen näillä hevosilla olisi kiellettyä. Tällaiseksi toiminnaksi luettaisiin esimerkiksi eläinten kasvatus- ja jalostustoiminta. Ravihevostoimintaa omaan käyttöön jääneillä enintään kahdella hevosella ei kuitenkaan pidettäisi maatalouden harjoittamisena.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin metsien käyttöä ja hoitoa edistävästä töistä, joita ei

pidettäisi metsätalouden hankintatöinä. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan luopumistukilain 7 §:n 4 momenttia.

13 §. Yhteisössä harjoitetun maatalouden lopettaminen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset yhteisössä harjoitetun maatalouden lopettamisesta. Säännös koskisi kaikkia luopuja luopumisen jälkeen. Säännös on tarpeen luopumistuen saajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi ja myös siksi, että kaupallisen maatalouden harjoittamisesta luopumista koskevien velvollisuuksien perusteiden tulee ilmetä laista riittävän selkeästi.

Luopujalle maksetaan luopumistukea maatalouden harjoittamisesta luopumisen perusteella. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin mukaan luopujan ei luopumisen jälkeen voida sallia työskennellä yrittäjäsessa maataloutta harjoittavissa yhtiössä, vaan luopujalle voitaisiin sallia lähinnä pääomasijoittaminen. Määräävä asema missään maataloutta harjoittavassa yhteisössä ei tulisi kysymykseen. Yhteisöillä tarkoitetaan myös muita yhteisöjä kuin yhtiöitä kuten osuuskuntia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, ettei luopuja voisi omistaa yksin tai yhdessä perheenjäsenensä kanssa maataloutta harjoittavan osakeyhtiön osakepääomasta tai yhtiön osakkeiden äänivallasta enempää kuin 15 prosenttia. Luopuja ei myöskään voisi työskennellä johtavassa asemassa sellaisessa maataloutta harjoittavassa osakeyhtiössä, josta hän omistaa osakkeita yksin tai yhdessä perheenjäsenensä kanssa. Edellä mainitut ehdot täyttävissä tilanteissa luopujan ei katsottaisi rikkovan kaupallisen maatalouden harjoittamiskieltoa eikä luopumistukilakia sovellettaessa edellä mainitun osakeomistuksen perusteella saatuja tuloja pidettäisi yrittäjänä saatuina ansiotuloina, vaikka luopujalle olisi mainitun osakeomistuksen perusteella verotusteknisistä syistä jätetty ansiotuloa.

Pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin, mitä lainkohdassa tarkoitetaan perheenjäsenellä. Näiksi luettaisiin luopujan aviopuoliso sekä luopujan kanssa samassa taloudessa asuva henkilö, joka on hänelle sukua suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa. Sen sijaan puolison rintaperillisiä ei luettaisi perheenjäseniksi, jos puoliso ei olisi luopumistukeen oikeutettu luopuja.

Pykälän 4 momentin mukaan johtavalla asemalla tarkoitettaisiin työskentelemistä osakeyhtiön hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana tai muussa vastaavassa asemassa.

14 §. Muun ansiotoiminnan rajoitukset. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi muista kuin kaupallisen maatalouden harjoittamista ja metsätalouden hankintatöitä koskevasta ansiotoiminnan rajoituksista. Voimassa olevan luopumistukilain 7 §:n 2 momentissa edellytetään, että luopuja luopumisen yhteydessä lopettaa tai vähentää muut ansiotyönsä siten, että niistä saatavat ansiotulot alittavat laissa säädetyn ansiotulorajan. Ehdotetun lainkohdan mukaan heti luopumisen yhteydessä ei enää tarvitsisi lopettaa muita ansiotöitä tai vähentää niistä saatavia tuloja alle ansiotulorajan, mutta luopumistuen maksamisen aloittamista lykättäisiin kuitenkin siihen saakka, kunnes luopuja on esittänyt selvityksen siitä, että muut ansiotyöt on lopetettu tai niitä on vähennetty laissa edellytetyllä tavalla. Ansiotulorajaksi ehdotetaan 523,61 euroa kuukaudessa, joka olisi sama kuin voimassa olevaan luopumistukilakiin vuoden 2005 alusta voimaantullut vastaava ansiotuloraja. Ehdotettu ansiotuloraja olisi vuoden 2004 indeksitasossa. Sitä tarkistettaisiin vuosittain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella, joka määräytyy siten, että palkkatason muutoksen painokerroin on 0,8 ja hintatason muutoksen painokerroin on 0,2. Jos luopujalla on ollut toistaiseksi voimassa oleva työsuhde, edellytettäisiin työsuhteen irtisanomista tai työsuhteen muuttamista osa-aikaiseksi siten, että työsuhteesta saataviksi ansiotuloiksi on sovittu ansiotulorajaa pienempi määrä. Jos luopujalla on ollut maatalouden rinnalla muuta yritystoimintaa, edellytettäisiin selvitystä yritystoiminnan päättymisestä tai siitä, että toiminnasta otettu yrittäjien eläkelain mukainen vakuutus on päätetty tai että työtulo yritystoiminnasta jää luopumistukilain säädetyn ansiotulorajan alle. Uinuvaa luopumistukea hakenut olisi velvollinen esittämään vastaavan selvityksen silloin, kun hän täyttää luopumistuen suorittamiselle edellytetyn 8 §:n 1 momentissa säädetyn ikärajan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä sosiaalilainsäädäntöön kuuluvista tuista ja palkkioista, joita ei pidettäisi 1 momentissa tarkoitettuna ansiotulona. 3 luku. Luopumis-

tavat

3 luku. Luopumistavat

15 §. Sukupolvenvaihdosluovutus. Lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi sukupolvenvaihdoksesta. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin sukupolvenvaihdos siten, että sillä tarkoitettaisiin luovutusta, jossa luopuja luovuttaa maatilaa peltomaan ja tuotantokennukset tilanpidon jatkamiseksi luovutuksensaajalle, joka täyttää tietyt momentissa säädetyt edellytykset.

Momentin 1 kohdassa edellytettäisiin luovutuksensaajalta riittävää ammatillista pätevyyttä maatalouden harjoittamiseen. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarke-min ammattitaitovaatimuksesta. Ammattitaito voitaisiin osoittaa joko yksinomaan koulutuksella tai työkokemuksella yhdistettynä koulutukseen. Ammattitaitovaatimus tulisi täytyä viimeistään kahden kalenterivuoden kuluessa. Edellytykset vastaavat voimassa olevan luopumistukilain ja -asetuksen vastaavia säännöksiä.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin luovutuksensaajan enimmäisiäst, joka säilyisi voimassa olevan luopumistukilain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisena ja vastaisi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 22 artiklassa säädettyä enimmäisikää.

Momentin 3 kohdassa edellytettäisiin, että jatkajan pysyväisluonteiset tulot muusta kuin maataloudesta ja tilalta käsin harjoitetusta maatilaa liittämisestä eivät luopumishetkellä arvioituna ylittäisi valtioneuvoston asetuksella säädettävää enimmäismäärää. Säännös vastaa voimassa olevan luopumistukilain 9 §:n 1 momentin 3 kohtaa. Enimmäismäärä on 1 päivästä tammikuuta 2005 ollut 50 000 euroa. Määrä on tarkoitus säilyttää ennallaan.

Momentin 4 kohdassa edellytettäisiin, että luovutuksensaaja osoittaa luopumisen kohteena olevan maatilaa tai hänelle muodostuvan maatilaa olevan taloudellisesti elinkelpoinen. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevan luopumistukilain 9 §:n 1 momentin 4 kohtana. Luovutuksensaajan tulisi esittää tilaa koskeva elinkeinosuunnitelma, jota edellä mainitun neuvoston asetuksen 22 ja 23 artiklan mukaan edellytetään tilanpidon

jatkalta. Valtioneuvoston asetuksella olisi tarkoitus säätää, mitä seikkoja elinkeino-suunnitelmassa on tuotava esille. Samoin asetuksella säädettäisiin siitä, että maatilaa pidettäisiin taloudellisesti elinkelpoisena, jos maatilalla yritystoiminnan tulo viitenä luovutusta seuraavana vuotena olisi vähintään 10 000 euroa sekä niistä seikoista, jotka otettaisiin huomioon maatilalla taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaessa. Selvitys taloudellisesta elinkelpoisuudesta annettaisiin laskelmalla, joka laadittaisiin luopumistuen hakemista edeltäneiden kahden kalenterivuoden perusteella. Vastaava täsmennys sisältyy voimassa olevan luopumistukiasetuksen 8 §:ään, mutta vähimmäismäärä on 9 000 euroa, joka on vuoden 2000 tasossa. Jos maatala ei luopumishetkellä täyttäisi taloudellisen elinkelpoisuuden edellytyksiä, luovutuksensaajan olisi kuten nykyisinkin esitettävä suunnitelma toimenpiteiksi, joiden avulla taloudellinen elinkelpoisuus saavutetaan viimeistään luopumishetkeä seuraavien kolmen vuoden aikana. Maatilalla yritystoiminnan tulo määräytyisi samalla tavoin kuin voimassa olevassa luopumistukiasetuksessa. Yritystoiminnan tulolla tarkoitettaisiin maataloustuloa, maatilalla liitännäistoiminnasta saatavaa tuloa sekä metsätaloustuloa, jonka perusteena käytettäisiin metsän kestävää hakkuumäärää vastaavaa tuloa. Maataloustulosta vähennettävien poistojen määräksi katsottaisiin aina vähintään 3 400 euroa. Edellä mainittujen elinkelpoisuusarviointiin liittyvien rajamäärien tarkistamistarve olisi tarkoituksenmukaista arvioida luopumistukijärjestelmälle ehdotetun soveltamisjakson puolivälissä uudelleen.

Samoin kuin voimassa olevassa luopumistukilaissa, momentin 5 kohdassa säädettäisiin, että sukupolvenvaihdosjatkajalle muodostuvan maatilalla olisi täytettävä tuotantosuuntansa mukaiset muun lainsäädännön vaatimukset, jotka koskevat ympäristöä ja eläinlainsuojelua, sekä elintarvikelain (23/2006) vaatimukset, jotka koskevat tässä laissa tarkoitettua maatalouden harjoittamista. Vastaavanlainen säännös sisältyy voimassa olevan luopumistukilain 9 §:n 1 momentin 5 kohtaan. Jos edellytykset eivät täyty luopumistukea haettaessa, olisi luovutuksensaajan esitettävä suunnitelma niistä toimenpiteistä, joilla vaatimukset täytetään.

Momentin 6 kohdassa edellytettäisiin, että luovutuksensaaja myös sitoutuu viljelemään maatilaa ja asumaan tilalla tai sellaisella etä-syydellä siitä, että tila tulisi asianmukaisesti hoidetuksi, ottaen huomioon muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset. Myös tältä osin ehdotettu säännös vastaa voimassa olevaa luopumistukilain 9 §:n 1 momentin 6 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin luovutuksensaajan, jonka ammattitaito luopumishetkellä ei täytä vaatimuksia, antavan sitoumuksen ammattitaidon hankkimiseen määräajassa. Vastaava sitoumus olisi annettava, jos tilan elinkelpoisuus ei täyty taikka tila ei täytä ympäristöä, eläinten hyvinvointia ja hygieniää koskevia vaatimuksia. Vastaavia sitoumuksia vaaditaan voimassa olevan luopumistukilain 9 §:n mukaankin. Ammattitaitoa koskevan edellytyksen tulisi täytyä viimeistään luopumista seuraavan kahden kalenterivuoden aikana ja elinkelpoisuutta sekä ympäristöä, eläinten hyvinvointia ja hygieniää koskevien edellytysten luopumishetkeä seuraavan kolmen vuoden aikana.

Pykälän 3 momentissa rajoitettaisiin sukupolvenvaihdosluovutusten käyttö sellaisissa tapauksissa, joissa suunnitellulle luovutuksensaajalle jo on myönnetty nuoren viljelijän aloitustukea. Maaseudun kehittämisasetuksessa edellytetään, että tilanpidonjatkajan on seurattava luopujaa ryhtymällä ensimmäistä kertaa tilanpidosta vastaavaksi maatalousyrittäjäksi siten kuin asetuksen 22 artiklassa aloitustuen myöntämisen edellytyksenä tilanpidon aloittamisesta säädetään. Koska valtiontuen myöntämistä ei yleensä estetä tarkoitukseen, johon voitaisiin myöntää EY:n osaksi rahoittamaa tukea, on tarkoituksenmukaista, että tältäkin osin Suomen luopumistukijärjestelmä periaatteiltaan vastattaisi maaseudun kehittämisasetuksen sisältöä. Tämän vuoksi ehdotetaan sukupolvenvaihdosluovutusta koskevaan lainkohtaan otettavaksi säännökset siitä, että sukupolvenvaihdosluovutuksena ei pidettäisi luovutusta sellaiselle jatkajalle, joka on jo aiemmin aloittamansa tilanpidon perusteella saanut nuoren viljelijän aloitustuen. Tällaista luovutusta olisi luopumistukijärjestelmässä käsiteltävä lisämaaluovutuksena, koska kysymys on jo olemassa olevan, kannattavan maatilalla taloudellisen elinkelpoisuuden lisäämiseen johtavasta luovutuksesta.

Rajoite on uusi. Voimassa olevassa laissa ei edellytetä, ettei luovutuksensaaja voisi olla luovutuksensaajana kahden eri tilan sukupolvenvaihdoksissa, jos jälkimmäistä tilaa on mahdollista viljellä hänen aikaisemman hankkimansa tilan yhteydessä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuutuksesta säättää tarkemmin 1 momentissa edellytetyistä seikoista.

16 §. *Luovutus lisäalueeksi maatalousyrittäjälle.* Lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi luopumisesta peltomaan lisäalueeksi luovutuksella.

Pykälän 1 momentin mukaan luopuminen voisi tapahtua myös luovuttamalla luopujan maatilaa pellot lisämaaksi toiseen maatalaan. Luovutus lisämaaksi voisi tapahtua osina tai kokonaan eli pellot voidaan luovuttaa myös osina useammalle viljelijälle lisämaaksi. Luovutettava vähimmäisala olisi kaksi peltohehtaaria. Lisämaaluovutuksensaajan ikäraja olisi nykyinen eli hänen tulisi olla alle 55-vuotias. Luovutuksensaajalla tulisi olla pakollinen MYEL-vakuutus maatilatalouden harjoittajana. Hänen tulisi sitoutua jatkaa maan tilan viljelyä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viisi vuotta. Edellytykset vastaavat voimassa olevan lain ja asetuksen säännöksiä hyväksyttävästä luovutuksesta lisäalueeksi.

Ehdotettu luovutuksensaajan ikäraja on korkeampi kuin Euroopan yhteisöjen maaseudun kehittämisasetuksessa säädetty yhteisrahoitetun tuen edellytys, jonka mukaan luovutuksensaajan tulee olla 50 vuotta nuorempi. Suomen maatalousyrittäjien ikärakenne sekä nykyisten maatilojen hajanainen tilusrakenne huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista säilyttää nykyinen ikäraja sekä luopujan mahdollisuus luovuttaa peltomaan osina sellaisille luovutuksensaajille, joille se on peltojen tilusrakenteen kannalta tarkoituksenmukaisinta luovuttaa. Kansallisena tukena myönnettäviin luopumistukiin sovelletaan edellä mainitun EY:n maaseudun kehittämisasetuksen sijasta yhteisön maatalousalan valtioneuvoston suuntaviivoja. Voimassa olevia suuntaviivoja ei enää sovelleta uusiin tukijärjestelmiin vuoden 2006 jälkeen. Uusia suuntaviivoja maatalousalan valtioneuvostolle kautta 2007–2013 varten ei ole toistaiseksi annettu. Vaikka voimassa olevat maatalousalan suuntaviivat noudattavatkin yhteisrahoitetun

tuen edellytyksiä, toistaiseksi ei ole varmuutta siitä, ovatko uudet suuntaviivat ehdoiltaan täysin yhdenmukaiset yhteisrahoitetun tuen edellytysten kanssa.

Samoin kuin voimassa olevassa laissa, lisäalueen voisi pykälän 2 momentin mukaan myös vuokrata pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Vuokraus luopumistapana olisi käytössä kuitenkin vain vuosina 2007 ja 2008. Maatalouden rakenteen pysyväisluonteista parantamista edistää paremmin vuokrausten sijasta lisämaan hankintaan ohjaava tukijärjestelmä, sillä omistettuja pelloja pidetään tutkimustenkin mukaan paremmassa viljelykunnossa kuin vuokratuilla. Maatilan hallintaa koskevat tilatukijärjestelmän säännökset jäykistävät kuitenkin nykyisin jonkin verran peltomaan vuokrauskäytäntöjä. Tämän vuoksi äkillinen luopumistavan jättäminen pois luopumistavoista voisi haitata tilanpidon jatkuvuuden pitkäjänteistä suunnittelua.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin nykyisessä luopumistukiasetuksessa oleva säännös siitä, että luovutuksensaajan maatilaa tulisi sijaita sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista. Momentissa rajoitettaisiin luovutuksensaajan maatilaa ja lisämaaksi luovutettavan pellon välistä etäisyyttä siten, että yhdysviljelyn tulee olla mahdollista. Siinä tapauksessa, että maatilojen ja lisäalueiden välimatkat osoittautuisivat tilarakenteen kannalta epätarkoituksenmukaisiksi, valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää enimmäisetäisyydestä.

17 §. *Luopuminen porotalouden harjoittamisesta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi porotalouden harjoittamisesta luopumisesta. Säännökset vastaisivat nykyisen luopumistukijärjestelmän ehtoja. Ehdotettu 17 § vastaisi voimassa olevan luopumistukilain 9 §:n 2 momenttia ja 10 §:n 3 momenttia. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin porotaloutta harjoittavan tilan sukupolvenvaihdoksesta, joka tapahtuisi luovuttamalla koulutusvaatimukset täyttävälle alle 40-vuotiaalle luovutuksensaajalle porot ja tarpeelliset tuotantorakennukset ja -rakennelmat. Luovutuksen seurauksena luovutuksensaajalle tulisi muodostua valtioneuvoston asetuksella säädettävän vähimmäiskokovaatimuksen täyttävä porokarja. Kuten nykyisin, edellytettäisiin

vähintään 80 poroa käsittävää porokarjaa. Sukupolvenvaihdoksena ei kuitenkaan 3 momentin mukaan pidettäisi luovutusta sellaiselle luovutuksensaajalle, joka on jo aikaisemmin ryhtynyt porotalouden harjoittajaksi siten, että hänelle on myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (45/2000) tarkoitettu nuoren viljelijän aloitustuki tai sitä vastaava aikaisempien säännösten mukainen käynnistystuki.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin puolestaan lisäporoluovutuksesta. Tällöin luopuminen tapahtuisi luovuttamalla porot ennestään porotaloutta harjoittavalle poronomistajalle, jolla olisi MYEL-vakuutus poronomistajana ja joka olisi iältään alle 55-vuotias. Luovutuksen seurauksena luovutuksensaajan porokarjan tulisi kasvaa vähintään kahdellakymmenellä porolla. Tässäkään ehdotettu ikäraja ei vastaa osarahoitetun tuen edellytyksiä ja tulisi rahoitettavaksi ainoastaan valtiontukea, mikä sekkin edellyttää EY:n komission suostumusta.

Myös porotaloutta harjoittavan luovutuksensaajan olisi 2 momentin mukaan sitouduttava harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

4 luku. Yhtiöitä koskevat luopumistavat

18 §. *Sukupolvenvaihdos henkilöyhtiössä.* Pykälän 1 momenttiin otettaisiin säännökset sukupolvenvaihdosluovutuksesta henkilöyhtiössä. Säännöksiä sovellettaisiin tilanteeseen, jossa maatila on henkilöyhtiön omistuksessa ja hallinnassa. Luopujana voisi olla vain vastuunalainen yhtiömies. Luopuminen voisi tapahtua yhtiöosuuden luovutuksella, jolloin vastuunalainen yhtiömies luovuttaisi yhtiöosuutensa sukupolvenvaihdosjatkajan ehdot täyttävälle luovutuksensaajalle. Luopujalta edellytettäisiin MYEL-vakuutusta siitä toiminnasta, jota luopumisen kohteena olevalla tilalla on harjoitettu. Tämä rajaisi luopumistukijärjestelmän piiriin vain maatalatalouden tuloverolain mukaan verotetut yhtiöt. Yhtiöosuuden hankkivalta luovutuksensaajalta edellytettäisiin, että hän täyttää kaikki luovutuksensaajaa koskevat ehdot kuten koulutus- ja asumisvaatimuksen sekä että hän antaa henkilökohtaisesti viljelysitoumuksen.

Maatilan taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaessa otettaisiin huomioon vain luopumisen kohteena olevan maatilan omistavan henkilöyhtiön harjoittama toiminta. Lisäksi luovutuksensaajan tulisi työskentelynsä ja yhtiön toiminnan osalta täyttää MYEL-vakuuttamisen edellytykset luopumisen kohteena olevalla maatilalla harjoittamansa maatalatalouden perusteella. Luovutuksensaajan tulisi myös sitoutua olemaan luovuttamatta yhtiöosuuttaan ja toimimaan yhtiössä vastuunalaisena yhtiömiehenä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan.

Pykälän 2 momentissa yhtiöltä edellytettäisiin, että se antaa viljelysitoumuksen ja sitoutuu pitämään maatilan omistuksessaan ja hallinnassaan koko sitoumusajan. Lisäksi yhtiö sitoutuisi täyttämään maatilan elinkelpoisuutta koskevan vaatimuksen sekä täyttämään maatilan osalta ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset.

Pykälän 3 momentissa mahdollistettaisiin sukupolvenvaihdoksen tapahtuminen myös kiinteistöluovutuksena siten, että yhtiö luovuttaa omistamansa maatilan 15 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Luopujan tulisi tällöin esittää selvitys eläkelaitokselle siitä, ettei yhtiö enää maatilan luovuttamisen jälkeen harjoita maataloutta. Silloin kun luopuminen tapahtuu edellä tarkoitetulla tavalla kiinteistöluovutuksena, muodostaa jatkajalla jo ennestään oleva pelto- ja metsäala yhdessä luovutettavan kiinteistön kanssa sellaisen maatalatalouden harjoittamiseen tarkoitetun kokonaisuuden, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena. Tällöin elinkelpoisuusarvioinnissa on merkitävä samoin kuin luonnollisten henkilöiden välisissä luovutuksissa.

19 §. *Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä.* Lainkohtaan ehdotetaan otettavaksi säännökset osakeyhtiömuotoisesta toiminnasta luopumisesta sukupolvenvaihdosluovutuksella. Kun maatila on osakeyhtiön omistuksessa, luopumistapana pykälän 1 momentin mukaan olisi kaikkien osakkeiden luovuttaminen jatkajalle tai osakeyhtiön omistaman maatilan luovutus kiinteistöluovutuksena. Jatkajan olisi täytettävä kaikki 15 §:ssä säädetyt ehdot: ikä-, koulutus-, asumisvaatimus sekä annettava viljelysitoumus sekä sitoumus ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten täyttämistä. Maatilan taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaessa

voitaisiin ottaa huomioon vain osakeyhtiön harjoittama maatalous tai liitännäistoiminta. Osakeluovutuksissa sekä osakeyhtiö että jatkaja antaisivat viljelysitoumuksen. Osakeyhtiö antaisi sitoumuksen siitä, että se pitää maatilän omistuksessaan ja hallinnassaan koko sitoumusajan ja jatkaja puolestaan sitoutuisi siihen, että hänellä on yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa määräämisvalta osakeyhtiössä koko sitoumusajan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan. Lisäksi osakeyhtiö sitoutuisi täyttämään maatilän elinkelpoisuutta koskevan vaatimuksen sekä täyttämään maatilän osalta ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset. Luovutuksensaajan tulisi täyttää luopumisen kohteena olevalla tilalla MYEL-vakuuttamisen edellytykset osakeyhtiömuotoisen toiminnan vakuuttamisen osalta.

Luovutuksensaajan tulisi sitoutua pitämään omistuksessaan osakeyhtiössä määräysvallan tuottavan määrän osakkeita niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan. Määräysvalta olisi jatkajalla, jos hän omistaa yksin tai yhdessä aviopuolionsa kanssa yli puolet yhtiön osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta. Edellyttämällä koko osakekannan luovuttamista luopuja olisi samassa asemassa kuin maatilän omistajat, joiden kaikkien on luovutettava osuutensa, jotta joku tai jotkut osakkaista saisivat luopumistukea. Toisaalta tilanpidon jatkajalta ei vaadittaisi kuin määräysvallan säilyttämistä vähintään viiden vuoden ajan, koska se varmistaa maatalouden harjoittamisen jatkumisen maatilalla. Maataluovutuksissakaan ei edellytetä, että maatala säilyy sitoumusajan täysin samana, kun vain sitoumuksia noudatetaan.

Paitsi osakeluovutuksena, luopuminen voisi tapahtua myös siten, että osakeyhtiö luovuttaa 15 §:ssä säädetyllä tavalla maatilän pellot ja tuotantorakennukset jatkajalle. Luovutettuaan osakeyhtiön omistaman, luopumisen kohteena olevan maatilän osakeluovutuksena tai kiinteistöluovutuksena, luopuja ei saisi jatkaa toimintaansa muissakaan maatalousosakeyhtiöissä vastoin ehdotetun uuden lain 7 §:ssä tarkoitettua kaupallisen maatalouden harjoittamiskieltoa. Maatilän taloudellinen elinkelpoisuus arvioidaan kuten edellä 18 §:n yhteydessä on selostettu kiinteistöluovutusten osalta.

20 §. Sukupolvenvaihdosluovutus henkilöyhtiölle. Lakiin ehdotetaan otettavan säännökset siitä, että maatala voitaisiin luovuttaa kiinteistöluovutuksena suoraan henkilöyhtiölle. Henkilöyhtiön osalta kenelläkään yhtiömiehistä ei ole määräysvaltaa yhtiössä ellei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu. Tämän vuoksi tulisi edellyttää, että luovutuksensaajana olevan henkilöyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet täyttäisivät kaikki luovutuksensaajaa koskevat ehdot ja olisivat ottaneet tai ottaisivat sukupolvenvaihdoksen myötä toiminnastaan MYEL-vakuutuksen. Sitoumuksen osalta edellytettäisiin, että yhtiö sitoutuisi pitämään maatilän omistuksessaan ja hallinnassaan koko sitoumusajan, kuitenkin vähintään viisi vuotta. Sekä henkilöyhtiö että vastuunalaiset yhtiömiehet antaisivat viljelysitoumuksen sekä sitoumuksen täyttää maatilän osalta elinkelpoisuutta koskeva vaatimus sekä ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset. Yhtiömiehet puolestaan sitoutuisivat pitämään yhtiöosuutensa itsellään koko sitoumusajan, kuitenkin vähintään viisi vuotta.

21 §. Sukupolvenvaihdosluovutus osakeyhtiölle. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, että myös maataloutta harjoittava osakeyhtiö voisi tietyin edellytyksin olla luovutuksensaajana sellaisessa sukupolvenvaihdoksessa, jossa luovutuksen kohteena on maatalaan kuuluvat pellot ja tuotantorakennukset kiinteistöluovutuksena. Osakeyhtiössä edellytettäisiin määräysvallan omaavilta osakkailta luopumistukiehtojen täyttämistä. Ehdot täyttävällä luovutuksensaajalla tulisi olla yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa määräysvalta yhtiössä. Ehdot täyttävän luovutuksensaajan tulisi myös täyttää MYEL-vakuuttamisen edellytykset. Määräysvallalla tarkoitettaisiin sitä, että luovutuksensaaja omistaisi yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa vähintään yli puolet yhtiön osakepääomasta tai osakkeiden äänimäärästä ja toimisi yhtiössä johtavassa asemassa.

Koska maatala tai peltomaa siirtyisi yhtiön omistukseen, tulisi yhtiön sitoutua pitämään maatala tai hankkimansa peltomaa omistuksessaan ja hallinnassaan sekä antaa viljelysitoumus niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viideksi vuodeksi. Lisäksi yhtiön tulisi sitoutua täyttämään maatilän osalta elinkelpoisuutta sekä

ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset. Ehdot täyttävä luonnollinen henkilö antaisi lisäksi yhtiön puolesta henkilökohtaisen viljelysitoumuksen ja sitoutuisi pitämään määräysvallan osakeyhtiössä koko sitoumusajan, kuitenkin vähintään viisi vuotta. Luovutus olisi mahdollista tehdä myös luonnolliselle henkilölle perustettavan osakeyhtiön lukuun. Tällöin luovutuksensaajan olisi annettava yhtiötä koskevat sitoumukset perustettavan yhtiön lukuun sekä sitouduttava täyttämään luovutuksensaaja koskevat muut ehdot.

5 luku. **Eri luopumistapoja koskevat yhteiset säännökset**

22 §. Luovutustavat. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä luovutustavoista, joilla luopuminen voi tapahtua. Pellon ja tuotantorakennusten luovutus voisi kuten nykyisinkin tapahtua kaupalla, lahjalla tai vaihdolla muuhun kuin maa- ja metsätalousmaahan. Kun luopujana on leski, luovutuksena pidettäisiin myös lesken ja perillisten välistä ositusta ja perinnönjakoa. Lisämaavuokrauksen tulisi tapahtua vähintään kymmenen vuoden ajaksi tehdyllä vuokrasopimuksella. Porotaloudessa luovutus voisi tapahtua kaupalla tai lahjalla. Tältä osin ehdotetun pykälän säännökset vastaavat voimassa olevan luopumistukilain säännöksiä. Sen sijaan ehdotetun lain 18 §:n 1 momentissa ja 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu osakkeiden tai yhtiöosuuden luovuttaminen voisi tapahtua ainoastaan kaupalla tai lahjalla. Luopumistapa on uusi eikä sen toimeenpanosta ole vielä kokemusta. Osakkeiden muita luovutustapoja ei ole tarkoituksenmukaista ottaa vielä mukaan tukijärjestelmään.

23 §. Luovutuksensaajien lukumäärä. Lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi luovutuksensaajien enimmäislukumäärästä. Kuten voimassa olevan luopumistukilain mukaan, luovutuksensaajia voisi olla enintään kaksi ja lisäksi heidän puolisonsa, jotka kaikki yhdessä ovat luovutuksensaajina silloin, kun maatala tai pellot luovutetaan kiinteistöluovutuksena. Luovutuksensaajien olisi tällöin pidettävä pellot jakamattomina omistuksessaan ja hallinnassaan. Osakeyhtiön osakkeiden luovutus voisi tapahtua sen sijaan

vain yhdelle luovutuksensaajalle ja hänen puolisolleen. Luovutuksensaajien olisi täytettävä kaikki edellytykset. Jos kuitenkin luovutuksensaajina olisivat aviopuolisot, riittäisi että toinen puolisoista täyttää edellytykset. Tällöin avio puolisoiden tulisi antaa sitoumus siitä, että tilan pellot pidetään jakamattomina puolisoiden omistuksessa ja hallinnassa. Vastaavasti osakeluovutuksissa puolisoiden tulisi sitoutua pitämään omistuksensa luovutuksensaajille määräysvallan tuotava määrä osakkeita niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

24 §. Sukupolvenvaihdosluovutus erikseen viljeltäväksi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta poikkeustapauksissa jakaa maatala luopumisen yhteydessä myös sukupolvenvaihdoksissa. Säännös olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tietyistä erityistilanteista, joissa vaatimusta tilan luovuttamisesta useammalle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi ei pidettäisi maatalouden rakennekehityksen kannalta tarkoituksenmukaisena. Tällaisina syinä tulisivat lähinnä kysymykseen toisistaan etäällä sijaitsevat maatilat, joiden yhdysviljely ei olisi tarkoituksenmukaista ottaen huomioon mautilojen eri tuotantosuuntien tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen vaadittava erikoistuminen, yrittäjäperheen ja muun työvoiman työpanoksen tarkoituksenmukainen kohdentaminen tai maatalouden kannattavuuden parantaminen tilusten ja rakennusten käytön tehostumisen vuoksi. Luopujien maatala voi käsittää kaksi tai useamman alun perin erillistä maatalaa siten, että tilat sijaitsevat toisistaan etäällä, ovat syntyhistorialtaan erilliset, tiloilla on omat asuin- ja tuotantorakennukset ja tilakokonaisuudet täyttävä erikseenkin luovutettuina maatalan taloudellista elinkelpoisuutta koskevan edellytyksen. Tällaisten tilojen tilakokonaisuuksien luovuttaminen erikseen viljeltäväksi ehdot täyttävälle tilanpidonjatkajille olisi perusteltua sallia. Lisäksi ehdotettaisiin, että silloin kun kysymyksessä on tuotannoltaan huomattavan laaja tilakokonaisuus, ei edellytettäisi maatilakokonaisuuden yhdessä viljelemistä, jos siitä on erotettavissa useampia elinkelpoisia mautiloja, joilla olisi kullakin tuotantosuunnan kannalta tarpeelliset rakennukset. Tällöin edellytettäisiin, että kunkin maatalan yritystulo olisi

kolminkertaisesti se, mitä edellytetään 15 §:ssä tarkoitetulta taloudellisesti elinkelpoiselta maatilalta.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin, että kunkin tilakokonaisuuden osalta maatilalan yritystoiminnan tulon tulisi olla vähintään 30 000 euroa viideltä luovutusta seuraavalta kalenterivuodelta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin, että yritystoiminnan tulosta olisi maatalouteen kohdistuvina poistoina vähennettävä kuitenkin kunakin vuonna vähintään 5 000 euroa. Yritystoiminnan tulo arvioitaisiin luovutuksensaajien toimittamilla selvityksillä ja yritystulon laskennassa noudatettaisiin samoja periaatteita kuin 15 §:n mukaisessa maatilalan taloudellisen elinkelpoisuuden arvioinnissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että maatalojen luovutuksiin sovelletaan myös, mitä 23 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään luovutuksista aviopuolisoille.

25 §. Porotalouden sukupolvenvaihdosluovutus useammalle luovutuksensaajalle. Pykälässä säädettäisiin sukupolvenvaihdosten toteuttamisesta porotaloudessa siten, että porokarja luovutetaan erikseen useammalle luovutuksensaajalle. Säännös vastaisi 24 §:ää. Sukupolvenvaihdosluovutuksessa voisi olla yhtä useampi luovutuksensaaja, jos kullekin muodostuu porokarja, joka täyttää valtioneuvoston asetuksella säädettävän vähimmäismäärän. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää, että porokarjan tulisi olla luovutuksen jälkeen kullakin luovutuksensaajalla vähintään 150 poron suuruinen.

26 §. Luopumisen kohteena oleva maatila ja sallitut pidätykset. Kuten voimassa olevassa luopumistukilaissa, pykälässä edellytettäisiin, että luopumisen tulisi koskea maatilalan koko peltomaata. Samoin muissa kuin sukupolvenvaihdosluovutuksissa olisi oikeus jättää luopumisen ulkopuolelle talousrakennukset sekä omassa taloudessa tarvittavien puutarha- ja kasvitarhatuotteiden viljelemistä tai asuinrakennuksen rakentamista varten peltoalue, joka saisi olla enintään 10 prosenttia luopumisen kohteena olevasta peltoalasta. Pidätetty alue ei kuitenkaan voisi olla suurempi kuin yksi hehtaari.

27 §. Luopujan velvollisuus luopua kaikesta peltomaasta. Lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi luopujan ja hänen aviopuo-

lionsa velvollisuudesta luopua mahdollisesta muustakin peltomaasta kuin luopumisen kohteena olevan maatilalan peltomaasta. Säännös vastaa voimassa olevan luopumistukilain ehtoja. Lisäksi ehdotetaan, että luopujan tulisi luopua lakiehdotuksessa säädettävällä tavalla myös yhtiömuodossa harjoitetun maatalouden rinnalla omaan tai yhteiseen lukuun viljellystä hänen tai hänen puolisonsa omistamasta peltomaasta. Säännöksen avulla varmistettaisiin, että luopuja lopettaa kaiken kaupallisen maatalouden harjoittamisen.

6 luku. Luopumistuen määräytyminen

28 §. Luopumistuen osat. Lainkohdassa säädettäisiin luopumistuen osista. Kuten voimassa olevassa laissa, luopumistuki muodostuisi perusmäärästä ja täydennysosasta. Perusmäärän suuruus määräytyisi MYEL:n mukaisen työtulon perusteella.

29 §. Perusmäärän määräytyminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luopumistuen perusmäärän määräytymisestä. Pääsääntöisesti perusmäärä määräytyisi kuten se MYEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke, jonka luopuja saisi, jos hän luopumishetkellä tulisi työkyvyttömäksi. Tilan hallintaoikeuden siirtymähetki olisi se hetki, jonka perusteella luopumistuen suuruus lasketaan. Luopumistuen perusmäärässä otettaisiin huomioon kuten nykyisinkin tulevan ajan eläke eli eläkeoikeus luopumisajankohdasta 63-vuoden ikään saakka laskettuna. Luopumistuen perusmäärässä ei kuitenkaan otettaisi huomioon palkattomilta ajoilta kertynyttä eläketurvaa eikä myöskään alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ajalta tai opiskelun ajalta karttunutta etuutta. Mainittuja etuuksia ei otettaisi huomioon myöskään tulevan ajan eläkkeen perusteena olevissa ansioissa. Myöskään muusta toiminnasta kuin maatalousyrittäjätoiminnasta karttunutta eläketurvaa ei otettaisi huomioon luopumistukea määrättäessä, eikä muun toiminnan ansioita otettaisi myöskään huomioon tulevan ajan eläkkeessä. Edellä mainituista etuuksista ja muusta työskentelystä karttuneen eläketurvan luopuja saisi vanhuuseläkkeelle siirtyessään, mutta ei maatalouden rakenteen parantamiseksi tapahtuvan elinkeinotoiminnasta luopumisen yhteydessä. Jos luopuja olisi saanut ennen luo-

pumista työkyvyttömyyseläkettä kuntoutustukena, sovellettaisiin TYEL 80 §:ssä olevaa säännöstä eläkkeen määräytymistä entisiin perusteisiin, kuitenkin siten, että palkattomilta ajoilta kertynyttä eläketurvaa eikä myöskään alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ajalta tai opiskelun ajalta karttunutta etuutta otettaisi huomioon perusmäärää määrittäessä. Luopumistuen perusmäärään sovellettaisiin työntekijän eläkelain säännöksiä ensisijaisten etuuksien kuten luopujan saamien tapaturmaeläkkeiden vaikutuksesta eläkkeen määrään. Lisäksi luopumistuen perusmäärään liitettiin lapsikorotus samoin edellytyksin kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisissa eläkkeissä.

30 §. *Osatyökyvyttömyyseläkettä saavan perusmäärä.* Lainkohdassa säädettäisiin osatyökyvyttömyyseläkettä saavan luopujan luopumistuen määräytymisestä. Luopumistuen perusmäärä olisi tällöin luopujan saama maatalousyrittäjien eläkelain mukainen osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena. Palkattomilta ajoilta karttunut eläkkeen osa maksettaisiin kuitenkin edelleen osaeläkkeen suuruisena, koska myöskään 29 §:n mukaisessa luopumistuen perusmäärässä ei oteta huomioon palkattomilta ajoilta karttunutta eläketurvaa. Osatyökyvyttömyyseläke muutettaisiin luopumistuen perusmääräksi siitä ajankohdasta lukien, jona luopumistukea alettaisiin kaikkien luopumistuen suorittamisen edellytysten täytyttyä maksaa. MYEL-osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen lakkaisi edellä mainittuun ajankohtaan.

31 §. *Luopumistuen täydennysosa.* Pykälässä säädettäisiin luopumistuen täydennysosan määräytymisestä. Kuten voimassa olevassa luopumistukilaissa, luopumistuen täydennysosa olisi pääsääntöisesti yhtä suuri kuin kansaneläkelain mukaan määräytyvä työkyvyttömyyseläke, jonka luopuja saisi luopumishetkellä. Ehdotettu säännös vastaa muiltakin osin nykyisen luopumistukijärjestelmän säännöksiä. Avopuolisoa koskevat säännökset määräytyisivät ehdotetun lain 5 §:n 2 momentin perusteella. Aviopuolisoiden osalta ei myöskään sovellettaisi kansaneläkelain säännöksiä aviopuolisoiden erillään elämisestä ja sen vaikutuksesta eläkkeen määrään. Kuten voimassa olevassa laissa, täydennysosaan ei sovellettaisi eläkkeen

määrän suhteuttamista Suomessa asuttuun aikaan koskevia säännöksiä. Voimassa olevassa luopumistukilaissa on säädetty, että täydennysosaa määrittäessä sovelletaan kansaneläkelain 26 §:n 5 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa kansaneläkelain muuttamisesta annetun (547/1993) tullessa voimaan. Mainitun lainkohdan mukaan kansaneläkkeen lisäosaa määrittäessä voitisiin ottaa huomioon kokonaan tai osittain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettuja etuuksia vastaava, vieraasta valtiosta maksettava jatkuva etuus. Lain 26 §:n 1 momentissa on lueteltu erilaisia jatkuvia etuuksia kuten vakuutetun jatkuvasti saama työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjä- tai luottamustoimintaan perustuva eläke sekä tapaturmaeläke.

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä lakiehdotus kansaneläkelainsäädännön (HE 209/2005). Ehdotetun lain 23 §:n 1 momentissa on lueteltu kansaneläkkeeseen vaikuttavat eläketulot. Lainkohdan 1 momentissa esitetty henkilön jatkuvasti saamien etuuksien luettelo vastaa pitkälti ennen vuotta 1993 voimassa olleen kansaneläkelain 26 §:n 1 momenttia. Koska Suomessa asuttua aikaa koskevia säännöksiä ei sovellettaisi, lainkohdassa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että luopumistuen täydennysosaa määrittäessä otettaisiin huomioon kansaneläkelain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkettä vastaava ulkomailta maksettava jatkuva eläke tai korvaus.

Luopumistuen täydennysosan määrää ei tarkistettaisi sen myöntämisen jälkeen muutoin kuin sen johdosta, että luopuja solmisi avioliiton tai että hänen avioliittonsa purkautuisi.

7 luku. Luopumistuen hakeminen ja päätökset

32 §. *Luopumistuen hakeminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ajankohdasta, jolloin luopumistukea tulee hakea. Luopumistukea voisi hakea aikaisintaan vuotta ennen ehdotetun lain 8 §:n 1 momentin mukaisen luopumistuen saamista koskevan iän täyttämistä. Sen jälkeen kun hakemus olisi tehty ja luopuja saanut myönteisen ehdollisen päätöksen luopumistuesta, luopuminen voisi tapahtua jo ennen 8 §:n 1 momentin mukaisen

luopumisiän täyttämistä. Edellä mainittu järjestelyaika mahdollistaisi sukupolvenvaihdoksen ja lisämaaluovutuksen nykyistä joustavamman toteuttamisen siten, että yksilölliset tilakohtaiset olosuhteet voitaisiin ottaa huomioon. Luopumistukea ei kuitenkaan suoritettaisi järjestelyaikana, vaan vasta aikaisintaan sen jälkeen, kun luopuja on täyttänyt kyseisen luopumistavan edellyttämän luopumistuen saamista koskevan iän. Voimassa olevan luopumistukilain 5 §:n mukaan luopumisen on voinut toteuttaa vasta luopumisiän täyttämisen jälkeen.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin myös hakemuksesta ja sen allekirjoittamisesta sekä hakemuksen liitettävistä, luovutuksensaajien allekirjoitusta edellyttämistä luovutuskirjan luonnoksista tai esisopimuksista ja sitoumuksista. Ehdotetut säännökset vastaavat voimassa olevan luopumistukilain edellytyksiä siten, että säännökseen on lisätty lähinnä yhtiömuotoista luopumista koskevat viittaukset ehdotetun lain asianomaisiin säännöksiin. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin yleisesti hakijan velvollisuudesta antaa eläkelaitokselle luopumistukiasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

33 §. Hakemukseen liitettävät selvitykset. Lainkohdassa säädettäisiin niistä selvityksistä, jotka on liitettävä luopumistukihakemukseen, jotta eläkelaitos pystyy tutkimaan hakijan oikeuden luopumistukeen. Lukuun ottamatta yhtiöitä koskevia selvityksiä vaadittavat asiakirjat vastaavat nykyistä käytäntöä. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan eläkelaitos voisi tarvittaessa edellyttää muitakin kuin lainkohdassa nimenomaisesti mainittuja selvityksiä, jos ne ovat asian selvittämiseksi tarpeen.

34 §. Hakemuksen vireilletulo. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen vireilletulosta ja toimittamisesta eläkelaitokselle. Säännös vastaa voimassa olevan luopumistukilain säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan luopumistukihakemus olisi toimitettava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka toimialueella maatila sijaitsee. Tämän olisi toimitettava hakemusasiakirjat lausuntoineen eläkelaitokselle. Vireilletuloajankohdaksi katsottaisiin päivä, jona hakemus on saapunut maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Tältä osin sovellettaisiin hallintolain (434/2003)

18 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta toimittaa hakemusasiakirjat myös sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella maatila sijaitsee, taikka eläkelaitokselle tai sen valtuuttamalle asiamiehelle. Tällöinkin hakemus katsottaisiin tulleen vireille sen mukaan, mikä näistä toimijoista on ensiksi vastaanottanut sen. Hakemusasiakirjat ensiksi vastaanottaneen olisi toimitettava ne viipymättä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle lausuntoa varten. Vireille tulo voisi kuitenkin 4 momentin mukaan siirtyä, jos 3 momentissa tarkoitettuihin tavoin pyydettyä lisäselvitystä ei kohtuullisessa määräajassa toimiteta sen pyytäjälle.

35 §. Lausunnot. Pykälässä säädettäisiin hakemuksesta annettavista lausunnoista. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen olisi aina annettava lausunto luopumistuen saamisen edellytysten täyttymisestä. Tulkinnanvaraisissa tilanteissa eläkelaitos voisi pyytää työvoima- ja elinkeinokeskukselta tai Paliskuntain yhdistykseltä lausunnon. Ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan luopumistukilain 35 §:ää, mutta siihen ei sisälly valituskieltoa, koska kysymyksessä ei ole asian ratkaisu. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin menettelystä lausuntoja annettaessa.

36 §. Ehdollinen päätös. Lainkohdassa säädettäisiin luopumistukihakemuksen johdosta annettavasta ehdollisesta päätöksestä. Koska luopumistukea on haettava ennen luopumista, pääsääntöisesti päätökset luopumistuesta annetaan luovutusasiakirjan luonnoksen tai esisopimuksen perusteella. Tältä osin lainkohdassa ei ehdoteta muutosta voimassa olevaan luopumistukilakiin nähden. Luopumistuen saamiseen liittyy monia edellytyksiä ja ehtoja. Kaikkien edellytysten ei ole tarvinnut täytyä vielä päätöstä annettaessa. Siksi kaikki näiden edellytysten täyttymistä koskevat ehdot samoin kuin ne ehdot, jotka koskevat tuen suorittamisen edellytyksiä, olisi mainittava eläkelaitoksen antamassa päätöksessä. Lainkohdassa säädettäisiin erikseen velvollisuudesta sisällyttää päätökseen ehto, jonka mukaan 4 §:ssä tarkoitettu luopuminen olisi toteutettava ja eläkelaitokselle toimitettava luonnosta tai esisopimusta vastaava luovutuskirja kahden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta. Ehdollinen päätös raukeaisi, jos

raukeaisi, jos lopullista luopumista ei olisi toteutettu sanotussa määräajassa. Maatilan hallinto-oikeuden tulisi siten siirtyä viimeistään kahdentoista kuukauden kuluessa etukäteispäätöksen antamisesta luovutuksensaajalle. Ehdollisella päätöksellä ilmoitettaisiin myös arvio luopumistuen määrästä. Toisin kuin voimassa olevassa luopumistukilaissa luopumistuen määrän kannalta ei olisi enää ratkaisevaa ehdollisen päätöksen antamiskausi, vaan se ajankohdalla, jolloin luopuminen tosiasiallisesti tapahtuu.

37 §. Päätös luopumistuen määrästä. Koska ehdollisella päätöksellä ilmoitettaisiin vain arvio luopumistuen määrästä, pykälässä ehdotetaan, että luopumistuen saajan tulisi saada valituskelpoinen päätös luopumistuen lopullisesta määrästä. Päätös voitaisiin antaa erikseen tai luopumistuen maksamisen aloittamista koskevan päätöksen yhteydessä. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevaan luopumistukilakiin. Eläkelaitos antaisi päätöksen myös osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttamisesta luopumistueksi.

38 §. Luopumistuen maksaminen. Lainkohdassa säädettäisiin siitä ajankohdasta, josta lukien luopumistukea voidaan aikaisintaan alkaa suorittaa luopujalle. Luopumistukea alettaisiin maksaa luopumishetkestä alkaen edellyttäen, että kaikki luopumistuen saamisen edellytykset täyttyvät tuolloin. Jos jokin edellytyksistä ei täyty, maksun alkaminen siirtyy siihen asti, kunnes eläkelaitokselle on toimitettu selvitys edellytyksen täyttymisestä. Luopumistukea ei kuitenkaan maksettaisi vajalta kuukaudelta. Jotta luopuja tietäisi milloin tuen maksu alkaa, eläkelaitos antaisi siitä erikseen päätöksen. Myös ehdotetut säännökset vastaavat voimassa olevaa luopumistukilakia lukuun ottamatta yhtiöitä koskevia lisäsäännöksiä. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan luopumistukilain 22 §:ää.

39 §. Päätöksen tiedoksianto. Kuten voimassa olevan luopumistukilain mukaan, pykälän mukaan eläkelaitoksen tulisi antaa päätös tiedoksi lähettämällä se vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Päätöksestä tulisi antaa tieto työvoima- ja elinkeinokeskukselle sekä kunnan maaseutu-elinkeinoviranomaiselle sekä Paliskuntain yhdistykselle silloin, kun luopujana on porotalouden harjoittaja.

40 §. Eläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuus.

Lainkohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuudesta niille luovutuksensaajille, jotka ovat antaneet luovutuksensaajilta edellytettävät sitoumukset. Lisäksi, jos luopuminen tapahtuu 18–21 §:ssä säädetyin tavoin, ilmoitus olisi annettava myös lainkohdissa tarkoitettulle yhtiölle. Eläkelaitoksen olisi ilmoitettava sitoumusajan pituudesta sekä siitä, että sitoumus ei ole tullut voimaan, jos luopumistukihakemus on hylätty. Ilmoitusvelvollisuutta koskevat säännökset sisältyvät myös nykyisin voimassa olevaan luopumistukilakiin.

41 §. Eläkkeen saaminen ja karttuminen luopumistukiajalta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkkeen saamisesta ja toisaalta eläkkeen karttumisesta siltä ajalta, jolta luopujalle suoritetaan luopumistukea. Pykälän 1 ja 2 momentin mukaan sanotulta ajalta luopumistuen saajalla ei olisi oikeutta saada eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain nojalla. Luopumistuki ei kuitenkaan estäisi eläkeoikeuden syntymistä muiden työeläkelakien nojalla. Luopumistuen suorittamisen alettua luopujalle ei voisi kuitenkaan karttua siltä ajalta, jolta luopumistukea maksetaan, uutta maatalousyrittäjien eläkelain mukaista eläketurvaa. Siltä ajalta, jolloin luopumistuen maksaminen ei olisi vielä alkanut esimerkiksi sen johdosta, että luopuja on saanut niin sanotun uinuvan luopumistukioikeuden, luopuja olisi kuitenkin mahdollista vakuuttaa MYEL:n mukaisesti perheenjäsenenä luopumistuen uinumisajalta hänen palkkaa vastaan tekemästään työstä. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleen työeläkeuudistuksen keskeisenä periaatteena on, että kaikesta ansiotyöstä tulisi karttua eläkettä. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että siltä ajalta, jolta luopujan toimeentulo ei ole vielä turvattu luopumistuella, hän saisi MYEL:ssä tarkoitettuna perheenjäsenenä työskentelystään eläketurvaa. Edellä mainittua työtä tekevää henkilöä ei voi vakuuttaa minkään muunkaan työeläkelain mukaan, minkä vuoksi työskentelystä ei karttuisi lainkaan eläkettä. Luopujan työskentelyn perheenjäsenenä olisi kuitenkin otettava siinä määrin vähäistä, että pääasiallisen vastuu tilanpidonhoidosta säilyy luovutuksensaajalla. Uinuvalla luopumistuella olevaa ei sen sijaan voitaisi MYEL-vakuuttaa yrittäjäasemassa olevana, koska se olisi luopumisen jälkeen luopujaa sitovan kaupallisen

maatalouden harjoittamiskiellon vastaista. Uinumisajalta karttuneen eläketurvan luopuja saisi siinä vaiheessa, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke, koska luopumistuen perusmäärän suuruus määräytyy luopumishetken perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan siltä ajalta, jolloin luopumistukea ei olisi vielä alettu maksaa, luopujalle karttuisi työskentelystä muissa ansiotöissä eläketurvaa työntekijän eläkelain 3 §:ssä säädettyjen työeläkelakien mukaisesti ikään sidottujen karttumaprosettien mukaisesti. Edellä sanottu koskisi muun muassa uinuvalla luopumistuella olevia sekä niitä luopujia, jotka haluavat luopumisen jälkeen vielä jatkaa muissa ansiotöissään ja joille ei sen johdosta vielä suoriteta luopumistukea. Jos luopumistuen maksaminen alkaisi lain 38 §:n edellytysten täytyessä, eläkettä karttuisi eläkkeellä olevan henkilön työskentelystään saaman karttumaprocentin mukaan eli 1,5 prosenttia vuodessa.

42 §. Luopumistuen perusmäärän muuttuminen vanhuuseläkkeeksi. Voimassa olevan luopumistukilain mukaan luopumistuen perusmäärä muuttuu samansuuruiseksi MYEL:n mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi luopujan täytettyä 65 vuotta. Pykälän 1 ja 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi luopumistuen perusmäärän muuttamisesta samansuuruiseksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta lukien, jona luopuja täyttää 63 vuotta. Myös työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi samasta ajankohdasta lukien. Luopumistuen perusmäärää määrättäessä ei ole otettu huomioon palkattomista etuuksista karttunutta eläketurvaa eikä osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien luopujien osalta sitä eläketurvaa, jonka he ovat kartuttaneet osatyökyvyttömyyseläkkeellä ollessaan. Edellä mainittu eläkekarttuma lisättäisiin mainittuun vanhuuseläkkeeseen, jos luopumistuensaajalle on karttunut mainittua eläketurvaa.

Pykälän 3 momentin mukaan luopujan hakemuksesta hänelle voitaisiin myöntää myös muiden työeläkelakien mukaan karttunut eläketurva samassa yhteydessä, kun luopumistuen perusmäärä muutetaan vanhuuseläkkeeksi. Koska muun eläketurvan myöntämisestä on seurauksena luopumistuen täydennysosan lakkauttaminen, edellytettäisiin, että eläkkeensaajan on haettava muiden työeläke-

lakien mukaista vanhuuseläkettä erikseen. Muiden työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen maksamisen aloittamisajankohtaan sovellettaisiin kyseessä olevien työeläkelakien säännöksiä vanhuuseläkkeen hakemisesta ja maksamisen aloittamisesta. Perusmäärän muuttuessa vanhuuseläkkeeksi sovellettaisiin myös työntekijän eläkelain 82—83 §:n säännöksiä elinaikakertoimesta. Säännöksen tarkoituksena on eläketurvan sopeuttaminen yleisen eliniän muutokseen. Kun MYEL-työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, eläke tarkistetaan elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta. Elinaikakerroin annetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella. Elinaikakerrointa on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran vuonna 2010 ja sen jälkeen alkaviin vanhuuseläkkeisiin. Elinaikakerroin vahvistetaan ensimmäisen kerran vuonna 2009. MYEL-työkyvyttömyyseläkkeen tavoin määräytyvään luopumistuen perusmäärään ehdotetaan sovellettavaksi vastaavaa säännöstä.

43 §. Luopumistuen täydennysosan maksamisen lakkaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luopumistuen täydennysosa lakkauttamisen perusteista. Luopumistuen täydennysosaa maksettaisiin 65 vuoden ikään saakka, josta lukien luopumistuensaaja voisi saada kansaneläkelain mukaisen vanhuuseläkkeen. Perusmäärän muuttuessa 63 vuoden iässä MYEL-vanhuuseläkkeeksi, täydennysosaa maksettaisiin sen rinnalla. Luopuja saisi siten luopumistukea 65 vuoden ikään saakka. Näin ollen myös häntä sekä luovutuksensaajaa koskevat sitoumukset olisivat voimassa sanottuun ikään saakka. Kuten voimassa olevan luopumistukilain mukaan, luopumistuen täydennysosa lakkautettaisiin, jos luopumistuen saajalle myönnettäisiin uuden kansaneläkelain tai sen voimaansaannon annettavan lain tai kansaneläkelain (347/1956) mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke. Vastaavasti täydennysosa lakkautettaisiin, jos luopumistuen saajalle myönnettäisiin TYEL:n 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukainen tai niiden voimaansaannon annettujen lakien tai TEL:n 8 §:n 4 momentissa lueteltujen säännösten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työt-

tömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke.

44 §. Luopumistuen saajan kuolema. Luopumistuki lakkaisi luopumistuen saajan kuollessa. Perhe-eläkettä määrättäessä katsottiin, että edunjättäjällä oli kuolinhetkellään MYEL-toimintansa perusteella oikeus saada tämän lain 29 tai 30 §:n mukaisen perusmäärän suuruista täyttä työkyvyttömyyseläkettä. MYEL-perhe-eläke määräytyisi sen mukaisesti kuin luopumistuen perusmäärä on määritetty eikä sitä määrittäisi enää uudelleen perhe-eläketapahtuman yhteydessä.

45 §. Luopumistuen maksun keskeyttäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seikoista, joiden perusteella luopumistuen maksu keskeytetään. Lainkohdassa olisivat voimassa olevaa luopumistukilakia vastaavat säännökset luopumistuen keskeyttämisestä ansiotulorajaylityksen johdosta tai sen vuoksi, että pääasiallinen vastuu maatalouden harjoittamisesta olisi siirtynyt muutoin kuin tilapäisesti takaisin tuensaajille. Ansiotuloraja olisi sama kuin 14 §:ssä eli 523,61 euroa kuukaudessa. Tilapäisenä vastuuna maatalouden harjoittamisesta pidettäisiin esimerkiksi luovutuksensaajan tilapäistä sairastumista, asevelvollisuuden suorittamista tai muuta vastaavaa syytä silloin, kun luovutuksensaajalla ei ole tilanpidosta huolehtimaan kykenevää perheenjäsentä tai tilanpitoa ei voida järjestää muulla tavoin. Luopumistuen maksaminen olisi aloitettava uudelleen välittömästi, kun eläkelaitos on saanut tiedon keskeytyksen aiheuttaneen syyn poistumisesta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin menettelystä, kun luopumistukea ryhdytään maksamaan uudelleen.

8 luku. Sitoumusveloitteiden täyttäminen ja ilmoitusvelvollisuus

46 §. Luopumistuen lakkauttaminen. Lainkohdassa olisivat nykyistä luopumistukilakia vastaavat säännökset siitä, että luopumistuki lakkautettaisiin, jos luopuja ryhtyisi harjoittamaan maataloutta tai tekemään metsätalouden hankintatöitä vastoin lain 12 ja 13 §:ssä säädettyä kieltoa. Lainkohdan 2 momentissa olisi säännökset siitä, että luopumistuki voitaisiin tietyissä tilanteissa lakkauttaa vain osaksi tai määrääjäksi tai maksaa entisen

suuruisena. Tällaisiin tilanteisiin kuuluisivat esimerkiksi rikkomuksen vähäisyys. Arvioinnissa otettaisiin huomioon sekä ajallinen että määrällinen vähäisyys. Muina syinä tulisivat kysymykseen esimerkiksi tilanpidon palautuminen tilapäisesti luopujille luovutuksensaajan lopettaessa sitoumuksensa täyttämisen tilanteissa, joissa esimerkiksi eläinten pito edellyttää jatkuvaa hoitamista. Ehdotettu lainkohta vastaa nykyisen luopumistukilain 30 §:n 1—3 momenttia.

47 §. Sitoumuksen täyttämisen keskeyttäminen. Lainkohdassa säädettäisiin oikeudesta keskeyttää viljelysitoumuksen täyttäminen asevelvollisuuden suorittamisen, maatilataloudellisten tai maatilataloutta tukevien opintojen vuoksi. Lainkohta vastaa voimassa olevan luopumistukilain 28 §:ää siten, että säännökseen lisättäisiin vain viittaus yhtiömuotoista luopumista koskeissa lainkohdissa oleviin sitoumuksiin.

48 §. Sitoumuksen täyttämättä jättäminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi luovutuksensaajan velvollisuudesta korvata eläkelaitokselle luopumistuen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukainen pääoma-arvo, jos hän jättäisi antamansa sitoumuksen täyttämättä. Ehdotettu lainkohta vastaa voimassa olevan luopumistukilain 29 §:ää. Pääoma-arvon periminen tulisi kysymykseen vain, kun luovutuksensaaja on jo alkanut täyttää sitoumustaan ja luopumistukea on alettu maksaa. Sen sijaan luopumistukea ei lainkaan alettaisi maksaa, jos luovutuksensaaja ei lainkaan ala täyttää sitoumustaan.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännökset siitä, että velvollisuus korvata luopumistuen pääoma-arvo koskisi myös ehdotetun lain 18—21 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa ja yhtiötä. Yhtiö ja luovutuksensaaja vastaisivat kumpikin erikseen antamistaan sitoumuksista ja siltä osin, kuin ne olisivat antaneet molemmat saman sitoumuksen, vastuu olisi yhteisvastuullista. Luonnonlinen henkilö vastaisi siten yksin muun muassa koulutussitoumuksista ja asumissitoumuksista.

Pykälän 3 momentissa olisivat nykyistä luopumistukilakia vastaavat säännökset luopumistuen pääoma-arvon perimättä jättämisestä tai sen perimisestä vain osittain. Samoin kuin 46 §:ssä luopujan sitoumusrikkomuksen osalta myös luovutuksensaajan si-

toumusrikkomuksen seuraamuksia arvioitaessa otettaisiin huomioon rikkomuksen vähäisyys. Myös painavat kohtuusnäkökohdat voisivat olla peruste jättää pääoma-arvo osaksi tai kokonaan perimättä. Kohtuusnäkökohdat tulisivat erityisesti otettavaksi huomioon, jos sitoumusrikkomus johtuu seikoista, joihin luovutuksensaaja itse ei ole voinut vaikuttaa tai hänen vaikutusmahdollisuutensa ovat olleet vähäiset. Tällaisia seikkoja ovat esimerkiksi luovutuksensaajan perheoloissa tapahtuvat muutokset ja sellaiset muutokset tilan pitämisen edellytyksissä, joita luovutuksensaaja ei kohtuudella ole voinut ennakoita eikä niihin varautua.

Voimassa olevan luopumistukilain 29 §:n 4 momentissa oleva säännös pääoma-arvosta maksettavasta kymmenen prosentin korosta ehdotetaan pykälän 4 momentissa muutettavaksi viittaukseksi korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun viivästyskorkoon. Lisäksi lainkohtaan otettaisiin säännökset siitä, että viivästyskorkoa olisi suoritettava 30 päivän kuluttua siitä, kun luovutuksensaaja on saanut tiedoksi pääoma-arvon perimistä koskevan päätöksen. Edellä mainittu 30 päivän aika koskeva säännös vastaa periaatteiltaan korkolain 6 §:n säännöksiä viivästyskorosta velalle, jonka eräpäivää ei ole velallista sitovasti ennalta määrätty sekä korkolain 7 §:n säännöstä korvausvelalle, jonka määrän ja perusteen toteaminen edellyttää erityistä selvittelyä. Luovutuksensaajan katsottaisiin saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen postittamisesta, jollei muuta ole osoitettu.

49 §. Luopumistuensaajan ilmoitusvelvollisuus. Lainkohdassa säädettäisiin luopujan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan luopujan tulisi välittömästi ilmoittaa eläkelaitokselle, jos hän ryhtyy harjoittamaan maataloutta tai metsätaloutta vastoin lain 12 ja 13 §:ssä säädettyä kieltoa. Pykälän 2 momentin mukaan luopujan tulisi niin ikään ilmoittaa sellaisista muutoksista, jota vaikuttavat hänen oikeuteensa saada luopumistukea tai hänen saamansa luopumistuen määrään. Lainkohtaan ehdotettu luettelo vastaa voimassa olevan luopumistukiasetuksen 22 §:n säännöksiä. Pykälän 3 momentin mukaan eläkelaitoksella olisi lisäksi oikeus ilmoitusvelvollisuudesta huolimatta vaatia luopumistuen saajalta selvityksen luopumis-

tuen määrään ja luopumistukioikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on perusteltua syytä epäillä, että näissä seikoissa olisi tapahtunut muutoksia. Säännös vastaa pääosin voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä olevaa viittausta TEL:n 17 b §:n 6 momenttiin.

50 §. Oikeus vaatia selvitystä luopumistuen saajalta. Lainkohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen, työvoima- ja elinkeinokeskuksen tai kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen oikeudesta perustellusta syytä vaatia selvitystä siitä, että luopumistuen saaja edelleen täyttää luopumistuen saamisen ehdot. Lainkohta vastaa pääosin nykyisen luopumistukilain 30 a §:n 2 momenttia. Jollei selvitystä toimiteta asetetussa kohtuullisessa määräajassa, eläkelaitos voisi päättää keskeyttää luopumistuen suorittamisen selvityksen toimittamiseen asti. Määräaika ei saisi olla kuukautta lyhyempi.

51 §. Luovutuksensaajan ilmoitusvelvollisuus. Luovutuksensaajalla olisi velvollisuus ilmoittaa välittömästi eläkelaitokselle, jos hän keskeyttää tai lopettaa antamansa sitoumuksen täyttämisen. Ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan luopumistukilain 30 a §:n 1 momenttia.

52 §. Ennakkopäätökset. Lainkohdassa olisi voimassa olevan luopumistukilain 32 §:ää vastaava säännös luopujan tai luovutuksensaajan oikeudesta saada eläkelaitokselta ennakkopäätös suunnitellun toimenpiteen vaikutuksista tuen maksamiseen tai mahdolliseen pääoma-arvon perimiseen.

Ennako tietohakemuksessa olisi esitettävä yksilöity kysymys ja sen ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa ei annettaisi, jos hakemus asiassa on vireillä tai jos viranomainen tai eläkelaitos on jo ratkaissut asian.

Ennakkotietoa koskeva päätös olisi voimassa vuoden sen antamisesta lukien. Se sitoisi eläkelaitosta edellyttäen, että ennako tietohakemuksessa esitetyt toimenpiteet toteutetaan hakemuksen mukaisesti. Hakemuksessa esitettyjen tietojen tulisi muutenkin olla oikeita ja riittäviä ratkaistavan seikan arvioimiseksi, jotta ratkaisu olisi sitova.

9 luku. Takaisinperintä ja vanhentumissäännökset

53 §. Luopumistuen takaisinperintä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi

lässä ehdotetaan säädettäväksi luopumistuen takaisinperinnästä tilanteessa, jossa luopumistukea on maksettu aiheettomasti etuudensaajalle. Pykälän 1 momenttiin sisältyisi pääsääntö, jonka mukaan aiheettomasti maksettu luopumistuki on perittävä takaisin. Perinnästä voidaan kuitenkin luopua kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja tuen maksamisen ei ole katsottava johtuneen luopumistuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Eläkelaitos voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä myös silloin, kun takaisinperittävä määrä on vähäinen. Säännös vastaa sisällöltään nykyistä luopumistukilain 31 §:ää ja työntekijän eläkelain 126 §:ää.

Silloin kun takaisinperintä johtuisi siitä, että luopuja on ollut muussa ansiotyössä, eikä hänelle olisi kuulunut maksaa luopumistukea sen johdosta, että hän on saanut ansiotuloja yli laissa säädetyn ansiotulorajan, takaisinperintään noudatettaisiin mitä 2 ja 3 momentissa säädettäisiin. Luopumistuki olisi tällöin perittävä takaisin, jollei ylityksiä olisi ollut kolmea kuukautta pidemmältä ajalta eikä takaisinperinnästä luopumiseen olisi olemassa erityisiä syitä. Tältä osin lainkohta vastaisi voimassa olevan luopumistukilain 25 §:n 3 momenttia.

Pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin mahdollisuutta jättää takaisinperintä suorittamatta tai kohtuullistaa sitä, jos takaisinperintä johtuisi ansiotulorajan ylityksistä. Jos ansiotulorajaylityksiä on ollut esimerkiksi neljältä kuukaudelta, voimassa olevan luopumistukilain mukaan takaisinperintää ei ole voitu kohtuullistaa millään perusteella, vaikka ylitykset olisivat olleet määrältään hyvin pieniä ja ansiotulojen määrä olisi ollut pienempi kuin luopujalle maksettava luopumistuki. Tällaisten tilanteiden varalta ehdotetaan säädettäväksi, että takaisinperintää olisi mahdollista kohtuullistaa myös silloin, kun ylityksiä on useammalta kuin kolmelta kuukaudelta. Tällöin edellyttäisiin kuitenkin, että kuukausikohtaiset ylitykset ovat olleet määrältään vähäisiä, luopujan saamat ansiotulot ovat ylityskuukausilta jääneet pienemmiksi kuin luopujalle maksettava luopumistuki ja että takaisinperinnän suorittamista kokonaan olisi pidettävä kohtuuttomana. Ehdotettu säännös poikkeaa työttömyyseläkettä koskevan lainsäädännön takaisinperintäsään-

nöksistä. Tarve takaisinperinnän kohtuullistamiseen luopumistukijärjestelmässä johtuu luopujien työskentelystä erityisesti lomittajina ja muissa lyhyissä tilapäisissä työsuhteissa, joissa viikonloppulisten ja muiden vastaavien palkanlisien vuoksi ansiotulorajaylitysten estäminen etukäteen voi palkanmaksujärjestelmästä johtuen olla luopujalle vaikeaa.

54 §. Aiheettomasti maksetun osatyökyvyttömyyseläkkeen kuittaaminen. Osatyökyvyttömyyseläkettä saavan luopujan MYEL:n mukainen osatyökyvyttömyyseläke lakkaa siitä ajankohdasta alkaen, josta hän alkaa saada luopumistuen perusmäärää. Selvitykset, joiden perusteella luopumistuen maksaminen aloitetaan, saatetaan toimittaa eläkelaitokselle siten, että osatyökyvyttömyyseläkettä on ehditty maksaa samalta kuukaudelta, jolta luopumistuen perusmäärää jo kuuluisi maksaa. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälässä säädettäväksi, että luopujalle aiheettomasti maksettu MYEL:n mukainen osatyökyvyttömyyseläke voitaisiin kuitata suoraan luopujalle samalta ajalta maksettavaksi tulevasta luopumistuen perusmäärästä. Koska osatyökyvyttömyyseläkkeen määrä on puolet luopumistuen perusmäärästä, tarkoittaisi tämä, että luopujalle kuittauksen jälkeen maksettisiin puolet luopumistuen perusmäärästä hänen aiemmin saamansa MYEL-osatyökyvyttömyyseläkkeen lisäksi. Tällöin luopujalta ei tarvitsisi erikseen periä takaisin hänelle aiheettomasti maksettua MYEL:n mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä.

55 §. Aiheettomasti maksetun luopumistuen kuittaaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että aiheettomasti maksettu luopumistuki voitaisiin periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläkeristä. Kulloinkin suoritettavasta luopumistukierästä ei kuitenkaan saisi ilman luopumistuen saajan suostumusta vähentää enempää kuin kuudesosan. Samoin rajoituksin voitaisiin aiheettomasti maksettu luopumistuki periä takaisin kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista MYEL-vanhuuseläkkeen tai työkyvyttömyyseläkkeen eristä.

56 §. Vanhentumissäännökset. Pykälässä säädettäisiin aiheettomasti maksetun tuen takaisinperinnän vanhentumisesta. Voimassa olevan luopumistukilain 31 §:n 3 momentin mukaan aiheettomasti maksettu luopumistuki

on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa sen maksupäivästä. Pykälässä vanhentumisaika ehdotetaan lyhennettäväksi viiteen vuoteen, jolloin se vastaisi pituudeltaan kansaneläkelaiissa ja työntekijän eläkelaiissa säädettyä aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperintää koskevaa vanhentumisaikaa. Kun takaisinperintäpäätös olisi tehty, saatava olisi perittävä viiden vuoden kuluessa päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista olisi sitä ennen katkaistu. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Pykälään otettaisiin lisäksi säännökset eläkelaitoksen päätökseen perustuvan etuuden vanhentumisesta muutettuna. Tällainen saatava vanhentuisi nykyisen kymmenen vuoden sijasta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jolloin se olisi pitänyt maksaa, jos vanhentumista ei olisi sitä ennen katkaistu. Vanhentuminen katkeaisi velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 §:n mukaisesti, jos etuuden saaja vaatisi maksua tai muutoin muistuttaisi eläkelaitosta siitä, jos eläkelaitos maksaisi saatavaa tai muutoin tunnustaisi sen tai jos osapuolet sopisivat esimerkiksi saatavan maksujärjestelyistä. Saatavan vanhentuminen katkeaisi myös vanhentumislain 11 §:n mukaisilla oikeudellisilla toimenpiteillä. Kun vanhentuminen olisi katkaistu, sen katkaisemista alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Säännös ei nykyisen oikeuskäytännön mukaisesti estäisi eläkelaitosta maksamasta eläkettä pidemmältäkin ajalta takautuvasti.

10 luku. Muutoksenhaku

57 §. Muutoksen hakeminen. Lainkohdassa ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhakuasteista luopumistukiasioissa. Pykälän 1 momentissa todettaisiin kuitenkin, että työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta säädetäisiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetulla lailla (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta vakuutusosoikeuslaissa (132/2003) Pykälän 2 momentissa taas säädettäisiin, että asianosainen voi hakea muutosta eläkelaitoksen päätökseen kirjallisella valituksella työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta. Asianosaisella tarkoitettaisiin sitä luonnollista tai oikeushenkilöä, jonka edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta asi-

asiassa olisi päätetty tai jonka oikeudellisiin tai taloudellisiin etuihin ratkaisu välittömästi vaikuttaisi. Se, kuka on asianosainen, vaihtelee sen mukaan, mistä asiasta päätöksellä päätetään. Pykälän 3 momentissa olisi säännös asianosaisen oikeudesta hakea muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen vakuutusosoikeudelta. Asiasisällöltään ehdotettuja 2 ja 3 momentin säännöksiä vastaavat säännökset ovat voimassa olevan TEL:n 21 §:n 1—3 momenteissa, joihin on voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä viitataan.

58 §. Muutoksenhaku aika ja menettelysäännökset. Pykälään ehdotetaan otettavaksi ne muutoksenhaku aika ja menettelyä koskevat säännökset, joita jo sovelletaan voimassa olevan luopumistukilain 40 §:n ja siinä TEL:n 21 d §:n 2 ja 3 momenttiin olevan viittaussäännöksen nojalla valitettaessa luopumistukilain nojalla annetuista päätöksistä. Vastaavat säännökset sisältyvät TYEL:n 130, 133 ja 134 §:ään.

Muutoksenhaku aika olisi 30 päivää siitä päivästä, jona asianosainen olisi saanut tiedon eläkelaitoksen tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Jos asianosainen ei muuta näyttäisi muutoksenhaun yhteydessä, hänen katsottaisiin saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen.

Kuten nykyisinkin, valituskirjelmä toimitettaisiin päätöksen antaneelle eläkelaitokselle tai sen valtuuttamalle asiamiehelle sekä silloin kuin valitetaan eläkelaitoksen päätöksestä että silloin, kun valitetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan samasta asiasta antamasta päätöksestä. Valitusasia käsiteltäisiin aina ensin itseoikaisuasiana valituksenalaisen päätöksen antaneessa eläkelaitoksessa. Jos vaatimukset voitaisiin kaikilta osin hyväksyä, eläkelaitos antaisi asiasta oikaisupäätöksen. Tällaiseen päätökseen asianosaisella olisi muutoksenhakuoikeus. Jos eläkelaitos hyväksyisi vaatimukset vain osittain, se antaisi asiasta väliaikaisen päätöksen ja siirtäisi valituksen muilta osin muutoksenhaku elimen käsiteltäväksi. Lainkohtaan ehdotetaan otettavaksi viittaus TYEL:n 133 l ja 4 momenttiin sekä 134 §:ään, joka koskisi muutoksenhakuasian käsittelyä eläkelaitoksessa ja valituksen siirtoa muutoksenha-

kuelimelle.

59 §. Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus. Valitus voitaisiin ottaa tutkittavaksi, vaikka se olisi saapunut määräajan jälkeen, jos myöhästymiselle olisi ollut painava syy. Nykyisin vastaava säännös on TEL:n 21 c §:ssä, johon voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä viitataan. Vastaava säännös sisältyy TYEL:n 135 §:ään.

60 §. Päätöksen korjaaminen, oikaisu ja poistaminen. Pykälässä säädettäisiin kirjoitus- ja laskuvirheen korjaamisesta sekä eläkelaitoksen päätöksen oikaisemisesta asiavirheen perusteella. Lisäksi lainkohdassa säädettäisiin lainvoimaisen päätöksen oikaisemisesta asianomaisen eduksi uuden selvityksen perusteella ja lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevan hakemuksen tekemisestä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle. Lainkohdassa ehdotetut viittaus-säännökset TYEL:n 137—140 §:ään vastasivat voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä olevia viittauksia TEL:n 21 d §:n 1 ja 2 momenttiin ja 21 e §:n 1 ja 2 momenttiin. TYEL:n 140 §:n mukaan vuoden 2007 alusta eläkelaitoksen lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevat hakemukset tutkii kuitenkin vakuutusosikeuden sijasta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan antamasta, poistohakemusta koskevasta päätöksestä olisi valitusoikeus vakuutusosikeuteen. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevan hakemuksen tutkisi puolestaan vakuutusosikeus.

Muilta osin päätöksen poistamisen edellytykset ja menettelysäännökset vastaisivat nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

61 §. Vakuutettujen edustaja. Lainkohtaan ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan luopumistukilain 37 §:n 1 momentissa oleva säännös siitä, että maatalousyrittäjien eläkelain nojalla määrätty työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan jäsenet toimisivat vakuutettujen edustajina myös ehdotettua lakia sovellettaessa.

62 §. Päätöksen täytäntöönpano. Lainkohtaan ehdotetaan otettavaksi säännökset päätöksen täytäntöönpanosta. Lainkohdan sisältö vastaisi nykyistä TEL:n 21 b §:n 1 ja 2 momenttia, johon luopumistukilain 40 §:ssä viitataan.

11 luku. Lain toimeenpanoa koskevat säännökset

63 §. Lain toimeenpano. Lain toimeenpanosta huolehtisivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, työvoima- ja elinkeinokeskukset, maa- ja metsätalousministeriö, Paliskuntain yhdistys sekä eläkelaitos. Vastaavat viranomaiset ja toimielimet huolehtivat myös voimassa olevan luopumistukilain toimeenpanosta.

64 §. Lain toimeenpano Ahvenanmaan maakunnassa. Viranomaisesta, joka Ahvenanmaan maakunnassa hoitaisi työ- ja elinvoimakeskukselle kuuluvat tehtävät, säädettäisiin niin sanotulla sopimusasetuksella. Tarkoitus on, että lääninhallituksen sijasta näistä tehtävistä vastaisi Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

65 §. Valvonnan järjestäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luopumistukijärjestelmän toimeenpanon valvonnasta. Eri viranomaisten ja toimielinten vastuita valvonnan suorittamisesta selkeytettäisiin siitä, miten valvonnasta säädetään voimassa olevan luopumistukilain 36 §:ssä. Ensisijainen vastuu tuen käytön valvonnan järjestämisestä olisi maa- ja metsätalousministeriöllä. Maa- ja metsätalousministeriön asiana olisi myös järjestää luopumistukea saavien ja sitoumuksia antaneiden tilojen tarkastukset. Eläkelaitoksen olisi puolestaan huolehdittava siitä, että sen tukijärjestelmän hallinnointi on valvottavissa ja hallinnoinnin avulla eläkelaitos voi olla varma tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset täytymisestä ja annettujen sitoumusten noudattamisesta. Tältä osin eläkelaitoksen olisi täytettävä maa- ja metsätalousministeriön edellyttämät vaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus valvoa eläkelaitoksen toimintaa siltä osin, kuin se suorittaa ehdotetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Toimeenpanoviranomaisten sekä eläkelaitoksen tehtävänä olisi muutenkin valvoa, että luopumistuen saaja ei harjoita maataloutta ja että luopuja sekä luovutuksen-saaja noudattavat tässä laissa tarkoitettuja sitoumuksia. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen olisi esimerkiksi mahdollista todeta, maksetaanko maatalouden harjoittamisen perusteella luopumisen kohteena olevaa maati-

laa koskevat maataloustuet luopujalle vai luovutuksensaajalle. Jos tukihakemuksia näiltä tiloilta ei lainkaan tule, olisi viljelyn jatkumisesta luovutuksensaajan sitoumuksen mukaisesti tarpeen varmistua muulla tavoin.

66 §. Tarkastusten suorittaminen. Pykälässä säädettäisiin erikseen valvonnan osana toimitettavista tilakohtaisista tarkastuksista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tarkastuksen suorittajista. Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella olisi oikeus teettää palveluksessaan olevilla virkamiehillä ennakolta ilmoittamatta tässä laissa tarkoitettun tuen myöntämisen ja maksamisen ehtojen sekä sitoumusten noudattamisen valvonnassa tarvittavia tarkastuksia. Tarkastustoimintaa ei voisi siirtää muille viranomaisille eikä teettää työsuhteisilla työntekijöillä. Asiallisesti säännös vastaisi voimassa olevan luopumistukilain 36 §:n 2 momenttia, mutta olisi täsmällisempi. Lisäksi tarkastusoikeus poistettaisiin kuntien maaseutuelinkeinoveranomaisilta ja eläkelaitokselta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkastuksen suorittamisesta. Tuen saaja ja sitoumuksen antaja olisi velvollinen korvauksetta esittämään tarkastuksen suorittajalle aineiston, jonka perusteella tarkastaja voi todeta, että tuen saamisen ja maksamisen edellytykset ovat täyttyneet. Vastaavasti sitoumuksen antaja on velvollinen antamaan vastaavat aineiston siitä, että sitoumuksen ehtoja on noudatettu. Aineistoon kuuluisivat sekä kirjalliset asiakirjat että automaattisen tietojenkäsittelyn avulla luotua tai saatua aineistoa. Lisäksi tarkastajalla olisi oikeus tarkastaa ne alueet ja tuotanto- ja talousrakennukset, joita luovutuksensaajan antama sitoumus koskee. Siinä tapauksessa, että luopuja on pidättänyt itsellään tilan tuotantorakennukset ja 26 §:ssä tarkoitettua peltomaata, tarkastajalla olisi oikeus päästä tarkastamaan myös nämä. Tuen saaja ja sitoumuksen antaja olisi muutoinkin velvollinen avustamaan tarkastuksessa. Tarkastuksia ei saisi ulottaa laajemmiksi kuin mitä on välttämätöntä tarkastuksen tavoitteen saavuttamiseksi.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin tarkastuksen yksityiskohtaisesta toteuttamisesta. Asetuksella säädettäisiin lähinnä teknisluonteisista seikoista. Tällaisia

seikkoja olisivat muun muassa tarkastusotantojen suorittaminen, tarkastusajankohdat, tarkastusten pöytäkirjojen laatiminen ja niiden käsitteleminen sekä vastaavat seikat.

67 §. Lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset. Kuten voimassa olevan luopumistukilain, myös ehdotetun lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista. Vastaavalla tavalla sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi eläkelaitoksen esityksestä ne perusteet, joiden mukaan luopumistukijärjestelmän hoitokulut laskettaisiin. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin ennakkojen suorittamisesta.

12 luku. Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

68 §. Sovellettavat säännökset. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään TEL:n 17 d §:n 1 ja 2 momenttia, johon voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä viitataan, ja kieliasultaan TYEL:n 191 §:ää. Eläkelaitoksen asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen sovellettaisiin pääsääntöisesti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, julkisuuslaki) silloin kun eläkelaitos käyttää julkista valtaa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä julkisuuslain säännöksistä, joita sovellettaisiin eläkelaitoksessa lain toimeenpanoon liittyviä tehtäviä hoidettaessa silloinkin, kun eläkelaitos ei käytä julkista valtaa.

69 §. Eläkelaitoksen oikeus saada ja käyttää saamia tietoa. Pykälässä säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta saada tietoja veroviranomaisilta, maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitettulta rekisteriviranomaiselta sekä paliskuntain yhdistykseltä. Ehdotetut lainkohdan 1 ja 2 momentti vastaavat sisällöltään voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä olevaa viittaus-säännöstä maatalousyrittäjien eläkelain 19 b §:ään. Kuten nykyisinkin, eläkelaitoksella olisi oikeus saada eläketurvakeskukselta maksutta ehdotetun lain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat välttämättömät tiedot. Ehdotettu säännös vastaa pääosin voimassa olevan luopumistukilain 40 §:n 3 momenttia. Pykälässä kuitenkin täsmennettäisiin henkilöitä, joita tiedonsaantioikeus koskee. Lisäksi eläkelaitoksen oike-

utta käyttää ja säilyttää viranomaisilta ja muilta toimielimiltä saamia tietoja rajoitettaisiin.

70 §. *Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi.* Pykälän 1 momentissa säädetäisiin eläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen ja ehdotetun lain mukaisen muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja vakuuttamis-, eläke- tai muun etuusasian ratkaisemiseksi siten kuin työntekijän eläkelain 198 §:ssä säädetäisiin. Ehdotettu lainkohta vastaa sisällöltään voimassa olevan luopumistukilain viittausta TEL:n 17 a §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin valvontaviranomaisten oikeudesta saada eläkelaitokselta sellaisia tuen saajaa ja sitoumuksen antajaa koskevia tietoja, joita tarvitaan valvonnan ja tarkastusten asianmukaista suorittamista varten. Tarkastusten suorittaminen ei ylipäätään ole mahdollista, elleivät valvontaviranomaiset saa eläkelaitokselta yksityiskohtaisia tietoja siitä, kenelle tukea on myönnetty ja millaisia sitoumuksia on annettu. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi oikeus saada tietoja kaikista tuen saajista ja sitoumuksen antajista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen sekä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tiedonsaantioikeus sen sijaan rajoittuisi viranomaisen toimialueella sijaitsevia tiloja koskeviin tietoihin. Myös valvontaviranomaisen oikeutta käyttää muilta saamiaan yhdistettyjä tietoja rajoitettaisiin.

71 §. *Luopujan oikeus saada tietoja.* Eläkelaitoksen olisi ehdotetun lainkohdan mukaan annettava luopujalle tämän pyynnöstä hallussaan olevat luopujan luopumistukioikeutta koskevat tiedot. Luopujalla tarkoitettaisiin lainkohtaa sovellettaessa sekä luopumistukea hakevaa että luopumistukea saavaa henkilöä. Lainkohdassa säädetäisiin myös eläkelaitoksen velvollisuudesta hakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla ilmoittaa luopumistukea hakevalle, mistä hänen tietojiaan voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa. Ehdotettu lainkohta vastaisi sisällöltään TYEL:n 193 §:ää ja 2 momentin osalta TEL:n 17 j §:ää, johon voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä viitataan.

72 §. *Työnantajan velvollisuus antaa tietoja.* Pykälässä säädetäisiin työnantajan vel-

vollisuudesta antaa työntekijän työskentelyä, työolosuhteista tai muista vastaavista seikoista käsiteltävänä olevan luopumistukiasian ratkaisemiseksi tai muuten tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanossa. Ehdotettu lainkohta on tarpeen luopumistukijärjestelmässä ansiotulorajaylitysten selvittelyä sekä luopumistuen käytön valvontaa varten. Voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä oleva viittaus TEL:n 17 §:n 2 momenttiin vastaa sisällöltään ehdotettua pykälää.

73 §. *Eläkelaitoksen oikeus ja velvollisuus antaa tietoja.* Kuten voimassa olevan luopumistukilainkin mukaan, eläkelaitos olisi velvollinen antamaan liikennevakuutuslain (279/1959) 19 §:ssä tarkoitettuihin vakuutusyhtiöille, Liikennevakuutuskeskukselle ja Valtiokonttorille tietoja sen vuosityönansion määräämistä varten, jonka mukaan liikennevahingosta maksettava korvaus määritetään sekä Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslaissa tarkoitettujen etuuskien laskemista varten ja verohallinnolle sairausvakuutusmaksun määräämistä varten. Luopumistukeen sovellettaisiin myös nykyisiä luopumistukilain viittaussäännöksiä TEL:iin vastaavia TYEL:n säännöksiä eläkelaitoksen oikeudesta antaa tietoja vapaaehtoista ryhmäiseläketurvaa varten, tietojen antamisesta viranomaisille sekä tietojen antamisesta rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi. Lisäksi lainkohdan 3 momentissa säädetäisiin eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa luopumistuen käytön seuranta- ja valvontaa varten maa- ja metsätalousministeriölle varten tarpeelliset tiedot. Valvontaa varten valvontaviranomaiset saisivat tiedot pääsääntöisesti pyytämällä ne 70 §:n 2 momentin nojalla. Sen sijaan eläkelaitoksella olisi ehdotetun lainkohdan nojalla velvollisuus toimittaa ministeriölle tietoja, joita tarvittaisiin tuen käytön seuranta- ja tukijärjestelmän toimivuuden valvontaa varten. Näistä säädetäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella olisi oikeus saada eläkelaitokselta myös tieto luopumistuen saajan ja hänen puolisonsa sekä muun sitoumusten antajan henkilötunnuksesta ja yhteystiedot. Tietoja käytettäisiin tilatarkastuksissa.

74 §. *Rekisteri-ilmoitukset Eläketurvakeskukselle.* Pykälässä ehdotetaan säädetäväksi Eläketurvakeskukselle tehtävistä rekisteri-

ilmoituksista. Lainkohta vastaa sisällöltään voimassa olevan luopumistukiasetuksen 27 §:ää.

75 §. Tietojen maksuttomuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen ja ehdotetun lain mukaisen muutoksenhakuelimen oikeudesta saada maksutta ne tiedot, jotka sillä ehdotetun lain mukaan olisi oikeus saada. Lainkohdassa säädettävissä erityistilanteissa tietojen luovuttamisesta aiheutuvat kustannukset tulisi kuitenkin korvata. Ehdotettu lainkohta vastaa sisällöltään TYEL:n 202 §:ää ja voimassa olevan luopumistukilain 40 §:n viittausta TEL:n 17 c §:ään.

76 §. Tietojen eteenpäin luovuttajan vastu. Ennen kuin eläkelaitos luovuttaa tietoja eteenpäin, sen olisi varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä antajalta. Eläkelaitos olisi myös vastuussa saamiensa ja luovuttamiensa tietojen vastaavuudesta luovuttaessaan tietoja eteenpäin. Säännös vastaisi TYEL:n 209 §:ää.

77 §. Tekninen käyttöyhteys. Pykälässä säädettäisiin eläkelaitoksen mahdollisuudesta avata tekninen käyttöyhteys tässä laissa tarkoitettujen tietojen luovuttamista varten. Ehdotettu lainkohta vastaa sisällöltään voimassa olevan luopumistukilain 40 §:n viittausta TEL:n 17 i §:n 1, 3 ja 4 momenttiin.

13 luku. Erinäiset säännökset

78 §. Viittaukset muuhun lainsäädäntöön. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan luopumistukilain 40 §:ssä olevat viittaukset TEL:iin siten, että ne muuttuisivat 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen viittauksiksi tuolloin voimaan tulevaan TYEL:iin. Muutoksenhakua ja tietojen luovuttamista ja saamista koskevat viittaussäännökset on kuitenkin siirretty omiksi lainkohdiksiin muutoksenhakua sekä tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskeviin lukuihin.

79 §. Eläketulovähennys. Kuten voimassa olevassa luopumistukilaissa myös ehdotetussa laissa tarkoitettua luopumistuen perusmäärää pidettäisiin tuloverolain (1535/92) 100 ja 101 §:ää sovellettaessa eläketulovähennykseen oikeuttavana eläketulona.

80 §. Rangaistussäännös. Pykälään ehdote-

taan otettavaksi voimassa olevan luopumistukilain 39 §:ää vastaava rangaistussäännös väärin ja harhaanjohtavien tietojen antamisesta tahallaan siten, että sen johdosta olisi maksettu perusteettomasti luopumistukea tai luopumistuen pääoma-arvoa olisi jätetty mainittujen tietojen johdosta osittain tai kokonaan takaisin perimättä. Ehdotetun pykälän rakennetta on kuitenkin selkeytetty. Pykälän 1 kohdassa rangaistavuus olisi rinnastettavissa rikoslain 16 luvun 8 §:ssä säädettyyn tekoon, mutta tiedon saajana olisi viranomaisen sijasta eläkelaitos. Säännös vaikuttaisi sellaisten tietojen toimittamiseen eläkelaitokselle, joilla on vaikutettu toisen henkilön mahdollisuuksiin saada luopumistukea tai olla luovutuksensaajana. Pykälän 2 kohdassa taas täydennettäisiin rikoslain 29 luvun 5—8 §:n avustuksia koskevia rangaistussäännöksiä.

81 §. Lain voimaantulo. Lain ehdotetaan tulevan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Sen tilanteen varalta, että Euroopan yhteisön komissio ei hyväksyisi tukijärjestelmää joltakin osin, ehdotetaan, että laki voitaisiin jättää joltakin osin voimaan panematta tai panna voimaan eri ajankohtana.

82 §. Lain voimaantulosäännökset. Lakia sovellettaisiin, jos 4 §:ssä tarkoitettu luopuminen tapahtuu 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010. Jos lopullinen luovutuskirja olisi allekirjoitettu vuoden 2006 puolella, luopumistukeen sovellettaisiin sen ehtojen ja määräytymisen osalta voimassa olevan luopumistukilain säännöksiä. Lisäksi voimaantulosäännöksessä todettaisiin, että lain 14 §:ssä ja 45 §:ssä mainitut rahamäärät vastaisivat TYEL:n 96 §:ssä tarkoitetun palkkakertoimen arvoa 1 vuonna 2004. Lisäksi todettaisiin, että lain 56 §:ää sovellettaisiin vuoden 2007 alusta lukien ja vanhentumisaikoja laskettaessa sovellettaessa otettaisiin huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika.

83 §. Lain siirtymäsäännökset. Vuonna 1951 ja sitä aikaisemmin syntyneitä porotalouden harjoittajia koskisi poikkeus ikärajoista siten, että porotalouden harjoittaja, joka vuonna 2006 on ollut oikeutettu luopumistukeen, ei menettäisi oikeutta uuden lain perusteella. Vastaavasti vuonna 1950 tai sitä ennen

syntynyt viljelijä voisi luopua alle 60-vuotiaana maatilalla toteutettavan sukupolvenvaihdon perusteella, vaikka luovutuksensaaja olisi muu kuin lapsi tai tämän puoliso. Yhdessä hänen kanssaan voisi luopua myös vuonna 1955 tai sitä ennen syntynyt puoliso ja yhtymän nuorempi osakas. Samanikäisenä voisi luopua myös maatalousyrittäjän leski. Samoin alle 60-vuotiaana voisivat luopua vuonna 1949 tai sitä ennen syntynyt viljelijä ja tämän viimeistään vuonna 1954 syntynyt puolisonsa luovuttamalla peltoalueensa lisäalueeksi muulle kuin lapselleen tai tämän puolisolle.

Muilta osin luopujien tulisi täyttää ehdotuksessa laissa säädetyt edellytykset ja hakea luopumistukea siten, kuin ehdotetussa laissa säädettäisiin.

1.2. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

7 §. Lainkohdan 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainkohdasta poistettaisiin viittaus kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 5 §:ään ja sen sijaan luettelaisiin sellaiset metsän hoitoa ja käyttöä edistävät työt, jotka olisivat luopujille sallittuja metsätalouden hankintatyökielosta huolimatta. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan luopumistukilain 7 §:n 4 momenttia.

18 §. Pykälän 4 momentissa oleva viittaus TEL 9 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi mainittua lainkohtaa vastaavaan TYEL 98 §:ään.

23 §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, että sekä voimassa olevan kansaneläkelain että vuoden 2007 alusta voimaantulevan kansaneläkelain ja uuden kansaneläkelain voimaantulon jälkeen annettujen lain mukaiset tietyt eläkkeet aiheuttaisivat luopumistuen täydennysosan lakkauttamisen. Vastaavasti lainkohtaa täydennettäisiin viittauksella TYEL 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien ja niiden voimaantulon jälkeen annettujen lakien mukaisiin eläkkeisiin. Lainkohta vastaisi muutoin sisällöltään nykyistä luopumistukilakia.

24 §. Pykälään otettaisiin nimenomaiset säännökset oikeudesta saada eläkettä eri työeläkelakien mukaan sekä siitä, että luopumistukea saava henkilö ei voitaisi vakuuttaa

MYEL:n mukaisesti. Vuoden 2005 alusta lukien eläkkeellä oleva henkilö on voitu vakuuttaa MYEL:n mukaisesti. Koska kaupallisen maatalouden harjoittamisesta on luovuttava, ei ole tarkoituksenmukaista sallia MYEL:n mukaista vakuuttamista enää luopumisen jälkeen. Tätä koskeva kiello sisältyisi ehdotettuun pykälään. Lisäksi olisi tarpeen säätää tilanteesta, jossa luopumisen tapahtuttua luopujan luopumistukea ei ole vielä aloitettu suorittaa esimerkiksi sen vuoksi, että luopumistuki on myönnetty uinuvana. Tällainen luopuja voitaisiin vakuuttaa perheyhtymän jäsenenä, mutta ei MYEL:n mukaisena yrittäjänä eli maatalouden harjoittajana tai porotalouden osalta pronomistajana. Lisäksi lakiin otettaisiin säännös siitä, että sen jälkeen kun luopumistuen suorittaminen olisi alkanut, työeläkettä karttuisi niiden säännösten mukaan, jotka koskevat eläkkeellä olevan henkilön työskentelyä eli eläkettä karttuisi 1,5 prosenttia vuodessa.

25 §. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että TEL:n 4 c §:n 6 momenttia sovellettaisiin sellaisena kuin se oli voimassa TYEL:n ja sen voimaantulon jälkeen annettujen lain voimaan tullessa. Lainkohdan 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta kohtuullistaa ansiotulorajan ylityksestä aiheutuvaa takaisinperintää. Säännöstä sovellettaisiin tilanteissa, jossa ylityskausia on ollut enemmän kuin kolme.

31 §. Pykälän 3 momentissa olevaa, aiheettomasti maksetun luopumistuen takaisinperintää koskevaa vanhentumisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi kymmenestä vuodesta viiteen vuoteen.

34 §. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että viranomaisesta, joka Ahvenanmaan maakunnassa hoitaisi työ- ja elinvoimakeskukselle kuuluvat tehtävät, säädettäisiin niin sanottu sopimusasetuksella. Tarkoitus on, että lääninhallituksen sijasta näistä tehtävistä vastaisi Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

37 §. Pykälän 1 ja 2 momentissa ehdotetaan viitattavaksi TYEL:n säännöksiin muutoksenhausta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa tai vakuutuslaitoksissa. Muutoksenhakumenettely vastaisi sisällöltään TYEL:n vuoden 2007 alusta sovellettavia säännöksiä.

40 §. Pykälän 1 momentin viittaussäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että viit-

taukset TEL:iin muutettaisiin kohdistamaan TYEL:in vastaaviin säännöksiin. Lainkohtaan otettaisiin lisäksi uutena viittaus TYEL:n 113 §:n 2 momenttiin. Lainkohdassa on säädetty eläkkeen maksamisen lakkauttamisesta tilanteesta, jossa eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että eläkkeensaaja on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai niihin rinnastettavan syyn vuoksi. Luopumistuki lakkautettaisiin luopumistuensaajan katoamispäivään. Säännös mahdollistaisi perheläkkeen myöntämisen omaisille edellä mainitussa tilanteessa, jos luopumistuen maksaminen päätettäisiin. Lisäksi säännöksen myötä luopumistukea ei maksettaisi aiheetta useampia vuosia, koska kuolleeksi julistamisesta annetun lain (127 /2005) mukaan henkilö julistetaan kuolleeksi yleensä vasta tietyn odotusajan jälkeen. Odotusaika voi olla enimmillään viisi vuotta siitä ajankohdasta, kun henkilö on ollut tiettävästi elossa.

1.3. Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta

15 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perusmäärän indeksitarkistusta koskeva viittaus TEL:n 9 §:ää muutettaisiin viittaukseksi vastaavaan TYEL:n 98 §:ään.

21 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin luopumistukilain 23 §:ään. Muutokset johtuvat ainoastaan vuoden 2007 alusta voimaan tulevista uudesta kansaneläkelaista sekä työeläkelainsäädännön muutoksista. Lainkohta on muutoin sisällöltään nykyistä voimassa olevaa vastaava.

23 §. Lainkohdassa kiellettäisiin vakuuttamasta MYEL:n nojalla sellaisia luopujia, jotka saavat sukupolvenvaihdoseläkettä.

26 §. Lainkohtaan ehdotetaan otettavaksi vastaava takaisinperinnän kohtuullistamista koskeva säännös kuin luopumistukilain 25 §:ään on edellä ehdotettu.

30 §. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi vastaava viiden vuoden vanhentumisaikaa koskeva säännös kuin luopumistukilain 31 §:ään.

40 §. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi vastaavat muutoksenhakumenet-

telyä koskevat säännökset kuin luopumistukilain 37 §:ään.

43 §. Pykälän 1 momenttiin sisältyvät viittaukset TEL:iin ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne kohdistuisivat TYEL:n vastaaviin säännöksiin. Lainkohtaan lisättäisiin myös viittaus TYEL 113 §:n 3 momenttiin, jota on selostettu luopumistukilain 40 §:n yhteydessä.

1.4. Laki luopumiseläkelain muuttamisesta

8 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maininta voimassa olevan KEL:n lisäksi uuden kansaneläkelain ja kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain mukaisista eläkkeistä, jotka aiheuttavat eläkkeen muuttamisen vähennytyksi.

23 §. Lainkohdassa oleva viittaus muutoksenhakumenettelystä TEL:n säännöksiin ehdotetaan muutettavan viittaukseksi TYEL:iin.

24 §. Pykälän 1 momentin viittaussäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaukset TEL:iin muutettaisiin kohdistamaan TYEL:n vastaaviin säännöksiin. Lainkohtaan lisättäisiin myös viittaus TYEL 113 §:n 3 momenttiin, jota on selostettu luopumistukilain 40 §:n yhteydessä.

1.5. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta

17 §. Lainkohtaan sisältyvä perusmäärän ja luopumislisän indeksitarkistusta koskeva viittaus TEL:n 9 §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi vastaavaan TYEL:n 98 §:ään.

22 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin luopumistukilain 23 §:ään. Muutokset johtuvat vuoden 2007 alusta voimaan tulevista uudesta kansaneläkelaista sekä työeläkelainsäädännön muutoksista. Lainkohta on muutoin sisällöltään nykyistä lainkohtaa vastaava.

27 §. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavan vastaava viiden vuoden vanhentumisaikaa koskeva säännös kuin luopumistukilain 31 §:ään.

32 §. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan otettavan vastaavat muutoksenhakumenettelyä koskevat säännökset kuin luopumistuki-

lain 37 §:ään.

37 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi viittaussäännöksiä koskevat muutokset siten, että viittaukset TEL:iin muutettaisiin kohdistumaan vastaaviin TYEL:in säännöksiin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää lakia yksityiskohtaisemmin muun muassa niistä seikoista, joiden johdosta luovutus luopumisen kohteena olevasta maatilasta, joka on tehty kolme vuotta ennen luopumista, ei estäisi tuen myöntämistä.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin edelleen luovutuksensaajalta edellytettävästä ammattitaidosta sukupolvenvaihdoksina toteutetuissa luopumisissa sekä maatilalan ulkopuolisista tuloista. Pääsääntönä on ollut, että luovutuksensaajalla tulisi olla vähintään toisen asteen luonnonvara-alan koulutusta tai vastaavaa koulutusta. Lisäksi ammattitaidon on voinut osoittaa työkokemuksella sekä sen lisäksi hankitulla koulutuksella, joka kuitenkin on olennaisesti lyhyempi kuin toisen asteen koulutus. Voimassa oleva enimmäistuloraja 50 000 euroa on tarkoitus säilyttää.

Valtioneuvoston asetuksella on säädetty myös taloudellisen elinkelpoisuuden osoittamiseksi vaadittavaan laskelmaan sisällytettävistä tiedoista, laskelmalla osoitettavasta vuotuisista yritystoiminnan vähimmäistuloista sekä niistä eristä, joiden perusteella yritystulo lasketaan.

Asetuksella on myös säädetty niistä säännöksistä, joiden perusteella arvioidaan, täytäkö luovutuksensaajan maatalouden harjoittaminen sukupolvenvaihdoksen toteuttamisen jälkeen ympäristöä, eläinten hyvinvointia ja hygieniaa koskevat vaatimukset. Tältä osin säännöstä on tarkoitus tarkistaa vastaamaan niitä vaatimuksia, joiden perusteella vastaavia seikkoja arvioidaan toteutettaessa maaseudun kehittämissuunnitelmiin sisällytetyjä luopumistukea ja muita rakennetoimenpiteitä vastaavia toimenpiteitä.

Valtioneuvoston asetuksella on säädetty myös tarkemmin tuen hakemisesta, hakemuksen ratkaisemisesta, tuen maksamisesta, eläkelaitoksen tehtävistä ilmoituksista, asiakirjoista ja niiden säilyttämisestä sekä eläke-

laitokselle suoritettavista ennakkomaksuista ja ennakkomaksumenettelystä tukien maksamista varten. Vaikka näistä seikoista ehdotetaankin säädettäväksi pääasiassa lailla, tarkempia säännöksiä on tarkoitus antaa lausun-
tomenettelystä, tarkastusten teknisestä toteuttamisesta ja varojen käytön seurannasta.

Toimeenpanosta Ahvenanmaalla säädettäisiin niin sanotulla sopimusasetuksella.

3. Voimaantulo

Maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettavan lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun lain EY:n lainsäädännön mukaisuus on varmistettu. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2006 aikana siten, että sen soveltaminen voisi alkaa vuoden 2007 alusta. Muut ehdotetut lait olisi tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Voimassa olevaa luopumistukilain, sukupolvenvaihdoseläkelain, luopumiseläkelain ja luopumiskorvauslain muuttamista koskevat muutosehdotukset perustuvat pitkälti työeläke- ja kansaneläkelainsäädäntöön vuoden 2007 alusta voimaan tuleviin muutoksiin. Lisäksi edellä mainittuihin lakeihin ehdotetaan tehtäväksi vuoden 2007 alusta sovellettavaan luopumistukijärjestelmään tehtävät muutokset, jotka koskisivat saatavan vanhentumista, takaisinperinnän kohtuullistamista ansiotulorajajailitystilanteissa sekä eläkkeen karttumista siltä ajalta, kun luopumisetuutta maksetaan. Muutettuja säännöksiä sovellettaisiin vuoden 2007 alusta ja ne olisi samat kuin ehdotettuun uuteen lakiin sisältyvät säännökset. Saatavan vanhentumista koskeva viiden vuoden vanhentumisaika tulisi sovellettavaksi heti 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Lisäksi vuosina 2000—2006 sovellettua luopumistukijärjestelmää koskevassa lakissa ehdotetaan säädettäväksi nimenomaisesti niistä metsän hoitoa ja käyttöä edistävästä töistä, joita luopuja olisi lupa tehdä metsätalouden hankintatyökiellosta huolimatta. Säännös vastaisi uuteen vuoden 2007 alusta sovellettavaa luopumistukijärjestelmää koskevaan lakiin sisältyvää metsätalouden hankintatyökieltoa koskevaan poikkeusta. Koska ehdotettuihin lakeihin lisättäisiin viittaus TYEL:n asiakirjojen säilyttämistä koskevaan 218 §:ään, ehdotetaan vastaavat asetuksiin si-

sältyvät pykälät kumottaviksi.

4. Säättämisjärjestys

Laki ehdotetaan säädettäväksi tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Sekä ehdotettu laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta että aikaisempaa lainsäädäntöä koskevat muutokset ovat luonteeltaan samanlaisia kuin ne, jotka on tehty työeläkelainsäädännön muuttamista koskevien hallituksen esitysten 242/2002 vp ja 45/2005 johdosta. Kyseisiin esityksiin sisältyvät lakiehdotukset on käsitelty tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, mutta siten, että perustuslakivaliokunnan lausunnoissa edellyttämät muutokset on otettu huomioon.

Lakiehdotusten valmistelussa on kiinnitetty

huomiota erityisesti niihin seikkoihin, joihin perustuslakivaliokunta lausunnoissaan on puuttunut. Lakiehdotuksiin sisältyvät valtuutussäännökset asetuksen antamiseen ovat perustuslain 80 §:n mukaisesti täsmällisiä tarkkarajaisia ja yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista ehdotetaan säädettäväksi lailla.

Koska esityksessä kuitenkin ehdotetaan säädettäväksi oikeudesta sellaiseen eläkkeenluonteiseen tukeen, jonka keston ja siten määrään vaikuttaa se, onko tuen hakijalla lapsi, hallitus pitää tarpeellisenä, että säättämisjärjestyskysymyksestä hankintaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki**maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain nojalla myönnetään luopumistukea maatalousyrittäjille, jotka maatalouden rakenteen parantamiseksi pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan toimenpiteisiin, joiden perusteella maatalouden harjoittamisesta luovutaan vuosina 2007—2010.

Luopumistukeen sovelletaan vastaavia periaatteita kuin maatalouden varhaiseläkejärjestelmässä, josta säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698 /2005. Luopumistuki myönnetään kuitenkin kokonaan kansallisista varoista.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) maatilalla yhden tai useamman peltoa käsittävän tilan tai tilanosan muodostamaa maatilatalouden harjoittamiseen tarkoitettua yksikköä; harjoitettaessa porotaloutta maatilaksi katsotaan myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (45/2000) tarkoitettu porotaloustila tai siihen verrattava muu tila;

2) maataloudella peltoviljelyä, karjataloutta ja muuta eläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, vihannesviljelyä, marjan- ja hedelmänviljelyä sekä muuta puutarhaviljelyä, kalanviljelyä, mehiläistaloutta, porotaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta ja sienestystä sekä muuta edellä tässä kohdassa tarkoitettuun toimintaan rinnastettavaa tuotantoa, joka koskee eläinten kasvatusta, lihan tai muiden eläimestä saatavien tuotteiden tuotantoa, viljan tai muiden elävien kasvien tuotantoa taiikka muuta Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantoa;

3) maatilataloudella maataloutta ja maatalouden yhteydessä harjoitettua metsätaloutta;

4) maatalousyrittäjällä jäljempänä 5 §:ssä tarkoitettuun tavoin maataloutta harjoittavaa henkilöä;

5) eläkelaitoksella maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/1969) tarkoitettua maatalousyrittäjien eläkelaitosta; ja

6) kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain (1558/1991) 3 §:ssä tarkoitettua toimielintä, viranhaltijaa tai luottamushenkilöä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä, mitä pidetään Euroopan yhteis-

sön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintana.

4 §

Luopuminen

Luopumisella tarkoitetaan maatalouden harjoittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilallaan peltomaan ja tuotantorakennukset tilanpidon jatkajalle taikka luovuttaa tai vuokraa omistamansa maatilallaan peltomaan lisäalueeksi tässä laissa säädettyllä tavalla.

Jos luopuja harjoittaa porotaloutta, luopumisella tarkoitetaan porotalouden harjoittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa porotilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla tuotantorakennukset ja -rakennelmat sekä omistamansa porot porotalouden jatkajalle tai omistamansa porot lisäporoiksi toiselle porotalouden harjoittajalle tässä laissa säädettyllä tavalla.

Luopumisen katsotaan tapahtuneen, kun:

1) tämän lain mukaista sukupolvenvaihdosluovutusta tai maatilallaan peltomaan luovutusta tai vuokraamista lisämaaksi koskeva luovutuskirja on allekirjoitettu ja maatilallaan tai lisämaaksi luovutetun tai vuokratun peltomaan hallintaoikeus on siirtynyt luovutuksensaajalle; jollei hallinta siirry luovutuskirjan allekirjoituspäivänä, katsotaan luovutuskirjan allekirjoituksen ja hallinnan siirron ajankohdista jälkimmäinen luopumisen ajankohdaksi;

2) tämän lain mukaisessa sukupolvenvaihdosluovutuksessa yhtiöosuuden tai osakkeiden luovutusta koskeva luovutuskirja on allekirjoitettu;

3) luovutuskirja on allekirjoitettu, jos luopujan tila on porotaloustila.

Edellä 3 momentin 1 kohdassa luovutuskirjalla tarkoitetaan myös vuokrasopimusta.

5 §

Maatalousyrittäjä

Tässä laissa tarkoitetaan maatalousyrittäjällä:

1) henkilöä, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta;

2) henkilöä, joka harjoittaa maataloutta avoimessa yhtiössä tai kommandiittiyhtiössä siten, että hän on vastuunalaisena yhtiömiehenä ottanut maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa säädetyn vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen; ja

3) henkilöä, joka harjoittaa maataloutta osakeyhtiön lukuun siten, että hän on ottanut maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä.

Mitä tässä laissa säädetään maatalousyrittäjän aviopuolisosta, sovelletaan myös henkilöön, jonka kanssa maatalousyrittäjä jatkuvasti elää avioliittoa solmimatta yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa ja joka on ottanut toiminnastaan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen.

2 luku

Luopujaa koskevat edellytykset

6 §

Luopuja

Oikeus luopumistukeen on omaan tai yhteiseen lukuun harjoittamastaan maataloudesta pysyvästi luopuvalla:

1) maatilallaan tai sen osan omistavalla maatalousyrittäjällä;

2) 1 kohdassa tarkoitettuna maatalousyrittäjän aviopuolisolla, vaikka hänellä ei ole omistusoikeutta maataloudesta;

3) 1 kohdassa tarkoitettuna maatalousyrittäjän leskellä, jos luopumisen kohteena oleva maataloudesta kuuluu omaisuuteen, johon leskellä on avio-oikeus.

Oikeus luopumistukeen on lisäksi 5 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuna yhtiössä harjoittamastaan maataloudesta pysyvästi luopuvalla maatalousyrittäjällä, jos luopumisen kohteena oleva maataloudesta on yhtiön omistuksessa ja hallinnassa.

Mitä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetään, sovelletaan myös 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna henkilön aviopuo-

lisoön.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua henkilöä kutsutaan jäljempänä luopujaksi.

7 §

Toimiminen maatalousyrittäjänä

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan harjoittanut maataloutta 5 §:ssä tarkoitettuna maatalousyrittäjänä ja että hän on vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopumista ollut vakuutettu maatalousyrittäjänä maatalousyrittäjien eläkelain nojalla. Tällöin vakuutuksen voimassaoloaikaan rinnastetaan aika, jona vakuutus on ollut keskeytettynä maatalousyrittäjän työkyvyttömyyden perusteella saaman kuntoutustuen vuoksi.

Vakuutuksen voimassaoloaikaan rinnastetaan myös aika, jona vakuutus on ollut keskeytyneenä maatalousyrittäjälle ennen 1 päivää tammikuuta 2007 alkaneen työkyvyttömyyden perusteella myönnetyn osatyökyvyttömyyseläkkeen vuoksi. Mitä tässä momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin vain 1 päivää tammikuuta 2008 edeltävään aikaan.

8 §

Luopujan ikää koskevat edellytykset

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on täyttänyt:

1) 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla luopujan lapselle tai lapsen aviopuolisolle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tai maatilan koko peltomaa lapsen tai tämän aviopuolison maatilaaan lisäalueeksi taikka jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla porot;

2) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla muulle kuin 1 kohdassa tarkoitettulla henkilöllä maatilan pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tai maatilan peltomaa lisäalueeksi maatilaaan taikka jos luopuminen tapahtuu vuokraamalla maatilan peltomaa lisäalueeksi.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on kuitenkin, ettei luopuja luopumisen tapahtu-

essa ole saavuttanut 63 vuoden ikää.

Mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään aviopuolisosta, sovelletaan myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja ikärajajoja sovelletaan myös luopumisen tapahtuessa luovuttamalla maatilan omistavan yhtiön osuudet tai osakkeet.

9 §

Luopuminen ennen vähimmäisiään saavuttamista

Jos luopujana ovat aviopuolisot, joista vanhemmalla on oikeus luopumistukeen tämän lain säännösten mukaisesti, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos luopuminen tapahtuu aikaisintaan viisi vuotta ennen kuin hän saavuttaa 8 §:ssä säädetyn iän.

Jos luopujana on maatalousyrittäjän leski tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan henkilön puoliso, luopujalla on oikeus luopumistukeen, jos luopuminen tapahtuu aikaisintaan viisi vuotta ennen kuin luopuja saavuttaa 8 §:ssä säädetyn iän.

Jos luopujana on maatalousyrittäjä, joka on harjoittanut maataloutta yhtymän osakkaana yhdessä sellaisen vanhemman sisaruksensa kanssa, jolla on oikeus luopumistukeen tämän lain säännösten mukaisesti, yhtymän nuoremmalla osakkaalla on oikeus luopumistukeen, jos luopuminen tapahtuu aikaisintaan viisi vuotta ennen kuin hän saavuttaa 8 §:ssä säädetyn iän.

Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta 1—3 momentissa tarkoitetuille luopujille iän saavuttamista koskevan 8 §:n 1 momentissa säädetyn edellytyksen täyttymistä edeltävältä ajalta.

10 §

Luopumistuen saamisen estävät eläkkeet

Oikeutta luopumistukeen ei ole luopujalla, joka luopumisen tapahtuessa saa:

1) kansaneläkelain (/), kansaneläkelain voimaannpanosta annetun lain (/) tai ennen mainittujen lakien voimaantuloa voi-

massa olleen kansaneläkelain (347/1956) mukaista toistaiseksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, työttömyyseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä; tai

2) maatalousyrittäjien eläkelain mukaista toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, työttömyyseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä tai osa-aikaeläkettä.

11 §

Luopumista ja maatilaa koskevat edellytykset

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja hakee luopumistukea ennen 4 §:ssä säädettyä luopumista ja että luopuminen tapahtuu kahdentoista kuukauden kuluessa siitä, kun 36 §:ssä tarkoitettu ehdollinen päätös on annettu.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopumisen kohteena olevan maatalon peltomaasta ei ole kolmen viimeisen vuoden aikana ennen luopumista luovutettu olennaista osuutta vastoin tässä laissa säädettyjä tavoitteita. Tämän lain tavoitteiden vastaisena ei pidetä luovutusta, joka on johtunut pakottavista taloudellisista vaikeuksista, vaiheittain toteutetusta sukupolvenvaihdoksesta, lisämaan luovutuksesta lähialueen viljelijöille tai muun kuin tonttimaan luovutuksesta valtiolle tai kunnalle, jos valtiolla tai kunnalla olisi ollut oikeus saada luovutettu alue pakolunastuksena tai etuusto-oikeuden käyttämisen seurauksena taikka jos luovutukseen on ollut muu näihin rinnastettava painava syy. Lisämaan luovutuksen osalta edellytetään, että luovutus on koskenut enintään neljännessä tilan peltoalasta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin, millä perusteilla edellä tarkoitettuja ja kooltaan vähäisiä luovutuksia ei pidetä tämän lain tavoitteiden vastaisina.

12 §

Luopujaa luopumisen jälkeen koskevat rajoitukset

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja luopumisen tapahduttua pysyvästi lopettaa kaupallisen maatalouden har-

joittamisen ja ettei hän tee metsätalouden hankintatyötä.

Kaupallisen maatalouden harjoittamiseksi ei katsota eläinten pitämistä lemmikkieläiminä, jollei niitä kasvateta tuotantotarkoituksiin. Valtioneuvoston asetuksella säädetään niiden hevosten ja porojen enimmäismäärästä, joiden käyttöä luopumisen jälkeen ei pidetä kaupallisen maatalouden harjoittamisena.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä luopuja voi kuitenkin tehdä seuraavia metsien käyttöä ja hoitoa edistäviä töitä:

- 1) metsänuudistaminen;
- 2) nuoren metsän hoito;
- 3) kulutus;
- 4) nuoren metsän hoidon yhteydessä tehty energiapuun korjuu;
- 5) kunnostusojitus;
- 6) metsänterveyslannoitus; ja
- 7) metsätien tekeminen.

13 §

Yhteisössä harjoitetun maatalouden lopettaminen

Mitä 12 §:ssä säädetään kaupallisen maatalouden harjoittamisen lopettamisesta, koskee myös sellaista maataloutta, jota luopuja on harjoittanut kokonaan tai osaksi omistamassaan yhteisössä tai muussa maataloutta harjoittavassa yhteisössä määräävässä asemassa.

Luopuja saa luopumisen jälkeen yksin tai yhdessä perheenjäsenensä kanssa omistaa tämän lain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maataloutta harjoittavan muun kuin 19 §:ssä tai 21 §:ssä tarkoitettun osakeyhtiön kaikista osakkeista enintään 15 prosenttia tai, jos osakkeet ovat äänimääriltään erilaisia, osakkeista määrän, joka tuottaa äänistä enintään 15 prosenttia. Luopujan on kuitenkin luopumisen jälkeen lopetettava työskentely johtavassa asemassa sellaisessa maataloutta harjoittavassa osakeyhtiössä, josta hän omistaa osakkeita yksin tai yhdessä perheenjäsenensä kanssa. Luopuja ei saa olla luopumisen jälkeen vastuullisena yhtiömiehenä 3 §:ssä tarkoitettua maataloutta harjoittavassa avoimessa yhtiössä tai kommandiitti-yhtiössä.

Edellä 2 momentissa perheenjäsenellä tarkoitetaan luopujan aviopuolisoa sekä luopujan kanssa samassa taloudessa asuvaa henkilöä, joka on hänelle sukua suoraan ylenevä-

sä tai alenevassa polvessa.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan työskentelemistä osakeyhtiön hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana taikka toimimista muussa vastaavassa asemassa.

14 §

Muun ansiotoiminnan rajoitukset

Luopumistukea ei makseta ennen kuin luopuja on toimittanut eläkelaitokselle selvityksen myös muiden kuin 12 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ansiotöiden lopettamisesta tai niiden vähentämisestä siten, että hänen niistä saamiensa ansiotulojen määrän voidaan arvioida jäävän pienemmäksi kuin 523,61 euroa kuukaudessa. Edellä mainittu ansiotuloraja tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain (/) 96 §:ssä tarkoitettulla palkkakertomella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna tulona ei kuitenkaan pidetä omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettua omaishoidon tukea eikä perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettua palkkiota. Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös 9 §:ssä tarkoitettuun luopujaan hänen saavuttaessaan 8 §:ssä säädetyn iän.

3 luku

Luopumistavat

15 §

Sukupolvenvaihdosluovutus

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilallaan peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten sellaiselle tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

- 1) jolla on riittävä ammatillinen pätevyys maatalouden harjoittamiseen;
- 2) joka ei ole täyttänyt 40:tä vuotta;
- 3) jonka pysyväisluonteiset tulot muusta kuin maatilataloudesta ja tilalta käsin harjoitetusta maatilatalouden liitännäistoiminnasta luopumishetkellä arvioituna eivät ylitä val-

tioneuvoston asetuksella säädettyä enimmäismäärää;

4) joka elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen;

5) jolle muodostuvan maatilalla voidaan katsoa täyttävän tuotantosuuntansa mukaiset muun lainsäädännön vaatimukset, jotka koskevat ympäristöä ja eläintensuojelua, sekä elintarvikelain (23/2006) vaatimukset, jotka koskevat tässä laissa tarkoitettua maatalouden harjoittamista; ja

6) joka sitoutuu viljelemään maatilaa ja asumaan tilalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että tila tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen eläinsuojelulain (247/1996) säännökset ja muut vastaavat säännökset, niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Jos 1 momentin 1, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen edellytykset eivät täyty luopumishetkellä, luovutuksensaajan on annettava sitoumus 1 kohdassa tarkoitettujen edellytyksien täyttymisestä viimeistään luopumista seuraavan kahden kalenterivuoden aikana ja 4 ja 5 kohdassa tarkoitettujen edellytyksien täyttymisestä luopumista seuraavan kolmen vuoden aikana.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna sukupolvenvaihdosluovutuksena ei kuitenkaan pidetä maatilallaan peltomaan ja tuotantorakennusten luovuttamista sellaiselle luovutuksensaajalle, joka on jo ennen 1 momentissa tarkoitettua luovutusta aloittanut tilanpidon siten, että hänelle on myönnetty maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu nuorten viljelijöiden aloitustuki tai sitä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen käynnistystuki.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä seikoista, jotka on sisällytettävä elinkeinosuunnitelmaan ja jotka otetaan huomioon maatilallaan taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaessa, maatilallaan yritystulon määrittämisestä, eläkelaitokselle esitettävistä selvityksistä yritystulon määrittämiseksi sekä vähimmäismäärästä, jonka maatilallaan yritystulon on täytettävä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tarkemmin, miten osoitetaan maatilallaan täyttävän ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaati-

mukset, sekä luovutuksensaajalta edellytettävästä koulutuksesta ja käytännön kokemuksesta.

16 §

Luovutus lisäalueeksi maatalousyrittäjälle

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilan peltomaan osina tai kokonaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle:

1) joka luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta maatilalla, johon luopujan pelto tulee lisämaaksi;

2) joka on ottanut maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatilatalouden harjoittajana;

3) joka ei ole täyttänyt 55:tä vuotta;

4) jonka maatilan peltoala luovutuksen johdosta kasvaa vähintään kahdella hehtaarilla; ja

5) joka sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi vuosina 2007 ja 2008 tapahtua myös siten, että luopuja vuokraa maatilan peltomaan osina tai kokonaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle, joka täyttää 1 momentissa säädetty edellytykset.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun luovutuksensaajan maatilan tulee sijaita sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää enimmäisetäisyydestä.

17 §

Luopuminen porotalouden harjoittamisesta

Jos luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, luopuminen voi tapahtua:

1) luovuttamalla porot sekä luovutuksensaajalle tarpeelliset tuotantorakennukset ja rakennelmat 15 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa säädetty edellytykset täyttävälle, porot-

louden harjoittajaksi ryhtyvälle luovutuksensaajalle; tai

2) luovuttamalla porot porotaloutta ennestään harjoittavalle poronomistajalle, joka on ottanut 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen poronomistajana, joka täyttää 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn ikäedellytyksen ja jonka yritys luovutuksen johdosta kasvaa vähintään 20 porolla.

Luovutuksensaajan on sitouduttava harjoittamaan porotaloutta niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna sukupolvenvaihdosluovutuksena ei kuitenkaan pidetä porojen ja tuotantorakennusten luovuttamista sellaiselle luovutuksensaajalle, joka on jo aikaisemmin ryhtynyt porotalouden harjoittajaksi siten, että hänelle on myönnetty porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu nuorten viljelijöiden aloitustuki tai sitä vastaava aikaisemman lainsäädännön mukainen käynnistystuki. Valtioneuvoston asetuksella säädetään luovutuksensaajalle muodostuvan porokarjan vähimmäiskoosta.

4 luku

Yhtiöitä koskevat luopumistavat

18 §

Sukupolvenvaihdos henkilöyhtiössä

Jos luopujana on 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua sellaisella sukupolvenvaihdosluovutuksella, jossa luopuja luovuttaa yhtiöosuutensa luopumisen kohteena olevan maatilan omistavassa avoimessa yhtiössä tai kommandiitti-yhtiössä luovutuksensaajalle, joka:

1) täyttää 15 §:ssä säädetty edellytykset ja antaa yhtiön puolesta 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen;

2) täyttää luopumisen tapahduttua maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä säädetty vakuuttamisen edellytykset luopumisen kohteena olevalla maatilalla harjoittamansa maatilatalouden perusteella; ja

3) sitoutuu olemaan luovuttamatta yhtiöosuuttaan ja toimimaan yhtiössä vastuunalaista yhtiömiehenä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun yhtiön on sitouduttava pitämään omistuksessaan ja hallinnassaan luopumisen kohteena oleva maatala ja viljelemään sitä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan. Yhtiön on myös sitouduttava täyttämään 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetyt edellytykset.

Kun luopujana on 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjä, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua sukupolvenvaihdosluovutuksella myös siten, että avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö luovuttaa maatalan pellot ja tuotantorakennukset 15 §:ssä säädetyllä tavalla.

19 §

Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä

Kun luopujana on 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua sukupolvenvaihdosluovutuksella siten, että luopumisen kohteena olevan maatalan omistavan osakeyhtiön kaikki osakkeet luovutetaan luovutuksensaajalle, joka:

1) täyttää 15 §:ssä säädetyt edellytykset ja antaa osakeyhtiön puolesta 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen;

2) täyttää luopumisen tapahduttua maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä säädetyt vakuuttamisen edellytykset lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä luopumisen kohteena olevalla maatilalla harjoittamansa maatalouden perusteella; ja

3) sitoutuu pitämään omistuksessaan sellaisen määrän tämän osakeyhtiön osakkeita, että hänellä on niiden perusteella määräysvalta osakeyhtiössä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Osakeyhtiön on 1 momentissa tarkoitettussa luovutuksessa sitouduttava pitämään omistuksessaan ja hallinnassaan luopumisen kohteena oleva maatala sekä viljelemään sitä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kui-

tenkin vähintään viiden vuoden ajan. Osakeyhtiön on myös sitouduttava täyttämään 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetyt edellytykset.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua luovutuksensaajalla katsotaan olevan määräysvalta yhtiössä, jos hän omistaa yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa yli puolet yhtiön osakkeista tai, jos osakkeet ovat äänimäärältään erilaisia, osakkeista määrän, joka tuottaa äänistä yli puolet.

Jos kysymyksessä on 1 momentissa tarkoitettu luopuja, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua myös siten, että osakeyhtiö, jonka lukuun luopuja on harjoittanut maataloutta, luovuttaa luopumisen kohteena olevan maatalan pellot ja tuotantorakennukset 15 §:ssä säädetyllä tavalla.

20 §

Sukupolvenvaihdosluovutus henkilöyhtiölle

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatalan peltomaan ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdosluovutuksella 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maataloutta harjoittavalle avoimelle yhtiölle tai kommandiittiyhtiölle, jos:

1) maatalan hankkivassa yhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet täyttävät 15 §:ssä säädetyt edellytykset ja antavat 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun sitoumuksen;

2) 1 kohdassa tarkoitetut vastuunalaiset yhtiömiehet täyttävät luopumisen tapahduttua maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä säädetyt vakuuttamisen edellytykset luopumisen kohteena olevalla maatilalla harjoittamansa toiminnan perusteella; ja

3) 1 kohdassa tarkoitetut vastuunalaiset yhtiömiehet sitoutuvat olemaan luovuttamatta yhtiöosuuttaan ja toimimaan yhtiössä vastuunalaisena yhtiömiehenä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Edellä 1 kohdassa tarkoitetun yhtiön on sitouduttava pitämään omistuksessaan ja hallinnassaan luopumisen kohteena olevan maatala ja viljelemään sitä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään

viiden vuoden ajan. Yhtiön on myös sitouduttava täyttämään 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetty edellytykset.

21 §

Sukupolvenvaihdosluovutus osakeyhtiölle

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilaa peltomaan ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdosluovutuksella 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maataloutta harjoittavalle osakeyhtiölle seuraavin edellytyksin:

1) määräysvalta maatilaa hankkivassa osakeyhtiössä on maatalousyrittäjällä, joka täyttää 15 §:ssä säädetty edellytykset ja joka antaa osakeyhtiön puolesta 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua sitoumuksen;

2) 1 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä luopumisen tapahduttua täyttää luopumisen kohteena olevalla maatilalla harjoittamansa toiminnan perusteella maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä säädetty vakuuttamisen edellytykset lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä;

3) 1 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä sitoutuu pitämään omistuksessaan sellaisen määrän osakeyhtiön osakkeita, että hänellä on niiden perusteella määräysvalta osakeyhtiössä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

4) 1 kohdassa tarkoitettu osakeyhtiö sitoutuu pitämään omistuksessaan ja hallinnassaan luopumisen kohteena olevan maatilaa ja viljelemään sitä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan, ja täyttämään 15 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetty edellytykset.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna maatalousyrittäjällä katsotaan olevan määräysvalta osakeyhtiössä, jos hän omistaa yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa yli puolet yhtiön osakkeista tai, jos osakkeet ovat äänimäärältään erilaisia, osakkeiden tuottamista äänistä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös 15 §:ssä säädetty edellytykset täyttävään luovutuksensaajaan, joka hankkii maatilaa omistukseensa perustettavan osakeyhtiön lukuun. Luovutuksensaajan tulee tä-

löin antaa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua sitoumuksen perustettavan yhtiön lukuun.

5 luku

Eri luopumistapoja koskevat yhteiset säännökset

22 §

Luovutustavat

Pellon ja tuotantorakennusten luovutus voi tapahtua kauppana, lahjana tai vaihdolla muuhun kuin maa- ja metsätalousmaahan. Edellä 18 §:n 1 momentissa ja 19 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhtiöosuuden tai osakkeiden luovuttaminen voi tapahtua kauppana tai lahjana.

Jos luopujana on 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu henkilö, luovutuksena pidetään myös lesken ja perillisten välistä ositusta ja perinnönjakoa.

Edellä 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu luovutus vuokraamalla voi tapahtua vähintään kymmenen vuoden ajaksi tehdyllä vuokrasopimuksella.

Jos luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu porojen ja tuotantorakennusten sekä -rakennelmien luovutus voi tapahtua kauppana tai lahjana.

23 §

Luovutuksensaajien lukumäärä

Edellä 15 ja 16 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös kahdelle luovutuksensaajalle ja heidän aviopuolisoilleen yhdessä. Tällöin molempien tai, jos kyse on aviopuolisoista, ainakin toisen on täytettävä, mitä 15 ja 16 §:ssä luovutuksensaajasta säädetään.

Jos maatilaa pellot tai osa niistä luovutetaan yhteisesti 1 momentissa tarkoitetuille luovutuksensaajille yhdessä viljeltäväksi, luovutuksensaajien on sitouduttava pitämään pellot jakamattomina omistuksessaan ja hallinnassaan tässä laissa säädettyjen sitoumusten voimassaoloajan. Sama koskee vuokraamalla toteutettua luovutusta. Mitä edellä sää-

detään, sovelletaan myös luovutettaessa pelot yhteisesti aviopuolisoille, vaikka vain toinen heistä täyttäisi luovutuksensaajaa koskevat edellytykset.

Edellä 19 §:n 1 momentissa ja 21 §:ssä tarkoitettu luovutus voi tapahtua myös luovutuksensaajalle ja hänen aviopuolisolleen yhdessä. Tällöin aviopuolisoista toisen on täytettävä kaikki ehdot ja molempien on sitouduttava yhdessä puolisonsa kanssa pitämään omistuksessaan sellaisen määrän osakkeita, että luovutuksensaajilla yhdessä on määräämisvalta 19 §:ssä tai 21 §:ssä tarkoitettussa osakeyhtiössä niin kauan kuin luopumistukea maksetaan, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

24 §

Sukupolvenvaihdosluovutus erikseen viljeltäväksi

Sen estämättä, mitä 23 §:ssä säädetään, 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa tarkoitettu sukupolvenvaihdosluovutus voi tapahtua myös siten, että luopumisen kohteena olevasta maatilasta luovutetaan erilliset maatilat 15 §:ssä säädetty ehdot täyttävälle luovutuksensaajille erikseen viljeltäväksi,

1) jos erikseen luovutettavien maatilojen yhdysviljely ei ole tarkoituksenmukaista ottaen huomioon tilojen välinen etäisyys sekä niiden tuotantosuunta tai tuotantosuuntaan verrattavat seikat, kullakin maatilalla on sen luovutuksensaajalle tarpeelliset asuin- ja tuotantorakennukset ja kukin maatila on erikseen luovutettuna luovutuksensaajien esittämien selvitysten perusteella 15 §:ssä tarkoitettulla tavalla taloudellisesti elinkelpoinen; tai

2) jos erikseen luovutettavilla maatioilla on tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset ja kukin erikseen luovutettavan maatilanyritystulon voidaan arvioida olevan viitenä luovutusta seuraavana kalenterivuotena vähintään kolminkertaisesti se määrä, joka 15 §:n nojalla annetuissa säännöksissä edellytetään taloudellisesti elinkelpoiselta maatilalta.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua maatilanyritystulon las kemiseen ja arviointiin noudatetaan soveltuvin osin, mitä maatilanyrityksen taloudellisen elinkelpoisuuden arvioinnis-

ta 15 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään. Edellä tarkoitettua maatilanyritystulon vähimmäismäärästä ja yritystulosta tehtävistä vähimmäispoistojen määrästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Erikseen luovutettavan maatilanyrityksen luovutuksensaajan on esitettävä eläkelaitokselle selvitys 1 momentin 2 kohdassa säädetyn edellytyksen täytymisestä.

Erikseen luovutettaviin maatioihin sovelletaan myös, mitä 23 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

25 §

Porotalouden sukupolvenvaihdosluovutus useammalle luovutuksensaajalle

Edellä 17 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu luovutus voi tapahtua useammalle kuin yhdelle luovutuksensaajalle. Valtioneuvoston asetuksella säädetään kullekin luovutuksensaajalle luovutuksen seurauksena muodostuvan porokarjan vähimmäiskoosta.

26 §

Luopumisen kohteena oleva maatila ja sallitut pidätykset

Luopumisen tulee koskea maatilanyrityksen koko peltomaata. Luopumisen kohteena olevaan maatilanyritykseen katsotaan kuuluvaksi myös siitä voimakratut peltoalueet, jollei niitä sijaintinsa perusteella tai muusta vastaavasta syystä voida pitää luopumisen kohteena olevasta maatilanyrityksestä erillisinä.

Luopujilla on kuitenkin oikeus jättää luopumisen ulkopuolelle seuraavat kohtuullisen kokoiset alueet:

1) talouskeskusalue, jolla sijaitsevat asuinrakennukset sekä muissa kuin 15 ja 18—21 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa maatilanyrityksen talousrakennukset; ja

2) omassa taloudessa tarvittavien puutarha- ja kasvitarttuotteiden viljelemistä tai asuinrakennuksen rakentamista varten peltoalue, joka saa olla enintään 10 prosenttia luopumisen kohteena olevasta peltoalasta, ei kuitenkaan suurempi kuin yksi hehtaari.

27 §

Luopujan velvollisuus luopua kaikesta peltomaasta

Jos luopuja yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa taikka luopujan aviopuoliso omistaa useampia maatiloja, on niiden kaikkien peltomaasta luovuttava tässä laissa säädetyin tavoin. Jos luopuja tai hänen aviopuolisonsa omistaa luopumisen kohteena olevan maatalon lisäksi ainoastaan osuuden muusta maatilasta, ei tämän maatalon muilta osaomistajilta edellytetä peltomaasta luopumista. Luopujan ja hänen aviopuolisonsa on kuitenkin lopetettava maatalouden harjoittaminen omaan tai yhteiseen lukuun myös tällaisella tilalla.

Jos 5 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu luopuja on yhtiössä harjoittamansa maatalouden rinnalla harjoittanut yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa tai aviopuolison omistamalla peltomaalla maataloutta omaan tai yhteiseen lukuun, on hänen ja hänen aviopuolisonsa luovuttava myös edellä mainitusta peltomaasta tässä laissa säädetyin tavoin.

6 luku

Luopumistuen määräytyminen

28 §

Luopumistuen osat

Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta.

Luopumistuen perusmäärä perustuu maatalousyrittäjälle maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vahvistettuun työtuloon.

29 §

Perusmäärän määräytyminen

Luopumistuen perusmäärä on yhtä suuri kuin se maatalousyrittäjien eläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka maatalousyrittäjälle olisi myönnetty, jos hänellä luopumisen tapahtuessa olisi ollut oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Perusmäärää määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon oikeutta eläkkeeseen työntekijän

eläkelain 74 §:ssä luetelluista etuuksista eikä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidosta tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaista etuutta. Edellä mainittujen etuuksien perusteena olevia tuloja tai työntekijän eläkelain 76 §:n 4 momentissa tarkoitettuja laskennallisia tuloja ei oteta huomioon tulevan ajan eläkkeen perusteena olevissa ansioissa.

Perusmäärän suuruutta määrättäessä ei oteta huomioon sellaista oikeutta eläkkeeseen, joka perustuu maatalousyrittäjän työ- tai virkasuhteeseen taikka muuhun kuin maatalousyrittäjien eläkelaisissa tarkoitettuun yrittäjätoimintaan.

Perusmäärään sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 80 §:ssä säädetään työkyvyttömyyseläkkeen määrittämisestä entisin perustein, jos luopuja on ennen luopumista saanut työkyvyttömyyseläkettä kuntoutustukena. Työntekijän eläkelain 74 §:ssä luetelluista etuuksista tai valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidosta tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella karttunutta eläkettä tai etuutta ei kuitenkaan oteta huomioon perusmäärää määrättäessä.

Luopumistuen perusmäärään sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 92—95 §:ssä säädetään ensisijaisten etuuksien vähentämisestä eläkkeestä sekä mitä lapsikorotuksesta säädetään maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta annetun lain (637/2003) voimaantulosäännöksen 10 momentissa. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijän eläkelain 98 §:ssä säädetään.

30 §

Osatyökyvyttömyyseläkettä saavan perusmäärä

Maatalousyrittäjien eläkelain mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä saavan maatalousyrittäjän luopumistuen perusmäärä on yhtä suuri kuin se maatalousyrittäjien eläkelain mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, joka maatalousyrittäjälle olisi myönnetty, jos hänen osatyökyvyttömyyseläkkeensä olisi luopumisen tapahtuessa muutettu täyden eläkkeen suuruiseksi. Perusmäärää määrättäessä

ei kuitenkaan oteta huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena työntekijän eläkelain 74 §:ssä luetelluista etuuksista tai valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidosta tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella karttunutta eläkettä tai etuutta. Muilta osin perusmäärään sovelletaan, mitä 29 §:n 2 ja 4 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjien eläkelain mukainen osatyökyvyttömyyseläke muutetaan luopumistuen perusmääräksi siitä ajankohdasta lukien, kun luopumistukea aletaan 38 §:n mukaisesti maksaa. Maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen lakkaa edellä mainitusta ajankohdasta lukien.

31 §

Luopumistuen täydennysosa

Luopumistuen täydennysosa on yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumisen tapahtuessa olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeenä myönnettävään kansaneläkkeeseen. Täydennysosaa laskettaessa ei kuitenkaan sovelleta, mitä kansaneläkelain 22 §:ssä säädetään eläkkeen määrän suhteuttamisesta Suomessa asuttuun aikaan. Täydennysosaa määrättäessä otetaan tulona huomioon kansaneläkelain 23 §:n 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai korvausta vastaava ulkomailta maksettava jatkuva eläke tai korvaus.

Täydennysosaa laskettaessa sovelletaan, mitä kansaneläkelaisissa säädetään eläkkeen määräytymisestä puolisoille myös silloin, kun kysymys on tämän lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista henkilöistä. Täydennysosaan ei kuitenkaan sovelleta kansaneläkelain 5 §:n 2 momenttia. Sen jälkeen kun luopumistuki on myönnetty, täydennysosan määrää tarkistetaan vain kansaneläkelain 25 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettujen perhesuhteiden muutosten johdosta.

Täydennysosa tarkistetaan indeksillä siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Luopumistukeen liitetään kansaneläkelain 53 §:ssä tarkoitettu lapsikorotus pykälässä säädetyn edellytyksin.

7 luku

Luopumistuen hakeminen ja päätökset

32 §

Luopumistuen hakeminen

Luopumistukea voi hakea aikaisintaan vuotta ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Hakemuksen tekemisen jälkeen luopuminen voi tapahtua jo ennen 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän saavuttamista. Luopumistukea suoritetaan kuitenkin aikaisintaan 38 §:ssä säädetystä ajankohdasta lukien.

Hakijan on liitettävä allekirjoittamaansa hakemukseen osapuolten allekirjoittama luovutuskirjan luonnos tai esisopimus sekä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 16 §:n 1 momentin 5 kohdassa tai 17 §:n 2 momentissa sekä tarvittaessa 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan allekirjoittama sitoumus ehdollista päätöstä varten. Jos luopuminen tapahtuu 18—21 §:ssä säädetyn tavoin, on hakemukseen liitettävä lisäksi yhtiön sekä 15 §:ssä säädetty edellytykset täyttävän luovutuksensaajan allekirjoittamat edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitetut sitoumukset sekä asiakirjat, joilla osoitetaan sitoumuksen antajan nimenkirjoitusoikeus ja oikeus sitoumuksen antamiseen. Hakemukseen on myös liitettävä 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu luovutuksensaajan aviopuolison allekirjoittama sitoumus.

Luopumistukea on haettava ja 2 momentissa tarkoitetut sitoumukset annettava eläkelaitoksen hyväksymällä lomakkeella.

Luopumistukea hakevan on annettava eläkelaitokselle asian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

33 §

Hakemukseen liitettävät selvitykset

Hakemukseen on liitettävä selvitys luopumisen kohteena olevan tilan omistusoikeudesta ja pinta-alasta sekä sukupolvenvaihdosluovutuksessa selvitykset luovutuksensaajan ammattitaidosta, luopumisen kohteena olevan maatalon taloudellisesta elinkelpoisuudesta sekä ympäristöä, hygieniaa ja eläinten

hyvinvointia koskevien vaatimusten noudattamisesta.

Jos luopujana on 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu luopuja, hakemukseen on liitettävä luopumisen kohteena olevan maatilán omistavan yhtiön kaupparekisteriote sekä 19 §:n 1 momentissa ja 21 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa luovutuksissa jäljennös osakeyhtiötä koskevasta osake- ja osakasluettelosta sekä yhtiöjärjestyksestä.

Jos luovutus tapahtuu 18 §:ssä tai 20 §:ssä säädettyin tavoin, on eläkelaitokselle toimitettava avoimen tai kommandiittiyhtiön yhtiösopimus sekä 18 §:ssä tarkoitettussa luovutuksessa selvitys siitä, että muut yhtiömiehet suostuvat luopujan suunnittelemaan yhtiöosuuden luovuttamiseen, ellei kyseisen yhtiön yhtiösopimuksesta muuta johdu.

Eläkelaitos voi edellyttää hakemukseen liitettäväksi muitakin hakemuksen ratkaisemiseksi tarpeellisia selvityksiä.

34 §

Hakemuksen vireilletulo

Luopumistukihakemus ja 15–21 §:ssä sekä 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut sitoumukset on toimitettava sen kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle, jonka alueella maatilán talouskeskus sijaitsee. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen on toimitettava hakemusasiakirjat lausuntoineen luopumistuen saamisen edellytyksistä eläkelaitokselle. Hakemuksen katsotaan tulleen vireille sinä päivänä, jona se on saapunut kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Hakemuksen saapumispäivästä säädetään tarkemmin hallintolain (434/2003) 18 §:ssä.

Hakemus voidaan toimittaa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen sijasta sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueella maatilán talouskeskus sijaitsee. Hakemus voidaan toimittaa myös suoraan eläkelaitokselle tai eläkelaitoksen valtuuttamalle asiamiehelle. Hakemuksen katsotaan tulleen vireille 1 momentissa tarkoitettu tavoin saamispäivänään. Hakemus on viivytyksettä toimitettava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle tämän lausuntoa varten.

Hakemuksen vastaanottanut kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, työvoima- ja elinkeinokeskus tai eläkelaitos voi pyytää tu-

en hakijaa toimittamaan kohtuullisen määräajan kuluessa asian ratkaisemiseksi tarpeellista lisäselvitystä. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja työvoima- ja elinkeinoviranomaisen on toimitettava hakemus ja siihen mahdollisesti saatu lisäselvitys viipymättä eläkelaitoksen ratkaistavaksi.

Jollei tuen hakija toimita lisäselvitystä 3 momentissa tarkoitettulle lisäselvityksen pyytäjälle kohtuullisessa määräajassa, eläkelaitos voi hakemusta ratkaistessaan katsoa, että hakemus on tullut vireille vasta sinä ajankohtana, jona hakemuksen ratkaisemiseksi välttämätön lisäselvitys on toimitettu sen pyytäjälle. Vireilletuloajankohtaa voidaan siirtää, jos lisäselvityspyynnössä on mainittu seuraamuksen mahdollisuudesta eikä tuen hakija esitä viivästyksen hyväksyttävää syytä.

35 §

Lausunnot

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen on annettava eläkelaitokselle lausuntonsa siitä, täytyvätkö luopumistuen saamisen edellytykset.

Jos eläkelaitos katsoo, että kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen lausunto on selvästi tulkinanvarainen, eläkelaitos voi lisäksi pyytää hakemuksesta työvoima- ja elinkeinokeskuksen lausunnon. Jos luopujana on porotalouden harjoittaja, eläkelaitos voi pyytää hakemuksesta myös Paliskuntain yhdistyksen lausunnon.

Eläkelaitos ratkaisee luopumistukea koskevan hakemuksen saatuaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tai 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja Paliskuntain yhdistyksen lausunnon asiassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin menettelystä lausuntoja annettaessa.

36 §

Ehdollinen päätös

Eläkelaitoksen on ratkaistava luopumistu-

kihakemus viivytyksettä saatuaan tarpeelliset lausunnot ja selvitykset.

Jos päätös tehdään luovutuskirjan luonnoksen tai esisopimuksen perusteella, eläkelaitoksen antamassa ehdollisessa päätöksessä on mainittava kaikki luopumistuen myöntämistä koskevat ehdot. Päätökseen on sisällyttävä ehto, että hakijan on toteutettava 4 §:ssä tarkoitettu luopuminen sekä toimitettava eläkelaitokselle luonnosta tai esisopimusta vastaava lopullinen luovutuskirja tai niiden jäljennös kahdentoista kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta. Ehdollinen päätös raukeaa, jos luopumista ei ole toteutettu määräjassaa.

Jos hakemus ratkaistaan 2 momentissa säädetyn tavoin ehdollisena, pidetään 7 §:ssä tarkoitettua edellytystä arvioitaessa luopumishetkenä sitä ajankohtaa, jona luopumistukea on haettu. Ehdollisella päätöksellä ilmoitetaan arvio luopumistuen määrästä pitäen tuen alkamisajankohtana sen kalenterikuukauden alkua, jonka aikana ehdollinen päätös annetaan.

37 §

Päätös luopumistuen määrästä

Luopumisen tapahduttua eläkelaitoksen on tarvittavat selvitykset saatuaan vahvistettava valituskelpoisella päätöksellä luopumistuen määrä noudattaen, mitä lain 29—31 §:ssä on säädetään.

Edellä 1 momentissa säädettyä noudatetaan myös osatyökyvyttömyyseläkkeen muuttuessa luopumistueksi.

38 §

Luopumistuen maksaminen

Luopumistukea suoritetaan asianomaista luopumistapaa koskevasta 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua luopumisajankohdasta; luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta ennen kuin

1) luopuja on saavuttanut 8 §:n 1 momentissa säädetyn iän,

2) luopuja on lopettanut kaupallisen maatalouden harjoittamisen ja metsätalouden hankintatyöt 12 ja 13 §:ssä tarkoitettulla tavalla;

3) luopuja on lopettanut muut ansiotyönsä tai vähentänyt niitä siten, että luopujan niistä saamien ansiotulojen voidaan arvioida jäävän 14 §:ssä säädettyä määrää pienemmiksi;

4) kuntoutustuen maksaminen on päättynyt, jos luopujalla on luopumisen tapahtuessa ollut oikeus kuntoutustukeen;

5) luopumisen kohteena olevan tilan peltoaan hallinta ja luovutettujen porojen omistusoikeus sekä 15 ja 18—21 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa myös tuotantorakennusten ja -rakennelmien hallinta on siirtynyt luovutuksensaajalle;

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 16 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua sitoumustaan;

7) edellä 18—21 §:ssä tarkoitetuissa luovutuksissa luovutuksensaaja on esittänyt selvityksen siitä, että hän toimii sanotuissa lainkohdissa tarkoitetuissa yhtiöissä vastuunalaisena yhtiömiehenä tai että hänellä on määräysvalta osakeyhtiössä ja että hän on ottanut maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen toiminnastaan luopumisen kohteena olevalla maatilalla;

8) lain 18—21 §:ssä tarkoitetuissa luovutuksissa yhtiö on ryhtynyt täyttämään 18 §:n 2 momentissa, 19 §:n 2 momentissa, 20 §:n 2 momentissa tai 21 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua sitoumustaan.

Luopumistukea ei makseta vajaalta kalenterikuukaudelta.

Eläkelaitos antaa 1 momentissa mainittujen edellytysten täytyessä luopumistuen maksamisen aloittamista koskevan päätöksen.

39 §

Päätöksen tiedoksianto

Eläkelaitos antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen kirjeellä. Päätöksestä on annettava tieto työvoima- ja elinkeinokeskukselle sekä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Lisäksi päätöksestä on annettava tieto Paliskuntain yhdistykselle, jos luopujana on porotalouden harjoittaja.

40 §

Eläkelaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Luopumistuen alkamista koskevan päätöksen antamisen yhteydessä eläkelaitoksen on toimitettava myös 15—21 §:ssä tarkoitettulle luovutuksensaajalle ja 18—21 §:ssä tarkoitettulle yhtiölle sitoumusten täyttämistä varten tieto siitä, kuinka kauan luopujalle tullaan maksamaan luopumistukea. Jos luopumistuen maksu pysyvästi lakkaa ilmoitettua aikaisemmin, eläkelaitoksen on niin ikään ilmoitettava asiasta luovutuksensaajalle.

Siinä tapauksessa, että hakemus hylätään sen jälkeen, kun luopuminen on 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla tapahtunut, 15—21 §:ssä tai 23 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua sitoumuksen antaneelle luovutuksensaajalle ja 18—21 §:ssä tarkoitettulle yhtiölle on päätöksen lainvoimaiseksi tulemisen jälkeen ilmoitettava, ettei annettu sitoumus sido häntä eikä yhtiötä.

41 §

Eläkkeen saaminen ja karttuminen luopumistuki ajalta

Siltä ajalta, jolta luopujalle suoritetaan luopumistukea, ei sen saajalla ole oikeutta saada eläkettä maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettuna yrittäjätoiminnan perusteella. Luopumistuen saaminen ei kuitenkaan estä eläkeoikeuden syntymistä työ- tai virkasuhteen taikka muun kuin maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettuna yrittäjätoiminnan perusteella.

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläketurvaa maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna maatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta, jolloin luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut sen johdosta, että 38 §:ssä säädetyt edellytykset tai jokin niistä ei täyty.

Kun luopumistukea on alettu suorittaa 38 §:n perusteella, luopumistuen saajalle karttuu muusta kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta ansiotyöstä eläkettä sen

mukaan, mitä säädetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa eläkkeen aikana tehdystä työstä.

42 §

Luopumistuen perusmäärän muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Luopumistuen perusmäärä muuttuu saman suuruiseksi maatalousyrittäjien eläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi sitä kuukautta seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana luopumistuen saaja täyttää 63 vuotta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun vanhuuseläkkeeseen lisätään kuitenkin:

1) se eläke, johon luopumistuen saajalla on oikeus työntekijän eläkelain 74 §:ssä säädettyjen etuuksien nojalla sekä etuus, joka on karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidosta tai opiskelun ajalta annetun lain perusteella; ja

2) sellainen maatalousyrittäjien eläkelain nojalla karttunut eläke, jota ei ole luopumisen tapahtuessa tämän lain säännösten mukaan tullut ottaa huomioon luopumistuen perusmäärää määritettäessä.

Perusmäärän muuttuessa vanhuuseläkkeeksi sovelletaan myös, mitä työntekijän eläkelain 82 ja 83 §:ssä säädetään elinaikakertomesta.

Perusmäärän muuttuessa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla vanhuuseläkkeeksi, eläkelaitos voi myöntää hakemuksesta eläkkeensaajalle työ- tai virkasuhteen tai muun kuin maatalousyrittäjien eläkelain perusteella harjoitetun yrittäjätoiminnan perusteella karttuneen vanhuuseläkkeen aikaisintaan 1 momentissa mainitusta ajankohdasta lukien.

43 §

Luopumistuen täydennysosan maksamisen lakkaaminen

Luopumistuen täydennysosaa maksetaan siihen saakka, kunnes luopuja täyttää 65 vuotta.

Täydennysosaa maksetaan 42 §:ssä tarkoitettuna maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen

vanhuuseläkkeen lisäksi, jollei 3 ja 4 momentista muuta johdu.

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain (/) tai sen voimaanpanosta annetun lain taikka kansaneläkelain (347/1956) mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan.

Jos luopumistuen saajalle myönnetään muu kuin 1 momentissa tarkoitettu, työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien tai mainittujen työeläkelakien voimaanpanosta annettujen lakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukaisiin vastaaviin eläkkeisiin.

Jos luopumistuen saajalle myönnetty 3 ja 4 momentissa tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

44 §

Luopumistuen saajan kuolema

Luopumistuen saajan kuollessa luopumistuki lakkaa luopumistuen saajan kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta lukien.

Määrättäessä perhe-eläkkeen suuruutta luopumistuen saajan jälkeen katsotaan, että edunjättäjällä oli kuolinhetkellään maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettun yrittäjätoimintansa perusteella oikeus saada tämän lain 29 tai 30 §:n mukaisen perusmäärän suurista täyttä työkyvyttömyyseläkettä.

45 §

Luopumistuen maksun keskeyttäminen

Luopumistukea ei makseta kalenterikuukaudelta, jonka aikana luopumistuen saaja on ansiotyössä ja ansaitsee vähintään 523,61 euroa kuukaudessa. Tällöin ei tulona oteta

huomioon 14 §:ssä tarkoitettua tuloa, jota ei lueta ansiotyöstä saaduksi tuloksi luopumistukea myönnettäessä. Edellä mainittu ansiotuloraja tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain 96 §:ssä tarkoitettulla palkkaker-toimella.

Kun eläkelaitos saa tiedon seikasta, jonka perusteella luopumistukea ei 1 momentin mukaan saisi maksaa, eläkelaitos keskeyttää luopumistuen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy luopumistuen maksamisen keskeyttämiseen on edelleen olemassa.

Luopumistuen maksaminen voidaan niin ikään keskeyttää, jos luopumistuen saajan työpanos ja olosuhteet luovutetulla tilalla huomioon ottaen pääasiallisen vastuun maatalouden harjoittamisesta on katsottava siirtyneen muutoin kuin tilapäisesti takaisin luopumistuen saajalle.

Luopumistuen maksaminen on aloitettava uudelleen välittömästi, kun eläkelaitos on saanut tiedon keskeytyksen aiheuttaneen syyn poistumisesta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin menettelystä silloin, kun keskeytettyä luopumistukea ryhdytään uudelleen maksamaan.

8 luku

Sitomusvelvoitteiden täyttäminen ja ilmoitusvelvollisuus

46 §

Luopumistuen lakkauttaminen

Luopumistuki lakkautetaan, jos luopuja ryhtyy harjoittamaan maataloutta tai metsätaloutta vastoin 12 ja 13 §:ssä säädettyä kieltä.

Jos luopujan 1 momentissa tarkoitettua toimintaa tai sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä taikka tälle toiminnalle tai laiminlyönnille on ollut olemassa muu erityinen syy, voidaan luopumistuki lakkauttaa määräajaksi taikka päättää, että luopumistuki maksetaan entisen suuruisena. Täydennysosa voidaan lakkauttaa myös osaksi.

Lakkauttaminen voidaan suorittaa siitä lähtien, kun 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan ryhdyttiin tai laiminlyönti tapahtui.

47 §

Sitoumuksen täyttämisen keskeyttäminen

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 16 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 17 §:n 2 momentissa tarkoitetun sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloutta koskevien tai maatilataloutta tukevien ammattiopintojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitoumusaikaa esteen kestäväällä ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisonsa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös 18 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 20 §:n 1 momentin 1 kohdassa sekä 21 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun henkilöön.

48 §

Sitoumuksen täyttämättä jättäminen

Jollei 15—17 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja täytä sitoumustaan eikä tämä johdu 47 §:ssä tarkoitetusta hyväksyttävästä syystä, on eläkelaitoksen velvoitettava hänet korvaamaan eläkelaitokselle luopumistuen pääoma-arvo, joka määrätään sosiaali- ja terveysministeriön eläkelaitoksen hakemuksesta antamalla päätöksellä vahvistettujen perusteiden mukaan.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös 18—21 §:ssä tarkoitettua luovutuksensaajaa sekä sanotuissa lainkohdissa tarkoitettua yhtiötä. Lain 15 §:ssä säädetty ehdot täyttävä luovutuksensaaja sekä sanotuissa lainkohdissa tarkoitettu yhtiö vastaavat yhteisvastuullisesti luopumistuen pääoma-arvon korvaamisesta, jos 15 §:n 1 momentin 4, 5 tai 6 kohdassa tarkoitettua sitoumusta ei täydetä.

Jos sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai painavat kohtuuskätkökohdat sitä muutoin puoltavat, eläkelaitos voi kuitenkin päättää, että luopumistuen pääoma-arvo jätetään osaksi tai kokonaan perimättä. Jos 16 §:ssä tarkoitettut luovutuksensaajat toteuttavat tämän lain mukaisen sukupolvenvaihdoksen, jonka yhteydessä 16 §:n mukainen

sitoumus siirretään sukupolvenvaihdoksessa tilanpidon jatkajan täytettäväksi, luopumistuen pääoma-arvo jätetään kokonaan perimättä.

Pääoma-arvosta on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu vuotuinen korko 30 päivän kuluttua siitä, kun 15—21 §:ssä tarkoitettu luovutuksensaaja tai yhtiö on saanut tiedon pääoma-arvon suorittamisvelvollisuutta koskevasta päätöksestä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu eläkelaitokselle ilmoitettuun osoitteeseen, jollei muuta osoiteta.

49 §

Luopumistuen saajan ilmoitusvelvollisuus

Luopumistuen saaja on velvollinen välittömästi ilmoittamaan eläkelaitokselle, jos saaja ryhtyy 46 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan tai muutoin keskeyttää antamansa tässä laissa tarkoitettua sitoumuksen täyttämisen.

Luopumistuen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle seuraavista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada luopumistukea tai hänen saamansa luopumistuen määrään:

1) siitä, että hänelle on myönnetty 43 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettu eläke tai työntekijän eläkelain 92—93 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus;

2) ryhtymisestä ansiotyöhön, josta saatava ansiotulo on vähintään 45 §:n 1 momentissa säädetyn rahamäärän suuruinen taikka ansiotyöstä saatavan ansiotulon noususta vähintään sanotun rahamäärän suuruiseksi;

3) työpanoksen ja olosuhteiden muuttumisesta maatilalla niin, että pääasiallisen vastuun maatalouden harjoittamisesta on katsottava 45 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tavoitin siirtyneen luopumistuen saajalle;

4) sellaisesta perhesuhteiden muutoksesta tai muusta olosuhteiden muutoksesta, joka 31 §:n mukaan vaikuttaa luopumistuen määrään.

Eläkelaitos voi 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuudesta huolimatta vaatia luopumistuen saajalta selvityksen luopumistuen määrään ja luopumistukioikeuteen vaikuttavista seikoista, jos sillä on perusteltua syytä epäillä, että näissä seikoissa on tapah-

tunut muutoksia.

50 §

Oikeus vaatia selvitystä luopumistuen saajalta

Eläkelaitos, työvoima- ja elinkeinokeskus tai kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen voi perustellusta syystä vaatia luopumistuen saajalta selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää luopumistuen saamisen edellytykset. Jollei tuensaaja toimita selvitystä hänelle asetussa kohtuullisessa määräajassa, joka ei saa olla kuukautta lyhyempi, eläkelaitos voi päättää, että luopumistuen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

51 §

Luovutuksensaajan ilmoitusvelvollisuus

Luovutuksensaajalla on velvollisuus välittömästi ilmoittaa eläkelaitokselle, jos saaja keskeyttää tai lopettaa antamansa tässä laissa tarkoitetun sitoumuksen täyttämisen.

52 §

Ennakkopäätökset

Luopumistuen saajalla on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, aiheuttaako saajan suunnitteleman toimenpide luopumistuen maksun keskeyttämisen 45 §:n mukaan tai lakkauttamisen 46 §:n mukaan.

Luovutuksensaajalla on oikeus saada eläkelaitokselta sitova ennakkopäätös siitä, onko saajan aikoma menettely katsottava 47 §:ssä tarkoitetuksi sitoumuksen keskeyttämiseksi tai 48 §:ssä tarkoitetuksi toimenpiteeksi ja mitä seuraamuksia menettely mainitun säännöksen mukaan aiheuttaa.

Ennakkotietohakemuksessa on esitettävä yksilöity kysymys ja sen ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa ei anneta, jos hakemus asiassa on vireillä tai viranomaisen tai eläkelaitos on ratkaissut asian.

Ennakkotietoa koskeva päätös on voimassa vuoden sen antamisesta lukien. Se sitoo eläkelaitosta edellyttäen, että ennakkotietohakemuksessa esitetyt toimenpiteet toteutetaan hakemuksen mukaisesti ja hakemuksessa esi-

tetyt tiedot muutenkin ovat oikeita ja riittäviä ratkaistavan seikan arvioimiseksi.

9 luku

Takaisinperintä ja vanhentumissäännökset

53 §

Luopumistuen takaisinperintä

Jos luopumistukea on maksettu aiheetta tai enemmän kuin mihin sen saajalla olisi oikeus, eläkelaitoksen on perittävä aiheettomasti maksettu luopumistuki takaisin. Aiheettomasti maksettu luopumistuki voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja tuen maksamisen ei ole katsottava johtuneen tuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos takaisinperittävä määrä on vähäinen.

Jos luopumistukea ei olisi saanut maksaa luopumistuen saajalle 45 §:n 1 momentin perusteella, eläkelaitoksen on perittävä aiheettomasti maksettu luopumistuki takaisin noudattaen kuitenkin, mitä tässä ja 3 momentissa säädetään. Eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä, jos luopumistukea ei ole perittävä takaisin kolmea kuukautta pidemmältä ajalta.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, 45 §:n 1 momentin perusteella aiheettomasti maksettu luopumistuki voidaan jättää perimättä takaisin kokonaan tai osittain, jos yli kolmen kuukauden ajalta tapahtuneet ansiotulorajan ylitykset ovat olleet määrältään vähäisiä, takaisinperittävän luopumistuen määrä on suurempi kuin luopumistuen saajan ansiotyöstään ylityskuukausilta saama ansiotulo ja takaisinperinnän kokonaan suorittamista on pidettävä kohtuuttomana.

54 §

Aiheettomasti maksetun osatyökyvyttömyyseläkkeen kuittaaminen

Jos luopujalle on suoritettu 30 §:n 2 momentin mukaan aiheetta maatalousyrittäjien eläkelain mukaista osatyökyvyttömyyseläkettä luopumisen jälkeen, voidaan edellä mainittu aiheetta maksettu eläke kuitata ko-

konaisuudessaan luopujalle samalta ajanjaksoilta maksettavaksi tulevasta luopumistuen perusmäärästä.

55 §

Aiheettomasti maksetun luopumistuen kuittaaminen

Aiheettomasti maksettu luopumistuki saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista luopumistukieristä. Kulloinkin suoritettavasta luopumistukieristä ei saa tuensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosan siitä luopumistukierän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen kun luopumistukierästä on toimitettu ennakkoperintälain (1118/1996) mukainen ennakonpidätys.

Samoin rajoituksin voidaan aiheettomasti maksettu luopumistuki periä takaisin kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista maatalousyrittäjien eläkelain mukaisista työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeen eristä.

56 §

Vanhentumissäännökset

Päätös aiheettomasti maksetun luopumistuen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa sen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

Tämän lain mukaisen etuuden saaminen vanhentuu viiden vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona se olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten

kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

10 luku

Muutoksenhaku

57 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutuslaitoksen muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005) ja vakuutuslaitoksen muutoksenhakulautakunnasta (132/2003).

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen tai ennakkopäätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutuslaitoksen muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

58 §

Muutoksenhakuajan ja menettelysäännökset

Muutoksenhakuajan on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon eläkelaitoksen tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä.

Asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä muutoksenhakuajassa valituksenalaisen päätöksen tehneelle eläkelaitokselle tai sen valtuuttamalle asiamiehelle. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä tehty valituskirjelmä on niin ikään toimitettava asiassa päätöksen tehneelle eläkelaitokselle tai sen valtuuttamalle asiamiehelle.

Muutoksenhakuasian käsittelyyn eläkelä-töksessä ja valituksen siirtoon muutoksenha-kuelimelle sovelletaan, mitä työntekijän elä-kelain 133 §:n 1 ja 4 momentissa ja 134 §:ssä säädetään.

59 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulauta-kunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut asianomaiselle eläkelä-tökselle, työeläkeasioiden muutoksenhaku-lautakunnalle tai vakuutusosikeudelle 58 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, valitus voidaan tästä huolimatta ottaa tutkittavaksi, jos vali-tuksen myöhästymiseen on ollut painava syy.

60 §

Päätöksen korjaaminen, oikaisu ja poistami-nen

Tämän lain perusteella annetussa päätök-sessä oleva kirjoitus- tai laskuvirhe korjataan siten kuin työntekijän eläkelain 137 §:ssä säädetään. Eläkelaitos voi oikaista päätökses-sään olevan asiavirheen siten kuin työnteki-jän eläkelain 138 §:ssä säädetään.

Lainvoimaisen päätöksen oikaisuun uuden selvityksen perusteella sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 139 §:ssä säädetään.

Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen so-velletaan, mitä työntekijän eläkelain 140 §:ssä säädetään. Jos eläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuk-sen, se voi keskeyttää luopumistuen maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukai-sena siihen asti kunnes asia on uudelleen rat-kaistu.

61 §

Vakuutettujen edustajat

Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätyt työeläkeasioiden muutoksenhaku-lautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittä-jien eläkelain mukaan vakuutettujen edusta-jina myös tätä lakia sovellettaessa.

62 §

Päätöksen täytäntöönpano

Eläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhaus-ta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Eläkelaitoksen ja työeläkeasioiden muu-toksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoimainen tuomio.

11 luku

Lain toimeenpanoa koskevat säännökset

63 §

Lain toimeenpano

Tämän lain toimeenpanosta huolehtivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, työ-voima- ja elinkeinokeskukset, maa- ja metsätalousministeriö, Paliskuntain yhdistys sekä eläkelaitos.

64 §

Lain toimeenpano Ahvenanmaan maakun-nassa

Tämän lain mukaan työvoima- ja elinkei-nokeskukselle kuuluvien tehtävien hoitami-sessa Ahvenanmaan maakunnassa noudate-taan, mitä siitä Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 32 §:n 1 momentin nojalla sää-detään.

65 §

Valvonnan järjestäminen

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa luopumistuen käytön valvonnasta. Ministeriöllä on oikeus ohjata ja valvoa eläkelaitoksen toi-mintaa siltä osin kuin se suorittaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Eläkelaitoksen on tukijärjestelmää toi-meenpannessaan huolehdittava, ettei tukea makseta sitoumusten vastaisesti. Eläkelaitok-

sen on järjestettävä toimintansa niin, että maa- ja metsätalousministeriö voi valvoa tuen myöntämisen ja maksamisen edellytysten täyttymistä sekä sitoumusten noudattamista.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtävänä on osaltaan valvoa annettujen sitoumusten noudattamista

66 §

Tuen saajia ja sitoumusten antajia koskevien tarkastusten suorittaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella on oikeus teettää palveluksessaan olevilla virkamiehillä ennakolta ilmoittamatta tässä laissa tarkoitettua tuen myöntämisen ja maksamisen ehtojen sekä sitoumusten noudattamisen valvonnassa tarvittavia tarkastuksia.

Tuen saaja ja sitoumuksen antaja on velvollinen korvauksetta esittämään tarkastuksen suorittajalle ne asiakirjat, joilla tarkoitetaan myös automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai muulla tavalla luotua tai säilytettyä vastaavaa aineistoa, joiden avulla voidaan todeta, ovatko tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset täyttyneet ja onko annettuja sitoumuksia noudatettu. Tuen saaja ja sitoumuksen antaja on muutoinkin velvollinen avustamaan tarkastuksessa. Tarkastuksia suorittavalla on oikeus valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tarkastaa sitoumuksenalaiset alueet sekä tuotanto- ja talousrakennuksia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin tarkastuksen yksityiskohtaisesta toteuttamisesta.

67 §

Lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuneet luopumistukikustannukset ja hoitokulut maksetaan valtion varoista.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa päätöksellään eläkelaitoksen hakemuksesta ne perusteet, joiden mukaan lasketaan 1 momentissa tarkoitettut hoitokulut.

Valtion tulee, sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa kunakin vuotena kuukausittain ennakona määrä, joka vastaa 1 momentin mukaisesti valtion suoritettavaksi arvioitua määrää.

12 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

68 §

Sovellettavat säännökset

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) sovelletaan eläkelaitoksen asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen siltä osin kuin eläkelaitos käyttää julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkista valtaa, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Myös silloin, kun kysymys ei ole julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkisen vallan käytöstä, sovelletaan eläkelaitoksessa tämän lain toimeenpanoon liittyvissä asioissa julkisuuslain:

- 1) 22 §:ssä tarkoitettua asiakirjasalaisuutta;
- 2) 23 §:ssä tarkoitettua vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa;
- 3) salassapidettäviä asiakirjoja koskevia 22—24 §:ää; ja
- 4) asiakirjan salassapitämistä koskevan velvollisuuden sekä 23 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon rikkomista koskevia rangaistussäännöksiä sisältävää 35 §:ää.

69 §

Eläkelaitoksen oikeus saada ja käyttää saamia tietoja

Eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä veroviranomaisilta, maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitettulta rekisteriviranomaiselta sekä paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa siten kuin maatalousvirittäjien eläkelain 19 b §:n 2 ja 3 momen-

tissa säädetään.

Eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä Eläketurvakeskukselta maksutta tämän lain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat välttämättömät tiedot.

Eläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista asiaa käsitellessään muiden maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:ssä mainituissa laeissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain 19 b §:n 1 momentissa säädetään.

Eläkelaitoksen tiedonsaantioikeus koskee luopujaa, hänen aviopuolisoaan, sitoumuksen antanutta luovutuksensaajaa ja hänen aviopuolisoaan sekä 4 luvussa tarkoitettua yhtiötä

Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten eläkelaitoksella on oikeus yhdistää ja käsitellä 1—3 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja. Luopujia ja muita sitoumuksen antajia koskevia yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää enintään kaksi vuotta sen jälkeen, kun luopujan tai muun sitoumuksen antajan sitoumus on lakannut olemasta voimassa. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa eteenpäin.

70 §

Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisäätteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien säännösten estämättä saada tietoja vakuuttamis-, eläke-, tai muun etuusasian ratkaisemiseksi sekä lakisäätteisten tehtävien toimeenpanoa varten siten kuin työntekijän eläkelain 198 §:ssä säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, työvoima- ja elinkeinokeskuksella sekä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä eläkelaitokselta luopumistuen saajaa ja sitoumuksen antajaa koskevat ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä 65 ja 66 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Maa- ja metsäta-

lousministeriöllä on oikeus saada tietoja kaikista luopumistuen saajista ja sitoumuksen antajista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksella sekä kunnan maaseutuelinkeino- viranomaisella on oikeus saada tietoja niistä tuensajista ja sitoumuksen antajista, jotka ovat antaneet sitoumuksen asianomaisen viranomaisen toimialueella sijaitsevasta maatilasta.

Edellä 2 momentissa säädettyjen viranomaisten oikeuteen yhdistää eläkelaitokselta ja muilta viranomaisilta saamia tuen käytön ja sitoumusten noudattamisen valvomiseksi välttämättömiä henkilötietoja sovelletaan, mitä 69 §:n 5 momentissa säädetään.

71 §

Luopujan ja luopumistukea hakevan oikeus saada tietoja

Eläkelaitoksen on annettava luopujalle tämän pyynnöstä hallussaan olevat luopujan luopumistukioikeutta koskevat tiedot. Asianomaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä julkisuuslaissa ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Eläkelaitoksen on annettava luopumistukea hakevalle hakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tiedot siitä, mistä hänen tietojaan voidaan hankkia ja mihin niitä

72 §

Työnantajan velvollisuus antaa tietoja

Työnantajalla on velvollisuus antaa tietoja työntekijän työskentelystä, työolosuhteista tai muista vastaavista seikoista käsiteltävänä olevan luopumistukiasian ratkaisemiseksi tai muuten tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanossa siten kuin työntekijän eläkelain 195 §:ssä säädetään.

73 §

Eläkelaitoksen oikeus ja velvollisuus antaa tietoja

Eläkelaitoksen on annettava tietoja liikennevakuutuslain (279/1959) 19 §:ssä tarkoite-

tulle vakuutusyhtiölle, Liikennevakuutuskeskukselle, Valtiokonttorille, Kansaneläkelätkökselle sekä verohallinnolle siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Luopumistukeen sovelletaan myös, mitä työntekijän eläkelain 204 ja 205 §:ssä sekä 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään tietojen antamisesta vapaaehtoista ryhmälisäläketurvaa varten, rikosten ja väärinkäytösten selvittämistä varten sekä tietojen antamisesta viranomaiselle. Samoin luopumistukeen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 208 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta eteenpäin.

Eläkelaitoksen on annettava luopumistuen käytön seuranta ja valvontaa varten maa- ja metsätalousministeriölle tuen käyttämisen ja tukijärjestelmän toimeenpanon valvomiseksi välttämättömät 70 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksella on oikeus saada eläkelaitokselta tieto luopumistuen saajan ja hänen puolisonsa sekä sitoumuksen antajan ja hänen puolisonsa henkilötunnuksesta sekä yhteystiedoista.

74 §

Rekisteri-ilmoitukset Eläketurvakeskukselle

Eläkelaitoksen tulee viipymättä ilmoittaa eläketurvakeskukselle tämän määräämällä tavalla luopumistuen alkamisesta ja päättymisestä. Eläkelaitoksen on myös annettava eläketurvakeskukselle muita luopumistukea koskevia tietoja siten kuin eläketurvakeskus tarkemmin määrää.

75 §

Tietojen maksuttomuus

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tietyissä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.

76 §

Tietojen eteenpäin luovuttajan vastuu

Ennen kuin eläkelaitos luovuttaa tietoja eteenpäin, sen on varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä antajalta.

Luovuttaessaan tässä luvussa säädetyillä perusteilla tietoja eteenpäin eläkelaitos on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa tietojen antajalta saatuja tietoja.

77 §

Tekninen käyttöyhteys

Tietojen antamiseen teknisen käyttöyhteyden avulla sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään.

13 luku

Erinäiset säännökset

78 §

Viittaukset muuhun lainsäädäntöön

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijän eläkelain 96—100 §:ssä säädetään palkkakertoimesta ja työeläkeindeksistä, 103 §:ssä eläkkeen hakemisesta toisen henkilön puolesta, 105 §:n 3 momentissa koineellisesta allekirjoittamisesta, 112 §:n 1 momentissa eläkkeen maksamisesta, 113 §:n 2 ja 3 momentissa eläkkeen maksamisen keskeyttämisestä ja eläkkeen lakkauttamisesta eläkkeensaajan todennäköisen kuoleman johdosta, 115 ja 116 §:ssä viivästyskorotuksen suorittamisesta eläkkeen maksamisen viivästymisen johdosta, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä eläkkeen maksamisesta Kansaneläkelaitokselle, työttömyyskassalle tai sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle, 124 §:n 1 momentissa eläkkeen siirtämisen tai panttaamisen kiellosta, 180 §:ssä eläkelaitoksen vastuusta Eläketurvakeskuksen kustannuksista, 216 §:ssä virka-avusta, 217 §:ssä eläkelaitoksen toimihenkilön ja

hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja 218 §:ssä asiakirjojen säilyttämisestä.

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17 ja 17 a? 17 h §:ssä säädetään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta ja 18 §:ssä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan jäsenten määräämisestä.

79 §

Eläketulovähennys

Tässä laissa tarkoitettua luopumistuen perusmäärää ja täydennysosaa pidetään tuloverolain (1535/1992) 100 ja 101 §:ää sovellettaessa eläketulovähennykseen oikeuttavana eläketulona.

80 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan

1. tämän lain tai sen nojalla annetun asiakirjan perusteella annettavassa asiakirjassa antaa väärän tai harhaanjohtavan tiedon tai

2. vääriä tietoja antamalla tai salaamalla todellisen asianlaidan on saanut aikaan sen, että luopumistukea on maksettu perusteettomasti tai luopumistuen pääoma-arvo on jätetty osittain tai kokonaan takaisin perimättä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain säännösten rikkomisesta sakkoon.

81 §

Lain voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Jos Euroopan yhteisöjen komissio ei hyväksy tähän lakiin sisältyvää tukijärjestelmää sellaisenaan, laki voidaan panna voimaan valtioneuvoston asetuksella siltä osin, kuin tuen ehdot hyväksytään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiseen toimenpiteisiin.

82 §

Voimaantulosäännökset

Tätä lakia sovelletaan, jos 4 §:ssä tarkoitettu luopuminen tapahtuu 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010. Jos luopuminen on tapahtunut maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) 15 §:n mukaisesti ennen 1 päivänä tammikuuta 2007, oikeus luopumistukeen määräytyy siten, kuin sanotussa laissa säädetään.

Tämän lain 14 §:ssä ja 45 §:ssä mainitut rahanmäärät vastaavat työntekijän eläkelain 96 §:n palkkakertoimen arvoa 1 vuonna 2004.

Tämän lain 16 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos 4 §:ssä tarkoitettu luopuminen on tapahtunut 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2008.

Tämän lain 56 §:ssä säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

Tämän lain 60 §:n 3 momenttia sovelletaan poistohakemuksiin, jotka tulevat vireille 1 päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

83 §

Siirtymäsäännökset

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään luopujan vähimmäisiästä sukupolvenvaihdosluovutuksessa muulle kuin 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle, vuonna 1950 tai sitä aikaisemmin syntyneellä luopujalla luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja luopumisen tapahtuessa on täyttänyt 56 vuotta, mutta ei kuitenkaan 63 vuotta. Jos luopujat ovat aviopuolisoita ja luopujista vanhempi täyttää tässä momentissa säädetty edellytykset ja on muutoin luopumistukeen oikeutettu, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 51 vuotta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuun maataloutta yhtymän luokan harjoittaneeseen yhtymän nuorempaan

osakkaaseen sekä vuonna 1955 tai sitä aikaisemmin syntyneeseen 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maatalousyrittäjän leskeen. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta tässä momentissa tarkoitetuille luopujille 56 vuoden iän täyttämistä edeltävältä ajalta.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään luopujan vähimmäisiästä luovutettaessa maatilaa peltomaan omistusoikeus lisämaaksi muulle kuin 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle, vuonna 1949 tai sitä aikaisemmin syntyneellä luopujalla luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 57 vuotta, mutta ei kuitenkaan 63 vuotta. Jos luopujat ovat aviopuolisoita ja luopujista vanhempi täyttää tässä momentissa säädetty edellytykset ja on muutoin luopumistukeen oikeutettu, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 52 vuotta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös 9 §:n 3 momentissa tarkoitettuun maataloutta yhtymän lukuun harjoittaneeseen yhtymän nuorempaan osakkaaseen sekä vuonna 1954

tai sitä aikaisemmin syntyneeseen 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun maatalousyrittäjän leskeen. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta tässä momentissa tarkoitetuille luopujille 57 vuoden iän täyttämistä edeltävältä ajalta.

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään luopujan vähimmäisiästä toteutettaessa luopuminen luovuttamalla porot, vuonna 1951 tai sitä aikaisemmin syntyneellä luopujalla luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 55 vuotta, mutta ei kuitenkaan 63 vuotta. Jos luopujat ovat aviopuolisoita ja luopujista vanhempi täyttää tässä momentissa säädetty edellytykset ja on muutoin luopumistukeen oikeutettu, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 50 vuotta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös vuonna 1956 tai sitä aikaisemmin syntyneeseen maatalousyrittäjän leskeen. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta tässä momentissa tarkoitetuille luopujille ajalta ennen 55 vuoden iän täyttämistä.

2.

Laki**maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 7 §:n 4 momentti, 18 §:n 4 momentti, 23 §, 24 §, 25 §:n 3 momentti, 31 §:n 3 momentti, 34 §:n 2 momentti, 37 §:n 1 ja 2 momentti ja 40 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 7 §:n 4 momentti ja 34 §:n 2 momentti laissa 593/2002, 18 §:n 4 momentti ja 40 §:n 1 momentti laissa 1385/2004, 23 § laissa 1326/1999, 25 §:n 3 momentti ja 31 §:n 3 momentti laissa 1389/2004, 37 §:n 1 momentti laissa 1325/2002 ja 37 §:n 2 momentti laissa 290/1999, sekä

lisätään 25 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 1385/2004 ja 1389/2004, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

7 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, luopuja voi kuitenkin tehdä seuraavi a metsien käyttöä ja hoitoa edistäviä töitä:

- 1) metsänuudistaminen;
- 2) nuoren metsän hoito;
- 3) kulutus;
- 4) nuoren metsän hoidon yhteydessä tehty energiapuun korjuu;
- 5) kunnostusojitus;
- 6) metsänterveyslannoitus; ja
- 7) metsätien tekeminen.

18 §

Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijän eläkelain (/) 98 §:ssä säädetään.

23 §

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain (/) tai kansaneläkelain voimaannpanosta annetun lain (/) taikka kansaneläkelain (347/1956) mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan.

Jos luopumistuen saajalle myönnetään työntekijän eläkelain (/) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien tai mainittujen työeläkelä-

kien voimaannpanosta annettujen lakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös työntekijän eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukaisiin vastaaviin eläkkeisiin.

Jos luopumistuen saajalle myönnetty 1 ja 2 momentissa tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

24 §

Siltä ajalta, jolta luopujalle suoritetaan luopumistukea, ei sen saajalla ole oikeutta saada eläkettä maatalousyrittäjien eläkelaisa tarkoitetun yrittäjätoimintansa perusteella. Luopumistuen saaminen ei estä eläkeoikeuden syntymistä työ- tai virkasuhteen taikka muun kuin maatalousyrittäjien eläkelaisa tarkoitetun yrittäjätoiminnan perusteella.

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronmistajana myöskään siltä ajalta, jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut sen johdos-

ta, että 22 §:ssä säädetty edellytykset tai jokin niistä ei täyty.

Kun luopumistuen suorittaminen 22 §:n perusteella on alkanut, luopumistuen saajalle karttuu muusta kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta ansiotyöstä eläkettä sen mukaan, mitä työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa säädetään eläkkeen aikana tehdystä työstä.

25 §

Luopumistuen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä on voimassa, mitä työntekijän eläkelain 4 c §:n 6 momentissa säädetään sellaisena kuin se oli voimassa työntekijän eläkelain ja työntekijän eläkelain voimaantulon jälkeen annetun lain (/) voimaan tullessa. Luopumistuki voidaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista luopumistukieristä tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeen eristä. Takaisinperintäsaatavan vanhentumiseen sovelletaan, mitä 31 §:n 3 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, 1 momentin perusteella aiheettomasti maksettu luopumistuki voidaan jättää perimättä takaisin kokonaan tai osittain, jos yli kolmen kuukauden ajalta tapahtuneet ansiotulorajan ylitykset ovat olleet määrältään vähäisiä, takaisinperittävän luopumistuen määrä on suurempi kuin luopumistuen saajan ansiotyöstään ylityskuukausilta saama ansiotulo ja takaisinperinnän kokonaan suorittamista on pidettävä kohtuuttomana.

31 §

Päätös aiheettomasti maksetun luopumistuen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa luopumistuen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä

siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

34 §

Tämän lain mukaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle kuuluvien tehtävien hoitamisessa Ahvenanmaan maakunnassa noudatetaan, mitä siitä Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 32 §:n 1 momentin nojalla säädetään.

37 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitettua työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitettua työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijän eläkelain 140 §:ssä ja työntekijän eläkelain voimaantulon jälkeen annetussa laissa säädetään.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta vakuutusosoikeuslaissa (132/2003). Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätty työeläkeasioiden muutos hakulautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

40 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijän eläkelain 8 g §:ssä säädetään, sellaisena kuin se oli voimassa ennen 1 päivänä tammikuuta 2007 sekä mitä työntekijän eläkelain 96—100 §:ssä, 103 §:ssä, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125, 128,

130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momentissa, 134—140 §:ssä, 180 ja 191 §:ssä, 192 §:n 1 momentissa, 193 §:n 2 momentissa, 195—196, 198, 202, 204 ja 205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tämän lain 7 §:n 4 momenttia sovelletaan, jos luopuminen on tapahtunut 1 päivänä tammikuuta 2000 ja 31 päivänä tammikuuta 2006 välisenä aikana.

Mitä 23 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen vaikutuksesta luopumistuen määrään, ei sovelleta, jos luopuminen on tapahtunut aikaisemmin kuin 1 päivänä tammikuuta 2000. Muilta osin 23 §:ää sovelle-

taan kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin.

Tämän lain 18 §:n 4 momenttia, 24 §:ää ja 25 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin. Tämän lain 25 §:n 4 momenttia voidaan soveltaa myös ennen tämän lain voimaantuloa aiheutta maksettuihin luopumistukeen.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain voimaantuloa annetun lain 9 §:ssä säädetään, tämän lain 40 §:ssä olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125 §:ään sovelletaan siten, että lainkohdassa tarkoitettu vanhentumisaika on viisi vuotta 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien. Niin ikään tämän lain 31 §:ssä säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 31 päivänä joulukuuta 1994 annetun asetuksen (1583/1994) 28 §.

3.

Laki

maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1317/1990) 15 §:n 3 momentti, 21 §:n 1 momentti, 23 §, 30 §:n 3 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti ja 43 §:n 1 momentti

sellaisena kuin niistä ovat 15 §:n 3 momentti laissa 1387/2004, 30 §:n 3 momentti laissa 1390/2004, 40 §:n 1 momentti laissa 1322/2002, 40 §:n 2 momentti laeissa 288/1999 ja 43 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1387/2004, sekä

lisätään 26 §:ään sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1390/2004, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

15 §

Perusmäärään sovelletaan työntekijäin eläkelain (396/1961) 7 g, 8 ja 8 a §:ää sellaisina kuin ne olivat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (643/2003) voimaan tullessa voimassa olleessa laissa. Perusmäärän yhteensovituksessa ei kuitenkaan oteta huomioon sellaista työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä, johon sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olevia säännöksiä yhteensovituksista. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijän eläkelain (/) 98 §:ssä säädetään.

21 §

Jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetään kansaneläkelain (/) tai kansaneläkelain voimaannpanosta annetun lain (/) taikka kansaneläkelain (347/1956) mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke, sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosa lakkautetaan. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös, jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien tai mainittujen työeläkelakien voimaannpanosta annettujen lakien mukainen tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai

varhennettu vanhuuseläke. Jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkauttamista seuraavan kuukauden alusta.

23 §

Sukupolvenvaihdoseläkkeen saamisen estä eläkeoikeuden syntymistä työ- tai virkasuhteen taikka muun kuin maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettun yrittäjätoiminnan perusteella.

Sukupolvenvaihdoseläkkeen saaja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan sukupolvenvaihdoseläkettä.

Kun sukupolvenvaihdoseläkkeen suorittaminen on aloitettu 19 §:n perusteella, sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle karttuu muusta kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta ansiotyöstä eläkettä sen mukaan, mitä työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa säädetään eläkkeen aikana tehdystä työstä.

26 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, 24 §:n perusteella aiheuttomasti maksettu sukupolvenvaihdoseläke voidaan jättää perimättä takaisin kokonaan tai osittain, jos yli kolmen kuukauden ajalta tapahtuneet ansiotulorajan ylitykset ovat olleet määrältään vähäisiä, takaisinperittävän sukupolvenvaihdoseläkkeen

doseläkkeen määrä on suurempi kuin sukupolvenvaihdoseläkkeen saajan ansiotyöstään ylityskuukausilta saama ansiotulo ja takaisinperinnän kokonaan suorittamista on pidettävä kohtuuttomana.

30 §

Päätös aiheettomasti maksetun sukupolvenvaihdoseläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa sukupolvenvaihdoseläkkeen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumisesta ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003)10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

40 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitetulta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkeläissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tämän lain nojalla annettuun työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta vakuutusoikeudelta siten kuin työntekijän eläkeläissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 140 §:ssä ja työntekijän eläkelain voimaantulon jälkeen annetussa laissa (/) säädetään.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005) ja vakuutusoikeudesta vakuutusoikeuslaissa (132/2003). Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätty eläkelautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

43 §

Jollei tästä laista muuta johdu, sukupolvenvaihdoseläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 g §:ssä säädetään, sellaisena kuin se oli voimassa ennen 1 päivänä tammikuuta 2007 sekä mitä työntekijän eläkelain 96—100 §:ssä, 103 §:ssä, 105 §:n 2 momentissa, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125, 128, 130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momentissa, 134—140, 180 ja 191 §:ssä, 192 §:n 1 momentissa, 195, 196, 198, 202, 204 ja 205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tämän lain 15 §:n 3 momenttia ja 23 §:ää sovelletaan kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin. Tämän lain 26 §:n 3 momenttia voidaan soveltaa myös ennen tämän lain voimaantuloa aiheutta maksettuun sukupolvenvaihdoseläkkeeseen.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain voimaantulon jälkeen annetun lain 9 §:ssä säädetään, tämän lain 43 §:ssä olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125 §:ään sovelletaan siten, että lainkohdassa tarkoitettu vanhentumisaika on viisi vuotta 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Niin ikään tämän lain 30 §:n 3 momentissa säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaikojen laskettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun asetuksen (1326/1990) 17 §.

4.

Laki**luopumiseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/1974) 8 §:n 1 momentti, 23 §:n 4 momentti ja 24 §, sellaisina kuin ne ovat 8 §:n 1 momentti laissa 1087/1985, 23 §:n 4 momentti laissa 1304/1990 ja 24 § laissa 1392/2004, seuraavasti:

8 §

Luopumiseläkkeenä maksetaan täyttä luopumiseläkettä tai vähennettyä luopumiseläkettä. Vähennettyä luopumiseläkettä suoritetaan luopujalle, joka on täyttänyt 65 vuotta taikka joka saa kansaneläkelain (/) tai kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (/) mukaista tai kansaneläkelain (347/56) mukaista työttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä.

23 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin työntekijän eläkelaiissa (/) ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

24 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiseläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijän eläkelain 98—100 §:ssä, 103 §:ssä, 105 §:n 2 momentissa, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125—127, 128, 130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momen-

tissa, 134—140 ja 191 §:ssä, 192 §:n 1 momentissa, 196, 198, 202 ja 204—205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelaiissa, maatalousyrittäjien eläkelaiissa ja yrittäjien eläkelaiissa on säädetty eläkelaitosten toimivallasta, huolehtii eläkehakemuksen ratkaisemisesta, eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä maatalousyrittäjien eläkelaitos, milloin eläkkeen hakija saa eläkettä hakiessaan luopumiseläkettä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Sen estämättä mitä työntekijän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (/) 9 §:ssä säädetään, tämän lain 24 §:n 1 momentissa olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125 ja 126 §:ään sovelletaan siten, että lainkohdissa tarkoitettu vanhentumisaika on viisi vuotta 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

5.

Laki**maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1330/1992) 17 § ja 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 3 momentti, 32 § ja 37 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 27 §:n 3 momentti laissa 1391/2004, 32 § laeissa 1326/2002 ja 289/1999 sekä 37 §:n 1 momentti laissa 1388/2004, seuraavasti:

17 §

Luopumiskorvauksen perusmäärä ja luopumislisä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijän eläkelain (/) 98 §:ssä säädetään.

22 §

 Jos luopumiskorvauksen saajalle myönnetään kansaneläkelain (/) tai kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (/) tai ennen mainittujen lakien voimaantuloa voimassa olleen kansaneläkelain (347/1956) mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumislisä lakkautetaan. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös, jos luopumiskorvauksen saajalle myönnetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien tai mainittujen työeläkelakien voimaanpanosta annettujen lakien mukainen tai työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke. Jos luopumiskorvauksen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

27 §

 Päätös aiheettomasti maksetun luopumiskorvauksen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa luopumiskorvauksen

maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

32 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitettulta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) Tämän lain nojalla annettuun työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta vakuutusosikeudelta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 140 §:ssä ja työntekijän eläkelain voimaanpanosta annetussa laissa (/) säädetään.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005) ja vakuutusosikeudesta vakuutusosikeuslaissa (132/2003). Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätty työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan

jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

37 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiskorvauksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijän eläkelain 98—100 §:ssä, 103 §:ssä, 105 §:n 2 momentissa, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125, 128, 130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momentissa, 134—140, 180, ja 191 §:ssä, 192 §:n 1 momentissa, 196, 198, 202, 204 ja 205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tämän lain 17 §:ää sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 9 §:ssä säädetään, tämän lain 37 §:n 1 momentissa olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125 §:ään sovelletaan siten, että lainkohdassa tarkoitettu vanhentumisaika on viisi vuotta 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Niin ikään tämän lain 27 §:n 3 momentissa säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaikoja las kettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta 23 päivänä joulukuuta 1992 annetun asetuksen (1468/1992) 19 §.

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

2.

Laki**maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 7 §:n 4 momentti, 18 §:n 4 momentti, 23 §, 24 §, 25 §:n 3 momentti, 31 §:n 3 momentti, 34 §:n 2 momentti, 37 §:n 1 ja 2 momentti ja 40 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 7 §:n 4 momentti ja 34 §:n 2 momentti laissa 593/2002, 18 §:n 4 momentti ja 40 §:n 1 momentti laissa 1385/2004, 23 § laissa 1326/1999, 25 §:n 3 momentti ja 31 §:n 3 momentti laissa 1389/2004, 37 §:n 1 momentti laissa 1325/2002 ja 37 §:n 2 momentti laissa 290/1999, sekä

lisätään 25 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 1385/2004 ja 1389/2004, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, luopuja voi kuitenkin tehdä kestäväen metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) 5 §:ssä tarkoitettuja metsien hoitoa ja käyttöä edistäviä töitä.

18 §

Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

23 §

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain tai *työntekijäin eläkelain* 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai

Ehdotus

7 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, luopuja voi kuitenkin tehdä *seuraavia metsien käyttöä ja hoitoa edistäviä töitä:*

- 1) *metsänuudistaminen;*
- 2) *nuoren metsän hoito;*
- 3) *kulotus;*
- 4) *nuoren metsän hoidon yhteydessä tehty energiapuun korjuu;*
- 5) *kunnostusojitus;*
- 6) *metsänterveyslannoitus; ja*
- 7) *metsätien tekeminen.*

18 §

Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijän eläkelain (/) 98 §:ssä säädetään.

23 §

Jos luopumistuen saajalle myönnetään kansaneläkelain (/) tai *kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (/) taikka kansaneläkelain (347/1956)* mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai

tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan. *Mikäli luopumistuen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.*

varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan.

Jos luopumistuen saajalle myönnetään työntekijän eläkelain (/) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien tai mainittujen työeläkelakien voimaanpanosta annettujen lakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke, vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumistuen täydennysosa lakkautetaan. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös työntekijän eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, säännösten tai määräysten mukaisiin vastaaviin eläkkeisiin.

Jos luopumistuen saajalle myönnetty 1 ja 2 momentissa tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

24 §

Siltä ajalta, jolta perusmäärää maksetaan, ei sen saajalla ole oikeutta saada eläkettä maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettua yrittäjätoimintansa perusteella.

Luopumistuen saaminen ei estä eläkeoikeuden syntymistä työ- tai virkasuhteen taikka muun kuin maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettua yrittäjätoiminnan perusteella.

24 §

Siltä ajalta, jolta luopujalle suoritetaan luopumistukea, ei sen saajalla ole oikeutta saada eläkettä maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettua yrittäjätoimintansa perusteella. Luopumistuen saaminen ei estä eläkeoikeuden syntymistä työ- tai virkasuhteen taikka muun kuin maatalousyrittäjien eläkelaiissa tarkoitettua yrittäjätoiminnan perusteella.

Luopuja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan luopumistukea. Luopuja ei voi luopumisen tapahtumisen jälkeen kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuna maatilatalouden harjoittajana tai poronomistajana myöskään siltä ajalta, jolta luopumistuen suorittaminen ei ole vielä alkanut sen johdosta, että 22 §:ssä säädetty edellytykset tai jokin niistä ei täyty.

Kun luopumistuen suorittaminen 22 §:n perusteella on alkanut, luopumistuen saajalle karttuu muusta kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta ansiotyöstä eläkettä sen mukaan, mitä työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa sää-

25 §

Luopumistuen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä *tässä pykälässä säädetyissä tapauksissa* on voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 4 c §:n 6 momentissa ja 18 §:n 5 momentissa säädetään. Luopumistuki voidaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisista tämän lain mukaisen tuen tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeen eristä.

31 §

Aiheettomasti maksettu luopumistuki on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa sen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

detään eläkkeen aikana tehdystä työstä.

25 §

Luopumistuen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä on voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 4 c §:n 6 momentissa säädetään *sellaisena kuin se oli voimassa työntekijän eläkelain ja työntekijän eläkelain voimaanpanosta annetun lain(/) voimaan tullessa*. Luopumistuki voidaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista luopumistukieristä tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeen eristä. *Takaisinperintäsaatavan vanhentumiseen sovelletaan, mitä 31 §:n 3 momentissa säädetään.*

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, 1 momentin perusteella aiheettomasti maksettu luopumistuki voidaan jättää perimättä takaisin kokonaan tai osittain, jos yli kolmen kuukauden ajalta tapahtuneet ansiotulorajan ylitykset ovat olleet määrältään vähäisiä, takaisinperittävän luopumistuen määrä on suurempi kuin luopumistuen saajan ansiotyöstään ylityskuukausilta saama ansiotulo ja takaisinperinnän kokonaan suorittamista on pidettävä kohtuuttomana.

31 §

Päätös aiheettomasti maksetun luopumistuen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa luopumistuen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

37 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitetulta eläkelautakunnalta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään. Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrättyt eläkelautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Muutosta tämän lain nojalla annettuun eläkelautakunnan päätökseen sekä eläkelaitoksen ja eläkelautakunnan päätöksen poistamista saa hakea vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

40 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 7 b, 8 g ja 9 §:ssä, 10 c §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b? 17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2? 4 momentissa, 19 b §:n 1? 4 ja 9 momentissa, 19 c §:n 2? 6 ja 8 momentissa, 19 d, 20, 21 ja 21 a? 21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 a? 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

37 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen *asianosainen* saa hakea valittamalla muutosta *työntekijän* eläkelain 128 §:ssä tarkoitetulta *työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta* siten kuin *työntekijän* eläkelaisissa ja *hallintolainkäyttölaissa* (586/1996) säädetään. Tämän lain nojalla annettuun *työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen* saa hakea muutosta valittamalla *vakuutusosoikeudelta* siten kuin *työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa* säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan, mitä *työntekijän eläkelain* 140 §:ssä ja *työntekijän eläkelain voimaannpanosta annetussa laissa* säädetään.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta vakuutusosoikeuslaissa (132/2003). Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrättyt työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

40 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 g §:ssä säädetään, sellaisena kuin se oli voimassa ennen 1 päivänä tammikuuta 2007 sekä mitä *työntekijän eläkelain* 96—100 §:ssä, 103 §:ssä, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125, 128, 130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momentissa, 134—140 §:ssä, 180 ja 191 §:ssä, 192 §:n 1 momentissa, 193 §:n 2 momentissa, 195—196, 198, 202, 204 ja 205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tämän lain 7 §:n 4 momenttia sovelletaan, jos luopuminen on tapahtunut 1 päivänä tammikuuta 2000 ja 31 päivänä tammikuuta 2006 välisenä aikana.

Mitä 23 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään vanhuuseläkkeen vaikutuksesta luopumistuen määrään, ei sovelleta, jos luopuminen on tapahtunut aikaisemmin kuin 1 päivänä tammikuuta 2000. Muilta osin 23 §:ää sovelletaan kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin.

Tämän lain 18 §:n 4 momenttia, 24 §:ää ja 25 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin. Tämän lain 25 §:n 4 momenttia voidaan soveltaa myös ennen tämän lain voimaantuloa aiheetta maksettuihin luopumistukeen.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain voimaantuloa annetun lain 9 §:ssä säädetään, tämän lain 40 §:ssä olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125 §:ään sovelletaan siten, että lainkohdassa tarkoitettu vanhentumisaika on viisi vuotta 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien. Niin ikään tämän lain 31 §:ssä säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 31 päivänä joulukuuta 1994 annetun asetuksen (1583/1994) 28 §.

3.

Laki**maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1317/1990) 15 §:n 3 momentti, 21 §:n 1 momentti, 23 §, 30 §:n 3 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti ja 43 §:n 1 momentti

sellaisena kuin niistä ovat 15 §:n 3 momentti laissa 1387/2004, 30 §:n 3 momentti laissa 1390/2004, 40 §:n 1 momentti laissa 1322/2002, 40 §:n 2 momentti laeissa 288/1999 ja 43 §:n 1 momentti mainitussa laissa 1387/2004, sekä

lisätään 26 §:ään sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1390/2004, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

15 §

Perusmäärään sovelletaan työntekijäin eläkelain 7 g, 8 ja 8 a §:ää sellaisina kuin ne olivat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (634/2003) voimaan tullessa voimassa olleessa laissa. Perusmäärän yhteensovituksessa ei kuitenkaan oteta huomioon sellaista työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä, johon sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olevia säännöksiä yhteensovituksista. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

21 §

Jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetään kansaneläkelain tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke, sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosa lakkautetaan. Jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

Ehdotus

15 §

Perusmäärään sovelletaan työntekijäin eläkelain (396/1961) 7 g, 8 ja 8 a §:ää sellaisina kuin ne olivat työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (643/2003) voimaan tullessa voimassa olleessa laissa. Perusmäärän yhteensovituksessa ei kuitenkaan oteta huomioon sellaista työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä, johon sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2005 voimassa olevia säännöksiä yhteensovituksista. Perusmäärä tarkistetaan yleisten palkka ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten *kuin työntekijäin eläkelain (/) 98 §:ssä* säädetään.

21 §

Jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetään kansaneläkelain (/) tai kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (/) taikka kansaneläkelain (347/1956) mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke, sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosa lakkautetaan. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös, jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien tai mainittujen työeläkelakien voimaanpanosta annettujen

lakien mukainen tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke. Jos sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

23 §

Sukupolvenvaihdoseläkettä ei pidetä sellaisena eläkkeenä, jonka saaminen estää eläkeoikeuden syntymisen työ- tai virkasuhteen taikka muun kuin maatalousyrittäjien eläkelaisissa tarkoitetun yrittäjätoiminnan perusteella.

23 §

Sukupolvenvaihdoseläkkeen saaminen ei estä eläkeoikeuden syntymistä työ- tai virkasuhteen taikka muun kuin maatalousyrittäjien eläkelaisissa tarkoitetun yrittäjätoiminnan perusteella.

Sukupolvenvaihdoseläkkeen saaja ei voi kartuttaa eläkettä maatalousyrittäjien eläkelain nojalla siltä ajalta, jolta hänelle suoritetaan sukupolvenvaihdoseläkettä.

Kun sukupolvenvaihdoseläkkeen suorittaminen on aloitettu 19 §:n perusteella, sukupolvenvaihdoseläkkeen saajalle karttuu muusta kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta ansiotyöstä eläkettä sen mukaan, mitä työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitetuissa työeläkelaeissa säädetään eläkkeen aikana tehdystä työstä.

26 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, 24 §:n perusteella aiheuttomasti maksettu sukupolvenvaihdoseläke voidaan jättää perimättä takaisin kokonaan tai osittain, jos yli kolmen kuukauden ajalta tapahtuneet ansiotulorajan ylitykset ovat olleet määrältään vähäisiä, takaisinperittävän sukupolvenvaihdoseläkkeen määrä on suurempi kuin sukupolvenvaihdoseläkkeen saajan ansiotyöstään ylityskuukausilta saama ansiotulo ja takaisinperinnän kokonaan suorittamista on pidettävä kohtuuttomana.

30 §

Aiheettomasti maksettu eläke on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa sen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

40 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitetulta eläkelautakunnalta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään. Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätty eläkelautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Muutosta tämän lain nojalla annettuun eläkelautakunnan päätökseen sekä eläkelaitoksen ja eläkelautakunnan päätöksen poistamista saa hakea vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

30 §

Päätös aiheettomasti maksetun sukupolvenvaihdoseläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa sukupolvenvaihdoseläkkeen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

40 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta *työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitetulta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tämän lain nojalla annettuun työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen saa hakea valittamalla muutosta vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 140 §:ssä ja työntekijän eläkelain voimaannonosta annetussa laissa (/) säädetään.*

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta vakuutusosoikeuslaissa (132/2003). Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätty eläkelautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

43 §

Jollei tästä laista muuta johdu, sukupolvenvaihdoseläkkeestä on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 7 b, 8 g ja 9 §:ssä, 10 c §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b? 17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2? 4 momentissa, 19 b §:n 1? 4 ja 9 momentissa, 19 c §:n 2? 6 ja 8 momentissa, 19 d, 19 f, 20, 21 ja 21 a? 21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 a? 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

43 §

Jollei tästä laista muuta johdu, sukupolvenvaihdoseläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 g §:ssä säädetään, *sellaisena kuin se oli voimassa ennen 1 päivänä tammikuuta 2007 sekä mitä työntekijän eläkelain 96—100 §:ssä, 103 §:ssä, 105 §:n 2 momentissa, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125, 128, 130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momentissa, 134—140, 180 ja 191 §:ssä, 192 §:n 1 momentissa, 195, 196, 198, 202, 204 ja 205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tämän lain 15 §:n 3 momenttia ja 23 §:ää sovelletaan kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin. Tämän lain 26 §:n 3 momenttia voidaan soveltaa myös ennen tämän lain voimaantuloa aiheetta maksettuihin sukupolvenvaihdoseläkkeeseen.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain voimaantuloa annettun lain 9 §:ssä säädetään, tämän lain 43 §:ssä olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125 §:ään sovelletaan siten, että lainkohdassa tarkoitettu vanhentumisaika on viisi vuotta 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Niin ikään tämän lain 30 §:n 3 momentissa säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annettun asetuksen (1326/1990) 17 §.

4.

Laki**luopumiseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/1974) 8 §:n 1 momentti, 23 §:n 4 momentti ja 24 §, sellaisina kuin ne ovat 8 §:n 1 momentti laissa 1087/1985, 23 §:n 4 momentti laissa 1304/1990 ja 24 § laissa 1392/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Luopumiseläkkeenä maksetaan täyttä luopumiseläkettä tai vähennettyä luopumiseläkettä. Vähennettyä luopumiseläkettä suoritetaan luopujalle, joka on täyttänyt 65 vuotta taikka joka saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä.

23 §

Maatilahallituksen 1 momentissa tarkoitettua asiassa antamaan ratkaisuun haetaan muutosta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

24 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiseläkkeestä on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä säädetään työntekijäin eläkelain 9 §:ssä, 10 c §:n 1 momentissa, 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b 17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2, ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2? 4 momentissa sekä 18, 19, 19 b? 19 d, 19 f, 20, 21 ja 21 a? 21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 a? 16 c,

Ehdotus

8 §

Luopumiseläkkeenä maksetaan täyttä luopumiseläkettä tai vähennettyä luopumiseläkettä. Vähennettyä luopumiseläkettä suoritetaan luopujalle, joka on täyttänyt 65 vuotta taikka joka saa kansaneläkelain (/) tai kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (/) mukaista tai kansaneläkelain (347/56) mukaista työttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä, vähintään kuudeksi kuukaudeksi myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä.

23 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin työntekijän eläkelaisissa (/) ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

24 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiseläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijän eläkelain 98—100 §:ssä, 103 §:ssä, 105 §:n 2 momentissa, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125—127, 128, 130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momentissa, 134—140 ja 191, 192 §:n 1 momentissa,

17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa.

196, 198, 202 ja 204—205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

*Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelais-
sa, maatalousyrittäjien eläkelais- ja yrittä-
jien eläkelaisissa on säädetty eläkelaitosten
toimivallasta, huolehtii eläkehakemuksen
ratkaisemisesta, eläkkeen maksamisesta ja
eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista
tehtävistä maatalousyrittäjien eläkelaitos,
milloin eläkkeen hakija saa eläkettä hakies-
saan luopumiseläkettä.*

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 2007.*

*Sen estämättä mitä työntekijän eläkelain
voimaannpanosta annetun lain (/) 9 §:ssä
säädetään, tämän lain 24 §:n 1 momentissa
olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125
ja 126 §:ään sovelletaan siten, että lain-
kohdissa tarkoitettu vanhentumisaika on
viisi vuotta 1 päivänä tammikuuta 2007 lu-
kien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaiko-
ja laskettaessa otetaan huomioon myös en-
nen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.*

5.

Laki**maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1330/1992) 17 § ja 22 §:n 2 momentti, 27 §:n 3 momentti, 32 § ja 37 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 27 §:n 3 momentti laissa 1391/2004, 32 § laeissa 1326/2002 ja 289/1999 sekä 37 §:n 1 momentti laissa 1388/2004, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

17 §

Luopumiskorvauksen perusmäärä ja luopumislisä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

17 §

Luopumiskorvauksen perusmäärä ja luopumislisä tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijän eläkelain (/) 98 §:ssä säädetään.

22 §

Jos luopumiskorvauksen saajalle myönnetään kansaneläkelain tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumislisä lakkautetaan. Mikäli luopumiskorvauksen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, luopumislisän maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

22 §

Jos luopumiskorvauksen saajalle myönnetään *kansaneläkelain (/) tai kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain (/) tai ennen mainittujen lakien voimaantuloa voimassa olleen kansaneläkelain (347/1956)* mukainen työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke, luopumislisä lakkautetaan. *Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös, jos luopumiskorvauksen saajalle myönnetään työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien tai mainittujen työeläkelakien voimaantulosta annettujen lakien mukainen tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten mukainen täysi työkyvyttömyyseläke, yksilöllinen varhaiseläke, työttömyyseläke tai varhennettu vanhuuseläke.* Jos luopumiskorvauksen saajalle myönnetty edellä tarkoitettu eläke lakkaa, täydennysosan maksaminen aloitetaan uudelleen eläkkeen lakkaamista seuraavan kuukauden alusta.

27 §

Aiheettomasti maksettu luopumiskorvaus on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa sen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

32 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitetulta eläkelautakunnalta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa (395/1961) säädetään. Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätty eläkelautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

Muutosta tämän lain nojalla annettuun eläkelautakunnan päätökseen sekä eläkelaitoksen ja eläkelautakunnan päätöksen poistamista saa hakea vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijäin eläkelaisissa säädetään.

27 §

Päätös aiheettomasti maksetun luopumiskorvauksen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa luopumiskorvauksen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulu uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

32 §

Eläkelaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen *asianosainen* saa hakea valittamalla muutosta työntekijän eläkelain 128 §:ssä tarkoitetulta *työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.. Tämän lain nojalla annettuun työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen asianosainen* saa hakea valittamalla muutosta vakuutusosoikeudelta siten kuin työntekijän eläkelaisissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Lainvoimaisen päätöksen poistamiseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 140 §:ssä ja työntekijän eläkelain voimaannpanosta annetussa laissa (/) säädetään.*

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja sen jäsenistä säädetään laissa työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta (677/2005) ja vakuutusosoikeudesta vakuutusosoikeuslaissa (132/2003). Maatalousyrittäjien eläkelain 18 §:n nojalla määrätty työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan jäsenet toimivat maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutettujen edustajina myös tätä lakia sovellettaessa.

37 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiskorvauksesta on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 9 §:ssä, 10 c §:n 1 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b? 17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2? 4 momentissa, 19 b §:n 1? 4 ja 9 momentissa, 19 c §:n 2? 6 ja 8 momentissa, 19 d, 19 f, 20, 21 ja 21 a? 21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 a? 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

37 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiskorvauksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijän eläkelain 98—100 §:ssä, 103 §:ssä, 105 §:n 2 momentissa, 112 §:n 1 momentissa, 113 §:n 3 momentissa, 115 ja 116 §:ssä, 119 §:n 1 ja 2 momentissa, 120 §:n 2, 4 ja 5 momentissa, 121 ja 122 §:ssä, 124 §:n 1 momentissa, 125, 128, 130 ja 132 §:ssä, 133 §:n 1 ja 4 momentissa, 134—140, 180 ja 191 §:ssä, 192 §:n 1 momentissa, 196, 198, 202, 204 ja 205 §:ssä, 206 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 208 §:n 1 ja 3 momentissa, 209 §:ssä, 210 §:n 1, 3 ja 4 momentissa ja 216—218 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 16 b, 16 c, 17, 17 a? 17 h, 18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tämän lain 17 §:ää sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien kaikkiin ennen tämän lain voimaantuloa tapahtuneisiin luopumisiin.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain voimaannpanosta annetun lain 9 §:ssä säädetään, tämän lain 37 §:n 1 momentissa olevaa viittausta työntekijän eläkelain 125 §:ään sovelletaan siten, että lainkohdassa tarkoitettu vanhentumisaika on viisi vuotta 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Niin ikään tämän lain 27 §:n 3 momentissa säädettyä vanhentumisaikaa sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2007 lukien. Edellä tarkoitettuja vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen tämän lain voimaantuloa kulunut aika.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta 23 päivänä joulukuuta 1992 annetun asetuksen (1468/1992) 19 §.